

Høringsnotat

21.6.2013

**Tilpasning av uførepensjon
fra offentlig tjenstepensjonsordning
til ny uføretrygd i folketrygden**

Innhold

1	INNLEDNING.....	1
1.1	Hva høringsnotatet omfatter	1
1.2	Bakgrunn	2
2	DAGENS UFØREPENSJONSORDNING	4
2.1	Innledning.....	4
2.2	Beregning av uførepensjon fra offentlige tjenestepensjonsordninger.....	4
2.3	Skatt på uførepensjon	6
2.4	Kompensasjonsgrader før og etter skatt	8
3	NY UFØREPENSJONSORDNING I OFFENTLIGE TJENESTEPENSJONSORDNINGER.....	10
3.1	Innledning.....	10
3.2	Ny uføretrygd i folketrygden	10
3.3	Forskjeller og likheter mellom en brutto- og en nettomodell	11
3.4	Beregningsgrunnlaget for ny uførepensjon	12
3.5	Ny uføreordning i offentlige tjenestepensjonsordninger.....	12
3.6	Parametre i den nye uførepensjonsordningen.....	14
3.7	Ny uførepensjonsordning sammenliknet med dagens	16
3.8	Teknisk tilpasning av barnetillegget.....	19
3.9	Alternative utforminger av barnetillegget i OfTP	22
4	UFØREORDNINGEN SOM EN REN FORSIKRINGSORDNING	25
4.1	Innledning.....	25
4.2	Dagens uføreordning.....	25
4.3	Ny uførepensjonsordning som en ren forsikringsordning	26
4.4	Departementets vurderinger	27
5	AVKORTING AV UFØREPENSJON MOT ARBEIDSINNTTEKT.....	31
5.1	Innledning.....	31
5.2	Dagens regler for avkorting mot arbeidsinntekt	31
5.3	Nye regler i folketrygden	34
5.4	Departementets vurderinger og forslag	36
5.5	Eksempler på hvordan avkorting i praksis vil virke.....	39
6	ALDER FOR OVERGANG TIL ALDERSPENSJON	43
6.1	Innledning.....	43
6.2	Dagens regelverk for personer med aldersgrense 70 år	43
6.3	Ny uføretrygd i folketrygden og ny uførepensjon i OfTP.....	44
6.4	Personer med særaldersgrense	46
7	ANDRE SPØRSMÅL	48
7.1	Innledning.....	48
7.2	Midlertidig og varig uførepensjon.....	48
7.3	Vilkår for uførepensjon.....	48
7.4	Øvrige spørsmål	50
7.5	Behov for endringer i samordningsloven mv.....	50
8	OVERGANGSREGLER	52

8.1	Innledning.....	52
8.2	Personer som mottar uførepensjon fra folketrygden	52
8.3	Personer som mottar arbeidsavklaringspenger fra folketrygden.....	53
8.4	Personer uten ytelse fra folketrygden	54
8.5	Alder for overgang til alderspensjon.....	54
8.6	Opptjening til alderspensjon	55
9	TYPEEKSEMPLER.....	56
9.1	Innledning.....	56
9.2	Ny uførepensjonsordning.....	56
9.3	Reduksjon av uførepensjon på grunn av arbeidsinntekt.....	63
10	ØKONOMISKE OG ADMINISTRATIVE KONSEKVENSER.....	66
10.1	Innledning.....	66
10.2	Nærmere om problemstillingen	66
10.3	Virkninger for staten.....	68
10.4	Virkninger for andre arbeidsgivere med offentlig tjenestepensjonsordning	68
10.5	Administrative virkninger	69
11	UTKAST TIL LOVENDRINGER.....	70
11.1	Innledning.....	70
11.2	Utkast til lov om endringer i lov 28. juli 1949 nr. 26 om Statens pensjonskasse.....	70
11.3	Utkast til endringer i lov 26. juni 1953 nr. 11 om pensjonsordning for apotekvirksomhet mv.	74
11.4	Utkast til lov om endringer i lov 22. juni 1952 nr. 12 om pensjonsordning for sykepleiere	79
11.5	Utkast til lov om endringer i lov 16. desember nr. 12 2011 om pensjonsordning for stortingsrepresentanter og regjeringsmedlemmer (stortings- og regjeringpensjonsloven)	83

1 Innledning

1.1 Hva høringsnotatet omfatter

Departementet presenterer i dette høringsnotatet utkast til endringer i lov om Statens pensjonskasse og enkelte andre lover. Forslagene omfatter nye regler for uførepensjon som er tilpasset ny uføretrygd i folketrygden og nye regler for skattlegging av uføreytelser. Hovedpunktene i høringsnotatet er:

- Uføreordningen blir en nettoordning slik at uførepensjonen beregnes som et direkte tillegg til uføretrygden fra folketrygden (kapittel 3).
- Uførepensjonen fra tjenstepensjonsordningen skal utgjøre tre prosent av pensjonsgrunnlaget (sluttlønn) opp til 6 G og i tillegg et beløp på 0,25 G som er uavhengig av tidligere inntekt. Dette kommer i tillegg til uføretrygden fra folketrygden som er 66 prosent av inntekt opp til 6 G. For inntekt i intervallet 6–12 G, der folketrygden ikke gir noen dekning, yter tjenstepensjonsordningen 69 prosent av inntekten. Til personer som ikke har noen ytelse fra folketrygden, betaler tjenstepensjonsordningen 69 prosent av inntekten opp til 12 G. Det inntektsuavhengige beløpet på 0,25 G skal ikke kunne utgjøre mer enn seks prosent av pensjonsgrunnlaget (kapittel 3).
- Departementet ber om høringsinstansenes syn på spørsmålet om ny uførepensjonsordning bør utformes som en ren forsikringsordning, altså blir et rent risikoprodukt uten spareelement. En slik løsning innebærer at tjenestetid ikke vil påvirke størrelsen på uførepensjonen, og at personer som meldes ut av tjenstepensjonsordningen ikke vil få med seg noen oppsatt rett til uførepensjon (kapittel 4). I lovutkastet er tjenestetid videreført som beregningsfaktor; uføreordningen er dermed ikke utformet som en ren forsikringsordning i lovutkastet.
- Reglene for avkorting av uførepensjon mot arbeidsinntekt legges tett opp til de reglene som skal gjelde for den nye uføretrygden i folketrygden. Personer som mottar uføretrygd fra folketrygden skal kunne ha en arbeidsinntekt på 0,4 G (fribeløp) uten at uførepensjonen fra tjenstepensjonsordningen reduseres. Dersom arbeidsinntekten overstiger fribeløpet, skal uførepensjonen reduseres med den overskytende inntekten multiplisert med kompensasjonsgraden i uføreordningen. Dagens skille mellom tilfeldige inntekter og inntekter fra et ordinært arbeidsforhold oppheves. Personer som ikke mottar uføretrygd fra folketrygden, skal ikke ha noe fribeløp (kapittel 5).
- Personer med aldersgrense 70 år skal gå over på alderspensjon ved fylte 67 år, altså ved samme alder som i folketrygden, og få medregnet tjenestetid fram til fylte 67 år når alderspensjonen beregnes (kapittel 6).
- Departementet foreslår en nedre grense for uførhet på 20 prosent (kapittel 7).

- De som mottar uførepensjon fra offentlig tjenstepensjonsordning når de nye reglene trer i kraft skal beholde den samme uføreytelsen før skatt fra tjenstepensjonsordningen som de hadde med de gamle reglene (kapittel 8).

Departementet har lagt vekt på å videreføre en god uføreordning for offentlig ansatte. Forslaget er tilpasset den nye uføretrygden i folketrygden og nye skatteregler for uføreytelser. Samlet mener departementet at forslaget sikrer at offentlig ansatte i gjennomsnitt får like god kjøpekraft som med dagens ordning, slik det ble forutsatt i Prop. 130 L (2010–2011)),

I høringsnotatet her blir det vist til utkast til endringer i lov om Statens pensjonskasse. Fullstendig utkast til endringslov er presentert i kapittel 11. Departementet legger også fram utkast til endringer i lov om apotekvirksomhet mv. og pensjonsordningen for sykepleiere som svarer til de foreslåtte endringene i lov om Statens pensjonskasse. Det foreslås også enkelte justeringer i lov om pensjonsordning for stortingsrepresentanter og regjeringsmedlemmer. Departementet legger til grunn at hovedtrekkene i endringene i de lovfestede tjenstepensjonsordningene også gis virkning for øvrige offentlige tjenstepensjonsordninger.

1.2 Bakgrunn

Stortinget har vedtatt ny uføretrygd i folketrygden. Dagens uførepensjon beregnes som en alderspensjon, der inntekten gjennom hele livet kan påvirke hvor høy uførepensjonen blir. Den nye uføretrygden skal beregnes som 66 prosent av tidligere inntekt, og beregningsgrunnlaget (tidligere inntekt) skal være lik gjennomsnittlig inntekt i de tre beste av de fem siste årene før uførheten oppsto. Bare inntekt opp til 6 ganger grunnbeløpet (G) i folketrygden (511 470 kroner med G fra 1. mai 2013) regnes med. Det tas sikte på at de nye reglene skal tre i kraft fra 2015.

Dagens uførepensjon skattlegges lempeligere enn lønnsinntekt, spesielt for lave inntekter. Stortinget har vedtatt at den nye uføretrygden skal skattlegges som lønnsinntekt. I gjennomsnitt vil økningen i skatt være noe mindre enn økningen i brutto uføreytelse fra folketrygden; gjennomsnittlig uføreytelse etter skatt blir altså noe høyere enn tidligere. Stortinget har også vedtatt at uførepensjon fra andre ordninger enn folketrygden skal skattlegges som lønnsinntekt.

Også uførepensjon fra offentlige tjenstepensjonsordninger beregnes i dag som en alderspensjon. Brutto uførepensjon er 66 prosent av pensjonsgrunnlaget (sluttlønn) for personer med full opptjeningsstid. Tjenstepensjonsordningene utbetaler uførepensjon til personer som mottar uførepensjon eller arbeidsavklaringspenger (AAP) fra folketrygden. I noen tilfeller utbetales også uførepensjon til personer som ikke har noen ytelse fra folketrygden. Dette gjelder hovedsakelig personer som har så lav uføregrad at de ikke har rett til noen ytelse fra folketrygden. For uføre som har uførepensjon eller AAP fra folketrygden gjøres det et fradrag for disse ytelsene, såkalt samordning. Fordi uførepensjon og AAP beregnes på ulik måte, er også samordningsreglene forskjellige.

Omleggingen i folketrygden fra uførepensjon til uføretrygd, gjør at også uførepensjonen fra offentlige tjenstepensjonsordninger må legges om. Årsaken er at dagens brutto-

ordning innebærer at økt bruttoytelse fra folketrygden i utgangspunktet ville føre til en tilsvarende reduksjon i nettoytelsen fra tjenestepensjonsordningen. Siden nye skatteregler innebærer at skatten øker, ville da inntekten etter skatt bli lavere. I uføreproposisjonen (Prop. 130 L (2010–2011)) heter det at «Regjeringen legger derfor til grunn at offentlig ansattes uføreytelse, i forbindelse med uførereformen, må økes så mye at skatteomleggingen ikke fører til redusert kjøpekraft for offentlig ansatte».

Brutto uførepensjon i de offentlige tjenestepensjonsordningene er i dag 66 prosent av pensjonsgrunnlaget for inntekter opp til 12 G. Ny uføretrygd fra folketrygden skal, som nevnt, beregnes som 66 prosent av beregningsgrunnlaget opp til 6 G. Samtidig er beregningsgrunnlaget for den nye uføretrygden – gjennomsnittet av inntekten i de tre beste av de fem siste årene – mye likere beregningsgrunnlaget for uførepensjon i tjenestepensjonsordningene – sluttlønn – enn det som var tilfellet tidligere. Det ligger derfor til rette for å forenkle beregningen av uførepensjon fra tjenestepensjonsordningen gjennom å frikople tjenestepensjonen både fra uføretrygden fra folketrygden og fra beregningen av alderspensjon. I Prop. 130 L (2010–2011) heter det derfor at «utgangspunktet for tilpasningen bør etter departementets syn, være at uføreytelsen i tjenestepensjonsordningen utformes som et direkte tillegg til uføretrygden fra folketrygden».

2 Dagens uførepensjonsordning

2.1 Innledning

Medlemmer av offentlige tjenstepensjonsordninger som ikke kan fortsette i sin vanlige stilling på grunn av sykdom eller skade, har rett til uførepensjon. Uførepensjonen utbetales normalt etter ett års sykemelding. Det kan utbetales uførepensjon til personer som mottar uførepensjon eller arbeidsavklaringspenger (AAP) fra folketrygden. Enkelte får utbetalt uførepensjon fra offentlig tjenstepensjonsordning uten å motta noen ytelse fra folketrygden. Dette er i hovedsak personer som har så lav uføregrad at de ikke er kvalifisert for uførepensjon eller AAP fra folketrygden.

Dette kapitlet beskriver hvordan uførepensjonen for offentlig ansatte beregnes i dag. Fordi endringer i skattereglene for uføreytelser også er en del av uførereformen, beskrives også skattereglene for de som mottar uførepensjon fra offentlige tjenstepensjonsordninger.

2.2 Beregning av uførepensjon fra offentlige tjenstepensjonsordninger

2.2.1 Innledning

Uførepensjonsordningen i de offentlige tjenstepensjonsordningene er nært knyttet til alderspensjonen ved at uførepensjon beregnes på tilsvarende måte som alderspensjon. Pensjonsordningen er en bruttoordning ved at den garanterer et samlet nivå på uførepensjonen fra tjenstepensjonsordningen og folketrygden. Den faktiske uførepensjonen fra tjenstepensjonsordningen beregnes ved å gjøre et fradrag for ytelsen fra folketrygden, såkalt samordning.

Brutto uførepensjon fra tjenstepensjonsordningen er uavhengig av hvilken ytelse som eventuelt utbetales fra folketrygden. Reglene for hvordan fradraget for folketrygden beregnes – samordningsreglene – gjør at samlet uførepensjon før skatt for offentlig ansatte likevel avhenger av hvilken ytelse en eventuelt har fra folketrygden. Videre avhenger skattereglene for de som mottar uførepensjon fra en offentlig tjenstepensjonsordning av hvilken folketrygdytelse uførepensjonen kombineres med. Personer med samme brutto uførepensjon fra tjenstepensjonsordningen har derfor forskjellig samlet ytelse, både før og særlig etter skatt, avhengig av hvilken folketrygdytelse de mottar.

Brutto uførepensjon beregnes som 66 prosent av pensjonsgrunnlaget justert for tjenestetid og uføregrad:

$$66 \% \times \text{pensjonsgrunnlag} \times \text{tjenestetidsbrøk} \times \text{uføregrad}$$

Pensjonsgrunnlaget er som hovedregel lik lønn ved fratreden (sluttlønn) målt ved fast årslønn og eventuelle pensjonsgivende tillegg. I Statens pensjonskasse får personer som arbeider deltid, fastsatt pensjonsgrunnlaget med utgangspunkt i stillingsprosenten

på uføretidspunktet. I de kommunale tjenstepensjonsordningene kan gjennomsnittlig stillingsprosent benyttes dersom denne er høyere enn stillingsprosenten på uføretidspunktet. Ved beregning av tjenestetidsbrøken får en medregnet tjenestetid fram til aldersgrensen for stillingen. Det er ingen nedre grense i de offentlige tjenstepensjonsordningene for hvor lav uføregrad som gir rett til uførepensjon.

Faktisk utbetalt tjenstepensjon er lik differansen mellom bruttopensjonen og fradraget for folketrygden. Fradraget for folketrygdytelsen er normalt lavere enn det som faktisk utbetales fra folketrygden. Samlet pensjon for de som kombinerer uførepensjon fra tjenstepensjonsordningen med en folketrygdytelse, blir derfor i de fleste tilfeller høyere enn bruttopensjonen.

2.2.2 Uførepensjon fra offentlig tjenstepensjonsordning kombinert med uførepensjon fra folketrygden

Uførepensjonen fra folketrygden beregnes i det vesentlige som en alderspensjon (etter gamle opptjeningsregler) og består av grunnpensjon og tilleggspensjon og/eller særtillegg. Uførepensjonen fra de offentlige tjenstepensjonsordningene samordnes med uførepensjonen fra folketrygden. Samordningsreglene definerer hvordan fradraget for hver av komponentene i folketrygden – grunnpensjon, tilleggspensjon, særtillegg – skal beregnes. Samordningsfradraget for uførepensjon fra folketrygden er normalt lavere enn det som faktisk betales ut fra folketrygden. Dette er de såkalte samordningsfordelene. De viktigste samordningsfordelene kalles grunnpensjonsfordelen og fiktivfordelen.

Grunnpensjonsfordelen er knyttet til fradraget for grunnpensjon fra folketrygden. Ved samordningen går 0,75 G av folketrygdens grunnpensjon til fradrag for personer med full tjenestetid. Dette innebærer at enslige med full tjenestetid og som har jobbet fulltid får trukket fra 0,25 G mindre enn den grunnpensjonen de faktisk mottar mens gifte får trukket fra 0,10 G mindre. Personer som har jobbet deltid, får et lavere fradrag i grunnpensjonen enn de som har arbeidet fulltid. Dette kalles deltidsfordelen.

Fiktivfordelen er knyttet til forholdet mellom sluttlønn (pensjonsgrunnlaget) og de 20 beste poengårene i folketrygden. Dersom sluttlønnen er lavere enn snittet av de 20 beste poengårene i folketrygden, benyttes sluttlønnen til å beregne et «fiktivt sluttpoengtall». Dette fiktive sluttpoengtallet, som er lavere enn det faktiske sluttpoengtallet, benyttes til å beregne en fiktiv tilleggspensjon som er samordningsfradraget for tilleggspensjon. Fiktivfordelen innebærer at deler av tilleggspensjonen ofte skjermes fra samordning.

2.2.3 Uførepensjon fra offentlig tjenstepensjonsordning kombinert med arbeidsavklaringspenger fra folketrygden

Arbeidsavklaringspenger fra folketrygden utgjør 66 prosent av et beregningsgrunnlag som er inntekten siste år eller gjennomsnittet av inntekten de siste tre årene før arbeidsevnen ble nedsatt. Det er en øvre grense for beregningsgrunnlaget på 6 G.

De som kombinerer arbeidsavklaringspenger med uførepensjon fra en offentlig tjenstepensjonsordning får skjermet 0,25 G av folketrygden (justert for tjenestetid og stillingsandel) fra samordning. Dette er en parallell til den grunnpensjonsfordelen de som mottar uførepensjon fra folketrygden har.

De som mottar arbeidsavklaringspenger fra folketrygden har ingen samordningsfordeler knyttet til forholdet mellom pensjonsgrunnlaget i tjenstepensjonsordningen og pensjongivende inntekt i folketrygden. Samlet er derfor samordningsfordelene for de som mottar arbeidsavklaringspenger i gjennomsnitt mindre enn for de som mottar uførepensjon fra folketrygden.

2.2.4 Uførepensjon fra offentlig tjenstepensjonsordning uten noen ytelse fra folketrygden

De som ikke mottar noen folketrygdytelse har ingen samordningsfordeler. Samlet uføreytelse blir derfor lik brutto uførepensjon fra tjenstepensjonsordningen, altså 66 prosent av pensjonsgrunnlaget justert for tjenestetid og uføregrad. Denne gruppen omfatter hovedsakelig uføre med så lav uføregrad at de ikke har rett til noen ytelse fra folketrygden. Disse vil normalt kombinere uførepensjonen med arbeidsinntekt.

2.3 Skatt på uførepensjon

2.3.1 Innledning

Uførepensjonister betaler mindre skatt enn lønnstakere med samme inntekt. Disse skattefordelene var tidligere felles for alders- og uførepensjonister. Som følge av pensjonsreformen ble skattereglene for alders- og AFP-pensjonister vesentlig endret fra 2011. Uførepensjonister ble i mindre grad berørt av disse endringene.

Som nevnt varierer skattereglene for de som mottar uførepensjon fra en offentlig tjenstepensjonsordning med hvilken folketrygdytelse de kombinerer uførepensjonen med. Under gjennomgås kort skattereglene i 2013 for de tre gruppene som mottar uførepensjon fra offentlige tjenstepensjonsordninger.

2.3.2 Offentlig tjenstepensjon kombinert med uførepensjon fra folketrygden

Skattereglene for personer som mottar uførepensjon skiller seg fra skattereglene for lønnstakere på følgende punkter:

- Skattebegrensningsregel for uførepensjonister
- Særfradrag for uførhet
- Minstefradrag for pensjonsinntekt
- Lavere trygdeavgiftssats

Uførepensjonister med uføregrad minst 2/3 har rett til en *skattebegrensningsregel* som skjermer de laveste pensjonene for skatt. Pensjonsinntekt opp til om lag 172 000 kroner er helt skattefri for en enslig ufør uten formue eller andre inntekter enn uførepensjon,

mens inntekter utover dette beløpet blir ilagt en skatt på opptil 55 prosent. Den marginale skattesatsen på pensjonsinntekter mellom om lag 172 000 og 296 000 kroner er veldig høy, og skattefordelen knyttet til skattebegrensningsregelen blir dermed forholdsvis raskt faset ut med økende inntekt. Dersom pensjonsinntekten er over om lag 296 000 kroner, har ikke skattebegrensningsregelen lenger noen effekt. Da er forskjellen på skatt på uførepensjon og skatt på lønn at uførepensjonister har et særfradrag for uførhet og at minstefradraget og trygdeavgiften er lavere.

Uførepensjonister kan ha rett til *særfradrag* i alminnelig inntekt. Fullt særfradrag utgjør 32 000 kroner, og for å ha rett til dette må uføregraden være minst 2/3. Personer med lavere uføregrad har rett til halvt særfradrag, altså 16 000 kroner, dersom pensjonsordningen er lovfestet. Personer som blir skattlagt etter skattebegrensningsregelen drar ikke nytte av særfradraget for uførhet.

Trygdeavgiften på uførepensjon er 4,7 prosent, mens den er 7,8 prosent for lønnsinntekt. Heller ikke lav trygdeavgift har noen effekt for personer som blir skattlagt etter skattebegrensningsregelen.

Minstefradraget for pensjonsinntekt har en lavere sats (26 prosent) og en lavere øvre grense (68 050 kroner) enn minstefradraget for lønnsinntekt (40 prosent og 81 300 kroner). Selv om nedre grense formelt er lik 4000 kroner for begge minstefradragene, er den nedre grensen for lønnsinntekt i praksis 31 800 kroner som følge av et særskilt fradrag i arbeidsinntekt. Lavere minstefradrag for pensjonsinntekt reduserer isolert sett skattefordelen for uførepensjonister.

2.3.3 Uførepensjon fra offentlig tjenstepensjon kombinert med arbeidsavklaringspenger fra folketrygden

Personer som mottar uførepensjon fra offentlig tjenstepensjonsordning i kombinasjon med arbeidsavklaringspenger, har verken rett på særfradrag for uførhet eller skattebegrensning. Ytelsen fra folketrygden skattlegges med den samme trygdeavgiftssatsen som lønnsinntekt (7,8 prosent), mens ytelsen fra tjenstepensjonsordningen skattlegges med lav sats (4,7 prosent). Dette betyr at det i hovedsak er de som mottar mye tjenstepensjon (personer med pensjonsgrunnlag i tjenstepensjonsordningen over 6 G) som har gunstigere skatteregler enn lønsmottakere.

2.3.4 Uførepensjon fra offentlig tjenstepensjon uten rett til noen folketrygdytelse

Personer som bare mottar uførepensjon fra en tjenstepensjonsordning, har hovedsakelig de samme skattereglene som de som mottar uførepensjon fra folketrygden. Dersom uføregraden er høyere enn 2/3, har de rett på skattebegrensning eller særfradrag. Dersom uføregraden er lavere enn 2/3, har en rett på et halvt særfradrag dersom ordningen er lovfestet.

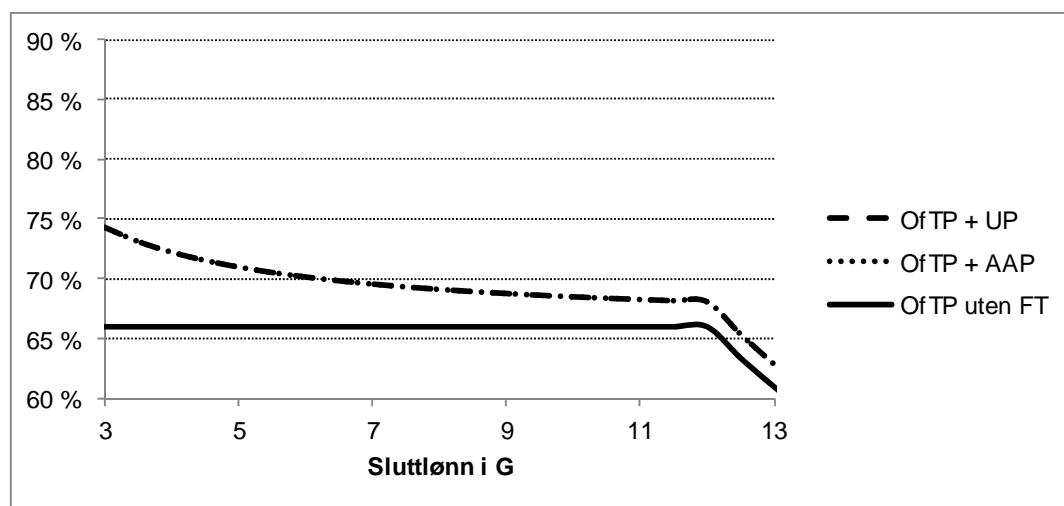
2.4 Kompensasjonsgrader før og etter skatt

Kompensasjonsgraden er inntekt etter uførhet som andel av tidligere inntekt som lønnsinntaker. Figur 2.1 viser hvordan samlet kompensasjonsgrad *før skatt* varierer med inntekten som yrkesaktiv. Figuren viser situasjonen for enslige med tidligere jevn inntekt som mottar uførepensjon fra en offentlig tjenstepensjonsordning (OfTP) kombinert med uførepensjon (UP) eller arbeidsavklaringspenger (AAP) fra folketrygden og for de som bare mottar tjenstepensjon.

Figur 2.1 viser at personer uten noen ytelse fra folketrygden har en kompensasjonsgrad før skatt på 66 prosent opp til 12 G. Figuren viser videre at for enslige med jevn tidligere inntekt, så er kompensasjonsgraden for de som mottar uførepensjon fra folketrygden den samme som for de som mottar arbeidsavklaringspenger. Kompensasjonsgraden er fallende fra vel 74 prosent ved en tidligere inntekt på 3 G til vel 68 prosent ved en tidligere inntekt på 12 G.

Giftede og samboende har lavere grunnpensjon enn enslige. Kompensasjonsgraden for de som kombinerer uføreytelsen fra offentlig tjenstepensjon med uførepensjon fra folketrygden, er derfor noe lavere enn det som framgår av figuren for enslige. For de som mottar arbeidsavklaringspenger fra folketrygden eller ikke har noen folketrygdytelse, er kompensasjonsgraden uavhengig av sivilstatus.

Figur 2.1 Kompensasjonsgrad før skatt for enslige med jevn tidligere inntekt (teoretisk kompensasjonsgrad)

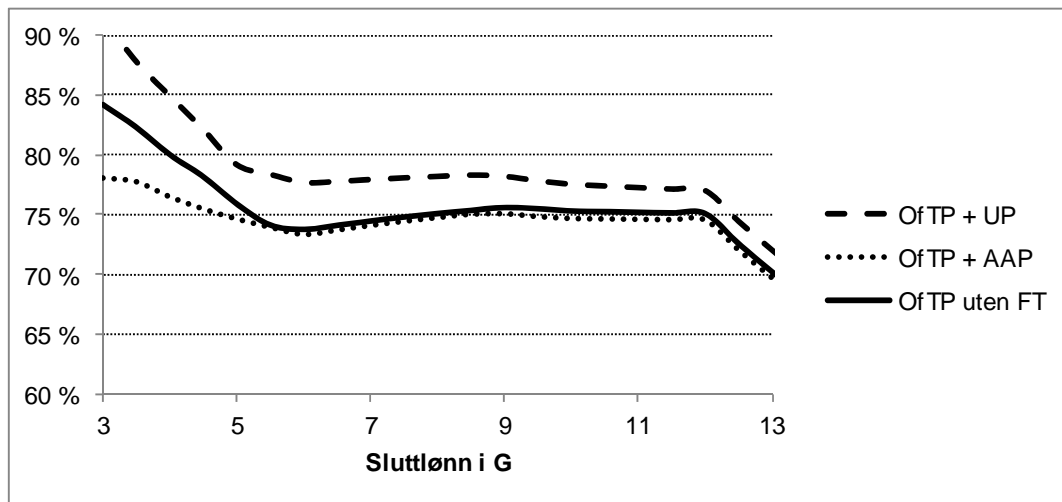

Gjennomsnittlig grunnbeløp for 20123 (84 204 kroner) er lagt til grunn.

Figur 2.2 viser samlet kompensasjonsgrad *etter skatt* for enslige med tidligere jevn inntekt. Det går fram at de som mottar uførepensjon fra folketrygden, har høyere kompensasjonsgrad enn de to andre gruppene på alle inntektsnivåer. Det skyldes at de både har samordningsfordeler og gunstige skatteregler. De som ikke har noen ytelse fra folketrygden har ingen samordningsfordeler, mens de som mottar arbeidsavklaringspenger har mindre skattefordeler.

For gifte og samboende er kompensasjonsgraden for de som kombinerer uføreytelsen fra offentlig tjenstepensjon med uførepensjon fra folketrygden noe lavere enn for enslige.

Figur 2.2 Kompensasjonsgrad etter skatt for enslige med jevn tidligere inntekt (teoretisk kompensasjonsgrad)

Skattesatser for 2013 og gjennomsnittlig grunnbeløp for 2013 (84 204 kroner) er lagt til grunn.

3 Ny uførepensjonsordning i offentlige tjenstepensjonsordninger

3.1 Innledning

I dette kapitlet foreslår departementet nye beregningsregler for uførepensjon fra offentlige tjenstepensjonsordninger. Forslaget er tilpasset både den nye uføretrygden i folketrygden og at uføreytelser fra 2015 skal skattlegges som lønnsinntekt.

Forslaget innebærer at uføreordningen i de offentlige tjenstepensjonsordningene blir en nettoordning, slik at uførepensjonen beregnes som et direkte tillegg til uføretrygden fra folketrygden. Det blir heller ikke lenger noen sammenheng mellom beregningen av uførepensjon og beregningen av alderspensjon fra tjenstepensjonsordningene.

Departementet foreslår at full uførepensjon skal utgjøre tre prosent av pensjonsgrunnlaget (sluttlønn) opp til 6 G og i tillegg 0,25 G (21 051 kroner med gjennomsnittlig G for 2013). Prosentsatsen settes til 69 prosent for inntekt i intervallet 6–12 G og for inntekt opp til 6 G for personer som ikke har noen ytelse fra folketrygden. For å unngå at det inntektsuavhengige beløpet på 0,25 G blir for høyt i forhold til pensjonsgrunnlaget, begrenses beløpet til seks prosent av pensjonsgrunnlaget. Det vil dermed være lavere enn 0,25 G dersom pensjonsgrunnlaget er lavere enn 4,17 G (351 000 kroner).

3.2 Ny uføretrygd i folketrygden

Stortinget har vedtatt å legge om uføreordningen i folketrygden. Fra 2015 skal dagens uførepensjon erstattes av en ny uføretrygd. De sentrale punktene i de nye beregningsreglene er:

1. Uføretrygden skal være en kompensasjon for tap av inntekt målt ved inntekten de siste årene før uførheten oppstår. Uføretrygden skal derfor avhenge av inntekten i de tre beste av de fem siste årene før uførheten oppsto. Det medregnes inntekt opp til 6 G.
2. Uføretrygden skal skattlegges som lønn, og bruttonivået på uføretrygden økes i gjennomsnitt med om lag 15 prosent for å kompensere for dette. Også minsteytelsene justeres opp for å kompensere for endret skattlegging. Dette bidrar til et gjennomgående og likeartet system for inntektssikring for alle i yrkesaktiv alder, noe som også er enklere for den enkelte.
3. Uføretrygden skal være 66 prosent av tidligere inntekt, det samme som for arbeidsavklaringspenger. Uføretrygden avviker imidlertid fra arbeidsavklaringspengene blant annet ved at beregningsgrunnlaget er ulikt på enkelte områder. Videre er minsteytelsen i uføretrygden høyere enn for arbeidsavklaringspenger fordi uføretrygd fortsatt skal være en varig ytelse. Uføretrygden skal årlig reguleres i takt med økningen i folketrygdens grunnbeløp.
4. Dagens behovsprøvde barnetillegg er ikke foreslått endret.

5. For nye uføre innføres en ny, fleksibel og «sømløs» ordning for å kombinere uføretrygd og arbeid. Dagens system med en «friinntekt» på 1 G erstattes av en ordning uten ventetid, med en beløpsgrense på 0,4 G for arbeidsinntekt som ikke skal føre til reduksjon i uføretrygden og uten automatisk revurdering. Innvilget uføregrad skal ikke endres selv om arbeidsinntekten overstiger beløpsgrensen. Dagens uførepensjonister får en høyere beløpsgrense på 60 000 kroner fram til 2019.
6. Kravet til uføregrad for å komme inn i uføreordningen reduseres fra dagens 50 til 40 prosent for de som kommer fra arbeidsavklaringspenger.
7. Dagens krav om 40 års botid i Norge for å få full uføretrygd videreføres. Personer med kortere botid får, som i dag, en forholdsmessig avkorting av uføreytelsen. Tilsvarende videreføres dagens regler for utbetaling av uføretrygd i utlandet.
8. Nivået på inntektssikringen for unge uføre videreføres, men slik at bruttonivåene økes for å kompensere for økt skatt.

3.3 Forskjeller og likheter mellom en brutto- og en nettomodell

Stortinget har vedtatt at uføreytelser, både fra folketrygden og supplerende ordninger, fra 2015 skal skattlegges som lønnsinntekt. Uførepensjonister vil da få økt skatt. For at skatteøkningen ikke skal føre til at uføre i offentlig sektor får redusert sin kjøpekraft, må samlet uføreytelse før skatt økes. Dette kan enten skje gjennom å videreføre bruttomodellen for uførepensjon i de offentlige tjenestepensjonsordningene og øke brutto tjenestepensjon ut over 66 prosent. Eller det kan skje ved at uførepensjon fra de offentlige tjenestepensjonsordningene gis som et netto tillegg til uføretrygden fra folketrygden. En nettomodell og en bruttomodell kan enkelt utformes slik at de i de fleste tilfeller gir om lag like høye ytelser.

I en bruttomodell definerer tjenestepensjonsordningen et *samlet* (brutto) ytelsesnivå. Nettoytelsen fra ordningen framkommer ved at en gjør et fratrekk for uføretrygden fra folketrygden (samordning). I en nettomodell beregnes nettoytelsen fra ordningen direkte, og den er dermed uavhengig av hva folketrygden betaler ut.

I hvilken grad en brutto- og en nettoordning vil kunne gi forskjellige nettoytelser, avhenger av om beregningsgrunnlagene i folketrygden og tjenestepensjonsordningen er ulike. Dagens uføreordning i de offentlige tjenestepensjonsordningene er sluttlønnbasert; brutto uførepensjon avhenger altså av inntekten på ett tidspunkt. Uførepensjonen fra folketrygden kan påvirkes av inntekten i en relativt lang tidsperiode (beste 20 år). Beregningsgrunnlagene i tjenestepensjonsordningen og folketrygden kan derfor bli svært forskjellige, og en bruttoordning og en nettoordning for tjenestepensjon vil derfor kunne gi veldig ulik nettoppensjon.

Beregningsgrunnlaget for den nye uføretrygden i folketrygden er gjennomsnittet av inntekten i de tre beste av de fem siste årene før uførheten oppsto. Dette er mye likere beregningsgrunnlaget i tjenestepensjonsordningen (sluttlønn) enn tidligere. Forskjellen mellom en brutto- og en nettoordning for uførepensjon fra de offentlige tjenestepensjonsordningene vil derfor bli vesentlig mindre enn med dagens uførepensjonsordning i folketrygden.

Personer med svak inntektsutvikling før uførhet vil kunne tjene på en nettomodell fordi sluttlønnen da vil være lavere enn beregningsgrunnlaget i folketrygden. De vil dermed få mer enn 66 prosent fra folketrygden målt som andel av sluttlønn. Omvendt vil personer med sterk lønnsvekst før uførheten oppstår kunne komme bedre ut med en bruttomodell fordi bruttoordningen vil kompensere for at folketrygden er mindre enn 66 prosent av sluttlønnen.

Når en brutto- og en nettomodell normalt vil gi om lag samme resultat, tilsier hensynet til enkelhet at den nye ordningen bør være en nettoordning. En bruttomodell ville kreve samordningsregler som gjør ordningen mer komplisert.

En nettoordning vil også sikre at alle får utbetalt uførepensjon. Å videreføre en bruttoordning ville kunne føre til at mange ikke fikk noen utbetaling fra tjenstepensjonsordningen; de ville blitt såkalte «nullpensjonister» fordi folketrygden alene ville dekke det garanterte bruttobeløpet.

Samlet er departementets vurdering at det er tungtveiende argumenter for å utforme uførepensjonsordningen i de offentlige tjenstepensjonsordningene som en nettoordning, først og fremst pga. at dette helt klart vil gi det enkleste regelverket.

3.4 Beregningsgrunnlaget for ny uførepensjon

I dag beregnes både uføre- og alderspensjon fra OfTP med utgangspunkt i sluttlønn, mens ny uføretrygd i folketrygden skal beregnes med utgangspunkt i inntekten de fem siste årene. Det kan synes uheldig å beregne en varig uførepensjon med utgangspunkt i inntekten på ett tidspunkt. Departementet har derfor vurdert om beregningsgrunnlaget for den nye uførepensjonen burde være likere grunnlaget for ny uføretrygd i folketrygden.

Det er enklest, både for den enkelte og for pensjonsleverandørene, dersom beregningsgrunnlaget for uføre- og alderspensjon fortsatt skal være det samme. Forskjellen mellom sluttlønn og beregningsgrunnlaget for ny uføretrygd er dessuten klart mindre enn forskjellen mellom beregningsgrunnlagene for dagens uførepensjoner. I tillegg er det mindre tilfeldige variasjoner i sluttlønnen enn i pensjonsgivende inntekt i folketrygden, og derfor mindre problematisk å benytte sluttlønn på ett tidspunkt. Det er heller ingen indikasjoner på at mange går mye opp i lønn rett før de blir uføre. Departementet foreslår derfor å beholde sluttlønn som beregningsgrunnlag for den nye uførepensjonen. Det vil si at når det i § 28 i lovutkastet refereres til pensjonsgrunnlaget, vil dette si sluttlønn (lov om Statens pensjonskasse kapittel 3). På sikt vil det likevel være naturlig å vurdere en tilnærming av beregningsgrunnlaget for uførepensjon fra OfTP til beregningsgrunnlaget for uføretrygd i folketrygden.

3.5 Ny uføreordning i offentlige tjenstepensjonsordninger

Uførepensjon fra OfTP utbetales, som tidligere nevnt, til personer som mottar uførepensjon eller arbeidsavklaringspenger (AAP) fra folketrygden og også til personer uten noen uføreytelse fra folketrygden. Personer med ny uføretrygd eller AAP fra folketrygden, vil motta 66 prosent av beregningsgrunnlaget i folketrygden. Både for uføre-

trygd og AAP er det en øvre grense på beregningsgrunnlaget på 6 G. Beregningsgrunnlaget er imidlertid noe forskjellig i de to ordningene. For å få et enklest mulig system, foreslår departementet at ny uførepensjon fra OfTP bør beregnes likt uavhengig av hvilken ytelse som utbetales fra folketrygden, men slik at personer uten folketrygdytelse får et tillegg på 66 prosent av sluttlønn opp til 6 G.

I dag varierer nettoytelsen fra tjenestepensjonsordningen med hvilken folketrygdytelse en kombinerer uførepensjonen med, og også samlet ytelse kan variere. Når ytelsen fra folketrygden blir tilnærmet lik for de som har uføretrygd og arbeidsavklaringspenger, og skattereglene blir like uavhengig av hvilken folketrygdytelse en har, vil det helt klart være en forenkling av systemet dersom uførepensjonen fra offentlige tjenestepensjonsordninger beregnes likt uavhengig av hvilken ytelse som utbetales fra folketrygden.

En enkel modell for uførepensjon fra offentlige tjenestepensjonsordninger er at tjenestepensjonen utgjør en prosentsats av sluttlønn. Departementet foreslår å videreføre prinsippet om at uføreordningen skal dekke inntektstap opp til 12 G. Prosentsatsen må derfor være forskjellig for inntekt over og under 6 G, i og med at folketrygden kun dekker inntektstap opp til 6 G.

I dag er samlet ytelse for uføre med offentlig tjenestepensjon høyere enn 66 prosent av sluttlønn på grunn av samordningsfordelene. Deler av grunnpensjonen er fritatt fra samordning slik at enslige med full opptjeningstid og tidligere fulltidsstilling i tjenestepensjonsordningen får 0,25 G i samordningsfordel, mens gifte med full opptjeningstid og tidligere fulltidsstilling får 0,10 G i samordningsfordel. Disse samordningsfordelene er uavhengige av inntekten, og dette bidrar til at personer med lavt pensjonsgrunnlag har høyere samlet kompensasjonsgrad enn personer med høyt pensjonsgrunnlag, også før skatt. For å ivareta profilen i dagens system legger departementet til grunn at den nye uføreordningen skal ha et inntektsuavhengig element.

En enkel nettomodell for uførepensjon fra offentlige tjenestepensjonsordninger som ivaretar profilen i dagens system kan derfor spesifiseres som et inntektsuavhengig element (en andel av G), pluss en prosentsats av pensjonsgrunnlaget med forskjellig prosentsats under 6 G og mellom 6 og 12 G.

Se boks 3.1 for en analytisk framstilling av en nettomodell for offentlig tjenestepensjon.

Boks 3.1: Modell for uførepensjon fra offentlig tjenestepensjonsordning

$$UP = (x \times G + y \times B_1 + z \times B_2) \times UG$$

x er et inntektsuavhengig beløp (en andel av G), y er en prosentsats som gis for beregningsgrunnlag (sluttlønn) opp til 6 G, og z er en prosentsats som gis for beregningsgrunnlag (sluttlønn) mellom 6 og 12 G. B₁ er sluttlønn opp til 6 G og B₂ er sluttlønn mellom 6 og 12 G. UG er uføregraden.

De som mottar uførepensjon fra en offentlig tjenstepensjonsordning, men ikke samtidig har tilstrekkelig nedsatt inntektsevne til å få ytelse fra folketrygden, må ha en tilleggssats for inntekt opp til 6 G som dekker opp for den manglende folketrygden.

3.6 Parametre i den nye uførepensjonsordningen

Uførepensjonen skal gis til ulike grupper som i dag har forskjellig og varierende samlet kompensasjonsgrad etter skatt, jf. avsnitt 2.4. Generelt har personer som mottar uførepensjon fra folketrygden høyere samlet kompensasjonsgrad etter skatt enn personer som mottar arbeidsavklaringspenger (AAP) eller ikke har noen ytelse fra folketrygden.

Nye beregningsregler skal gjelde for nye uføretilfeller etter at nytt regelverk har trådt i kraft. Det er naturlig at de nye reglene gir en mellomting mellom de kompensasjonsgradene de ulike gruppene har i dag. Personer med AAP og de som ikke har noen ytelse fra folketrygden får da mer enn med dagens ordning, mens personer med uførepensjon fra folketrygden får i gjennomsnitt en noe lavere kompensasjonsgrad etter skatt enn de har i dag. Departementet mener det kan forsvares at de som har uførepensjon fra folketrygden, får noe mindre enn i dag fordi det gjennomsnittlige nivået i dag er svært høyt. De høye kompensasjonsgradene i dagens system er resultatet av et meget komplisert samspill mellom enkeltregler som hver for seg kan synes rimelige, men som samlet kan gi utilsiktede resultater. Dagens regler gir også uttelling for høy inntekt langt tilbake i tid, noe det ikke er naturlig å videreføre når uføreytelsene – i folketrygden og tjenstepensjonsordningen – innrettes mot å erstatte bortfalt inntekt på uføretidspunktet.

En løsning som ligger mellom dagens nivåer for uførepensjonister og AAP-mottakere vil, som nevnt, innebære at personer som mottar AAP eller er uten folketrygdytelse, vil få en høyere ytelse etter skatt enn med dagens regler. Å redusere kompensasjonsnivået til det nivået personer med AAP har i dag ville svekket uføreordningen, og det er ikke intensjonen bak omleggingen. Departementet foreslår derfor ikke å senke kompensasjonsnivået etter skatt ned til det nivået personer som mottar AAP fra folketrygden har i dagens system. Departementet vil heller ikke anbefale å ha ulike regler for de ulike gruppene; det vil både gi et mer komplisert system og det kan da bli økonomisk fordelaktig å komme over på varig uførepensjon, slik som i dag.

Departementet foreslår at den nye uførepensjonen beregnes som tre prosent av pensjonsgrunnlaget (sluttlønn) opp til 6 G og 69 prosent av pensjonsgrunnlaget for inntekt i intervallet 6–12 G og for inntekt opp til 6 G for personer som ikke har noen ytelse fra folketrygden, se lovutkastet § 28 første ledd bokstavene b og c

I tillegg foreslår departementet et inntektsuavhengig kronebeløp på 0,25 G (21 051 kroner). For personer med lavt pensjonsgrunnlag, for eksempel ved lave deltidsstillinger, vil et slikt kronebeløp kunne utgjøre en uforholdsmessig stor del av tjenstepensjonen. Departementet mener derfor at det bør settes en øvre grense på hvor stor andel av pensjonsgrunnlaget kronebeløpet kan utgjøre. Departementet foreslår at kronebeløpet ikke skal kunne være mer enn seks prosent av pensjonsgrunnlaget (før

eventuell justering for tjenestetid og uføregrad), se lovutkastet § 28 første ledd bokstav a.

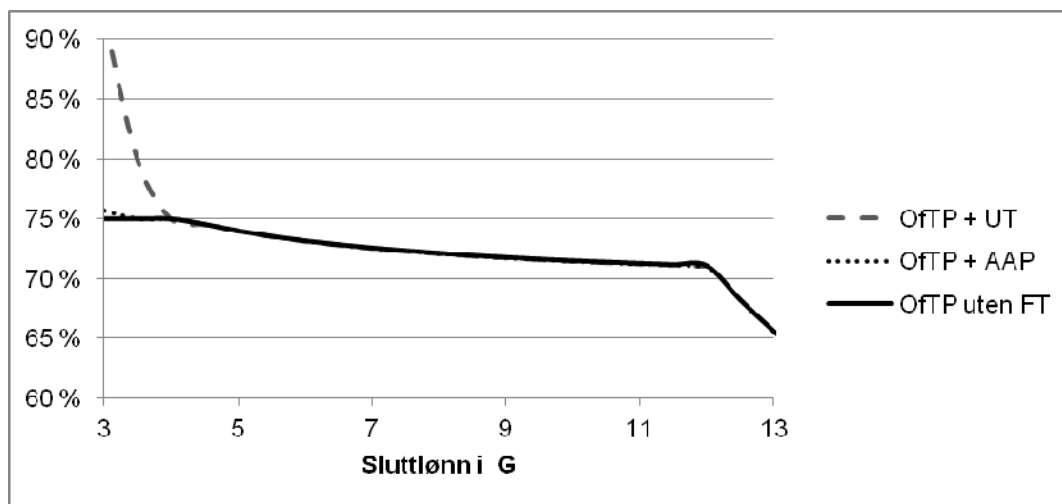
Departementet foreslår at de som mottar uførepensjon fra en offentlig tjenstepensjonsordning, men ikke samtidig har tilstrekkelig nedsatt inntektsevne til å få ytelser fra folketrygden, får en tilleggssats på 66 prosent av pensjonsgrunnlaget opp til seks ganger grunnbeløpet for å dekke opp manglende folketrygd, se lovutkastet § 28 andre ledd.

Med en øvre grense på seks prosent vil personer med pensjonsgrunnlag i tjenstepensjonsordningen under 4,17 G (351 000 kroner) få erstattet det inntektsuavhengige kronebeløpet med et beløp tilsvarende seks prosent av pensjonsgrunnlaget i tjenstepensjonsordningen. For disse vil uførepensjonen fra OfTP dermed tilsvare ni prosent av pensjonsgrunnlaget.

Forslaget innebærer at samlet kompensasjonsgrad før skatt for de som mottar 66 prosent av sluttlønn opp til 6 G fra folketrygden, vil være 75,0 prosent dersom sluttlønnen er 4 G og 72,1 prosent dersom sluttlønnen er 8 G. De forslåtte prosentene vil gi kompensasjonsgrader etter skatt som ligger mellom det nivået personer som kombinerer OfTP med uførepensjon fra folketrygden og personer som kombinerer OfTP med AAP har i dag.

Figur 3.1 viser hvordan samlet kompensasjonsgrad – sum folketrygd og tjenstepensjon – før skatt varierer med sluttlønn når det forutsettes jevn tidligere inntekt. Med jevn inntekt er kompensasjonsgraden uavhengig av hvilken ytelse som mottas fra folketrygden, så lenge minsteytelsen i folketrygden er mindre enn 66 prosent av pensjonsgrunnlaget. Figuren viser at samlet kompensasjonsgrad faller fra 75,0 prosent når sluttlønn er 4 G til 71,1 prosent når sluttlønn er 12 G.

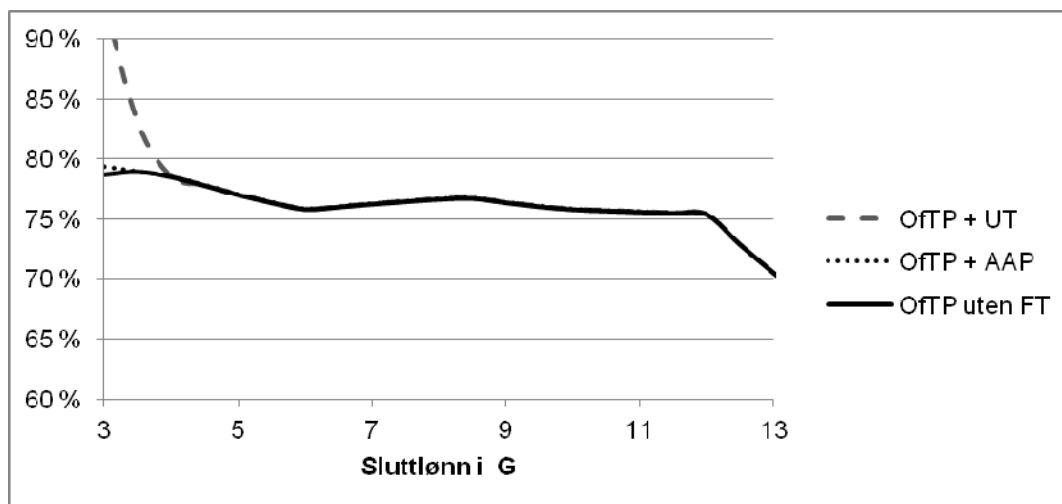
Figur 3.1 Samlet kompensasjonsgrad før skatt med departementets forslag. Enslig med jevn inntekt

Skattesatser for 2013 og gjennomsnittlig grunnbeløp for 2013 (84 204 kroner) er lagt til grunn.

Figur 3.2 viser hvordan samlet kompensasjonsgrad etter skatt varierer med sluttlønn når det forutsettes jevn tidligere inntekt. Med en sluttlønn på 4 G er kompensasjonsgraden etter skatt 78,6 prosent, mens den er 75,4 prosent dersom sluttlønn er 12 G.

Figur 3.2 Kompensasjonsgrad etter skatt med departementets forslag. Enslig med jevn inntekt

Skattesatser for 2013 og gjennomsnittlig grunnbeløp for 2013 (84 204 kroner) er lagt til grunn.

Figurene over viser kompensasjonsgradene under forutsetning av jevn tidligere inntekt og dersom pensjonsgrunnlaget i folketrygden og tjenstepensjonsordningen er det samme. Disse forutsetningene vil ikke nødvendigvis være oppfylt i praksis. I dagens system vil høyere pensjongivende inntekt i folketrygden enn i tjenstepensjonsordningen gi en såkalt fiktivfordel. I den forslåtte modellen for ny uførepensjon i OfTP vil høyere beregningsgrunnlag i folketrygden enn i tjenstepensjonsordningen også produsere en slags fiktivfordel: Dersom beregningsgrunnlaget i folketrygden er høyere enn beregningsgrunnlaget i tjenstepensjonsordningen vil en få 66 prosent av et beregningsgrunnlag som er høyere enn sluttlønn, og folketrygden alene vil derfor gi en høyere kompensasjonsgrad enn 66 prosent når vi måler i prosent av sluttlønn.

3.7 Ny uførepensjonsordning sammenliknet med dagens

I avsnitt 3.6 ble ny uføreordning sammenliknet med dagens ordning under forutsetning av jevn tidligere inntekt og forutsatt at beregningsgrunnlaget i folketrygden var lik pensjonsgrunnlaget i tjenstepensjonsordningen. I dette avsnittet sammenliknes ny og gammel uføreordning med utgangspunkt i faktiske inntektsrekker for et utvalg uførepensjonister i Statens pensjonskasse (SPK).

SPK har beregnet faktiske kompensasjonsgrader før skatt for et utvalg helt uføre tidligere heltidsansatte i tjenstepensjonsordningen for statsansatte. For hver av de tre gruppene (uførepensjon fra folketrygden, AAP fra folketrygden, ingen ytelse fra folketrygden) har vi fått tall for uføreytelser før skatt fordelt etter nivået på pensjonsgrunnlaget (sluttlønn). Tallene er oppgitt som gjennomsnitt for personer i ulike

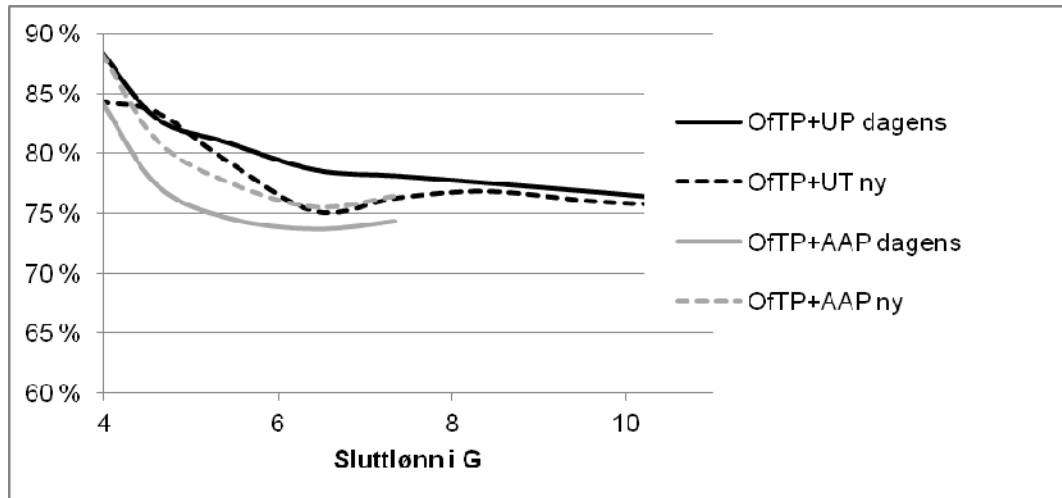
inntektsintervaller. For hvert av disse gjennomsnittene har vi beregnet samlet uføreytelse etter skatt, gitt at disse «gjennomsnittspersonene» ikke har andre inntekter enn uføreytelsene og bare standardfradrag.

Forutsetningen om at personene ikke har andre inntekter enn uføreytelsene, er problematisk for personer som ikke er 100 prosent uføre og dermed skal ha en restarbeidsevne. For disse er det videre problematisk at skattleggingen i dag avhenger av uføregraden, for eksempel ved at retten til skattebegrensning faller bort dersom uføregraden er lavere enn 2/3. Samlet gjør dette at det ikke er meningsfullt å gjøre beregninger etter skatt for denne gruppen.

I tillegg til at kompensasjonsgraden varierer med inntekt pga. den inntektsuavhengige delen av uførepensjonen, viser det seg at ytelsen fra folketrygden i gjennomsnitt er høyere enn 66 prosent av sluttlønn. Årsaken er at beregningsgrunnlagene i folketrygden for uføretrygd og AAP er høyere enn sluttlønnen i tjenstepensjonsordningen.

Figur 3.3 viser faktiske kompensasjonsgrader etter skatt med dagens regler og med departementets forslag til ny modell, for personer som kombinerer uførepensjon fra OfTP med uførepensjon/uføretrygd fra folketrygden, og for personer som kombinerer uførepensjon fra OfTP med arbeidsavklaringspenger fra folketrygden. For personer som kun mottar uførepensjon fra OfTP, vil den faktiske kompensasjonsgraden være lik den teoretiske kompensasjonsgraden siden beregningsgrunnlaget er lik sluttlønn.

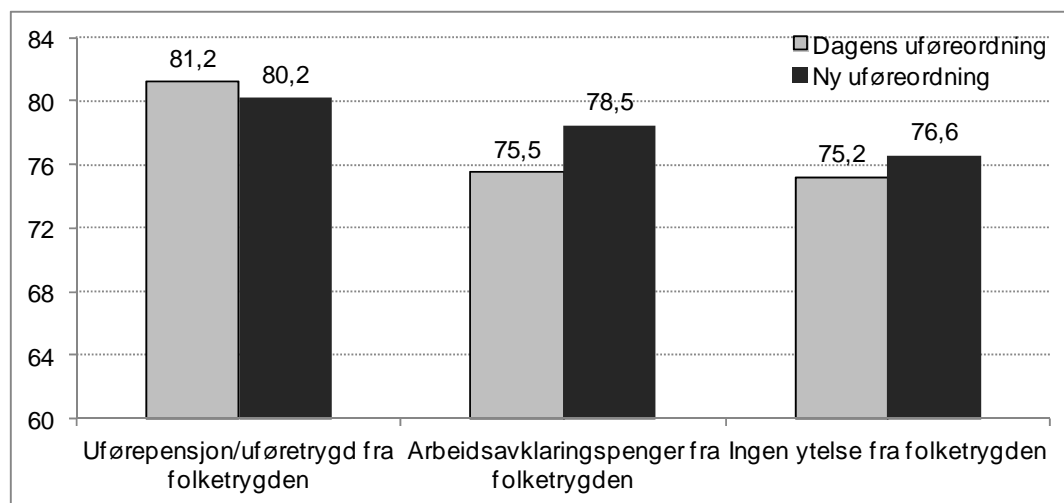
Figur 3.3 Faktiske kompensasjonsgrad etter skatt med dagens modell og med departementet forslag. Ordningen for statsansatte i SPK

Vi ser av figur 3.3 at kompensasjonsgradene gjennomgående er høyere enn det som gikk fram ved jevn inntekt (se figur 3.2) for sluttlønn under 6 G. Dette kommer av at beregningsgrunnlaget i folketrygden, som nevnt, er høyere enn sluttlønn for de med inntekt under 6 G. Videre ser vi at kompensasjonsgradene med den nye modellen igjen ligger mellom dagens nivå til de som mottar uførepensjon fra OfTP i kombinasjon med uførepensjon fra folketrygden og dagens nivå til de som mottar uførepensjon fra OfTP i kombinasjon med arbeidsavklaringspenger fra folketrygden.

Figur 3.4 viser faktiske gjennomsnittlige kompensasjonsgrader etter skatt for de tre gruppene som mottar uførepensjon fra OfTP. Vi ser at nye regler gir høyere gjennomsnittlige ytelser for de som mottar arbeidsavklaringspenger fra folketrygden eller ikke har noen ytelse fra folketrygden, mens de som mottar uførepensjon/uføretrygd fra folketrygden i gjennomsnitt får litt lavere kompensasjonsgrad. For den siste gruppen er likevel gjennomsnittlig kompensasjonsgrad over 80 prosent.

Figur 3.4 Faktisk, gjennomsnittlig kompensasjonsgrad før og etter skatt med dagens modell og med departementet forslag. Ordningen for statsansatte i SPK

Skattesatser for 2013 og gjennomsnittlig grunnbeløp for 2013 (84 204 kroner) er lagt til grunn.

Gjennomsnittlig kompensasjonsgrad etter skatt for de tre gruppene sett samlet (vektet med hvor stor andel de utgjør av uførebekstanden for statsansatte i SPK) er om lag lik ved dagens og ny modell. Gjennomsnittlig kompensasjonsgrad etter skatt for de tre gruppene samlet er 79,6 prosent med nye modell mot 79,7 med dagens modell. Forslaget sikrer dermed at statsansatte i gjennomsnitt får like god kjøpekraft som med dagens ordning, slik det ble forutsatt i Prop. 130 L (2010–2011)). Gjennomsnittlig utbetaling etter skatt er om lag 250 kroner lavere per år med ny modell sammenliknet med dagens ordning.

Beregningene over gjelder, som nevnt, kun helt uføre i ordningen for statsansatte i SPK. De med uføregrad lavere enn 2/3 vil trolig komme bedre ut med nye regler fordi de ikke drar nytte av skattebegrensingsregelen i dagens system, mens personer med uføregrad rett over grensen på 2/3 kan komme dårligere ut. De fleste som ikke er 100 prosent uføre har en uføregrad på 50 prosent.

Beregningene over gjelder medlemmer av pensjonsordningen for statsansatte i Statens pensjonskasse. De er ikke nødvendigvis representative for uførepensjonister i andre pensjonsordninger. En viktig gruppe er uførepensjonister i kommunene. Disse har gjennomgående lavere lønn i full stilling enn statsansatte, og en stor andel jobber deltid. Kombinasjonen gjør at pensjonsgrunnlaget er klart lavere enn for statsansatte. Vi har ikke fått beregninger av hvordan ny uføreordning vil slå ut for medlemmer i KLP, og det er derfor ikke mulig å si om disse vil komme bedre eller dårligere ut enn stats-

ansatte. I kommunene vil det trolig være en gruppe som arbeider deltid og som drar nytte av deltidsfordelen i dagens system, som vil tape relativt mer enn det som går fram av beregningene for statsansatte. Det vil trolig også være en betydelig gruppe som har jobbet i lave deltidsstillinger, og som dermed mottar minsteytelsen fra folketrygden, som vil komme bedre ut med ny modell enn med dagens ordning.

Arbeids- og velferdsdirektoratet har gjort beregninger for KLP som bekrefter at beregningsgrunnlaget i ny uføretrygd fra folketrygden (tre beste av fem siste inntektsår) gjennomgående er høyere enn sluttlønn også i kommunesektoren.

Statens pensjonskasse har også opplysninger om uførepensjonister i ordningen for undervisningspersonell i kommunene. Denne gruppen vil trolig, i motsetning til statsansatte, komme noe dårligere med ny ordning. Dette skyldes dels at flere i denne gruppen har pensjonsgrunnlag i inntektsintervallet 6–7 G, hvor tapet er størst sammenliknet med dagens ordning, og dels at andelen med arbeidsavklaringspenger fra folketrygden – som har størst gevinst sammenliknet med dagens ordning – er lavere.

3.8 Teknisk tilpasning av barnetillegget

I dag kan alle med uførepensjon fra offentlige tjenestepensjonsordninger som forsørger barn under 18 år ha krav på et tillegg til uførepensjonen. For hvert barn utgjør barnetillegget 10 prosent av brutto tjenestepensjon. Bruttopenasjonen (før samordning) inkludert tillegg for barn kan likevel ikke overstige 90 prosent av pensjonsgrunnlaget. Når den nye uførepensjonen i de offentlige tjenestepensjonsordningene utformes som et direkte tillegg til uføreytelsen fra folketrygden, kan ikke lenger barnetillegget utformes som en prosentsats av pensjonen.

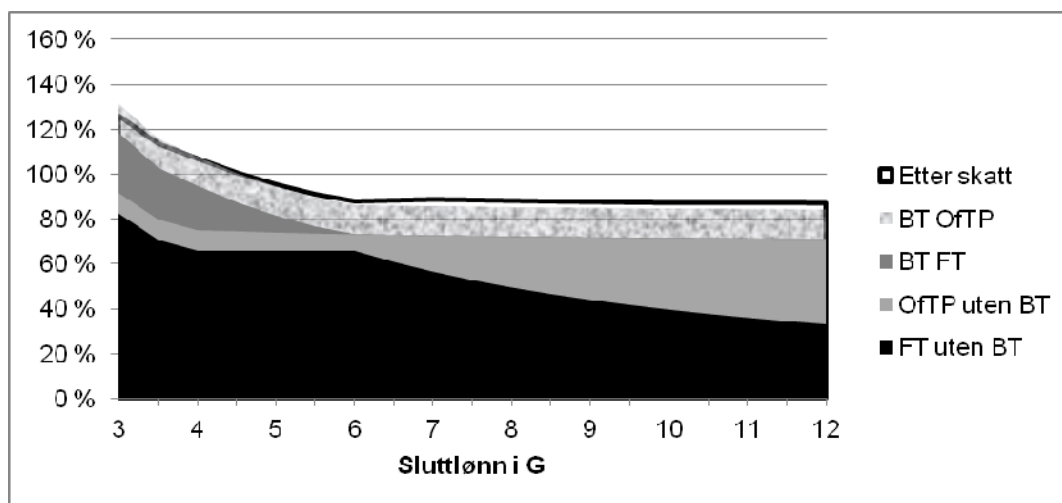
Barnetillegget i OfTP kan på en enkel måte teknisk omlegges slik at barnetillegget videreføres på samme nivå som i dag. Dette kan gjøres ved at beregningen av barnetillegget tar utgangspunkt i beregningsgrunnlaget for tjenestepensjonen og ikke i bruttopensjonen som i dag. Dersom barnetillegget utmåles som 6,6 prosent av pensjonsgrunnlaget per barn justert for tjenestetid, vil nivået på barnetillegget før skatt bli som ved dagens bruttoordning. Dagens øvre grense på 90 prosent kompensasjonsgrad må da erstattes av en øvre grense der samlet barnetillegg ikke kan utgjøre mer enn 24 prosent av pensjonsgrunnlaget.

Dette alternativet viderefører dagens nivå på barnetillegget, men samlet kompensasjonsgrad før og etter skatt vil likevel være noe forskjellig fra dagens ordning fordi ytelsen fra folketrygden legges om, tjenestepensjonen beregnes som et nettopåslag og pga. endrede skatteregler.

En videreføring av barnetillegget i OfTP på dagens nivå vil i mange tilfeller gi svært høye kompensasjonsgrader, ofte over 100 prosent etter skatt. Figur 3.5 illustrerer samlet kompensasjonsgrad før og etter skatt med en videreføring av dagens nivå på barnetillegget (BT) i OfTP for enslige som forsørger to barn under 18 år. De to nederste arealene viser bidraget til kompensasjonsgraden før skatt fra uføreytelsene fra folketrygden (FT) og tjenestepensjonsordningen (OfTP) uten barnetillegg, mens de to øverste arealene viser bidragene til kompensasjonsgraden før skatt fra barnetilleggene.

Linjen viser kompensasjonsgraden etter skatt. Vi ser at kompensasjonsgraden etter skatt er over 100 prosent for inntekter opp til vel 4,5 G for enslige med to barn som kombinerer uførepensjon fra OfTP med uføretrygd fra folketrygden. Selv for personer med svært høy sluttlønn er kompensasjonsgraden rundt 90 prosent. Vi ser videre at barnetillegget fra folketrygden helt klart er viktigst for personer med lavt pensjonsgrunnlag, mens personer med middels og høye inntekter utelukkende får barnetillegg fra OfTP fordi barnetillegget i folketrygden er behovsprøvd mot inntekt, inkludert barnetillegget fra tjenstepensjonsordningen.

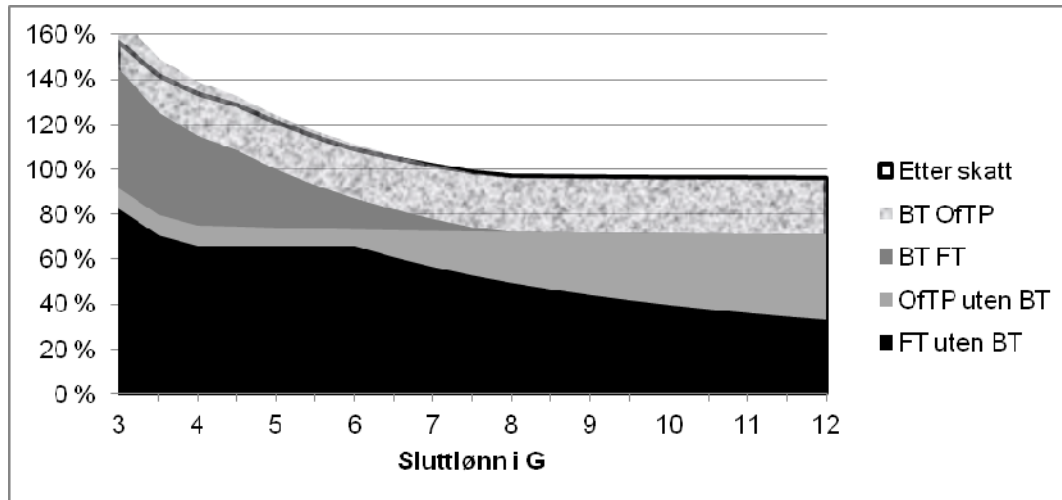
Figur 3.5 Kompensasjonsgrad før og etter skatt ved en videreføring av dagens nivå på barnetillegget (BT). Enslig forsørger, to barn

Skattesatser for 2013 og gjennomsnittlig grunnbeløp for 2013 (84 204 kroner) er lagt til grunn.

Figur 3.6 viser tilsvarende tall for en enslig som forsørger fire barn og kombinerer uførepensjon fra OfTP med uføretrygd fra folketrygden. Det går fram at kompensasjonsgraden er over 100 prosent opp til et tidligere inntektsnivå på 7 G. Igjen ser vi at det er barnetillegget i folketrygden som er viktigst for personer med lavt pensjonsgrunnlag. Ved fire barn fases folketrygdens barnetillegg ut ved tidligere inntekt rundt 8 G. Videre ser vi at barnetillegget fra OfTP løfter kompensasjonsgraden opp mot 100 prosent for inntekter mellom 8 og 12 G. Departementet ser at det kan være problematisk at en kan få høyere inntekt etter skatt som ufør enn som yrkesaktiv.

Figur 3.6 Kompensasjonsgrad før og etter skatt ved en videreføring av dagens nivå på barnetillegget (BT). Enslig forsørger, fire barn

Skattesatser for 2013 og gjennomsnittlig grunnbeløp for 2013 (84 204 kroner) er lagt til grunn.

Uførepensjonen i tjenstepensjonsordningen skal sikre inntekten for personer som blir uføre. Hovedprinsippet er at kompensasjonen skal stå i forhold til den inntekten som faller bort. Siden lønn ikke avhenger av eventuell forsørgelsesbyrde, kan det synes ulogisk å ha et barnetillegg til uførepensjonen, og dette ville neppe blitt foreslått dersom ordningen skulle lages fra grunnen av i dag.

Personer med lav inntekt (lavt pensjonsgrunnlag) som har barn, kan være mer sårbare for reduksjoner i inntekten enn personer med høy inntekt, og det er derfor lettere å forsvare et barnetillegg til personer med lav inntekt enn til personer med høy inntekt. Dagens barnetillegg i OfTP er imidlertid proporsjonalt med tidligere inntekt og gir derfor høyere barnetillegg desto høyere pensjonsgrunnlaget er.

Barnetillegget i OfTP bidrar til svært høye samlede kompensasjonsgrader, også for personer med høyt pensjonsgrunnlag. Høye kompensasjonsgrader gjør det mindre attraktivt å forbli i arbeid, og det er i strid med arbeidslinja at det kan være mer lønnsomt å være uførepensjonist enn å være i arbeid.

I lovutkastet er det innarbeidet en teknisk tilpasning av barnetillegget. Det vil si at barnetillegget utmåles som 6,6 prosent av pensjonsgrunnlaget per barn justert for tjenestetid. Samlet barnetillegg kan likevel ikke utgjøre mer enn 24 prosent av pensjonsgrunnlaget, se lovutkastet § 28 a.

Etter departementets syn bør det vurderes både å redusere nivået på barnetillegget i OfTP og til å endre fordelingen, slik at barnetillegget i større grad kommer personer med lavt pensjonsgrunnlag til gode. Under presenteres derfor noen alternative utforminger av barnetillegget i de offentlige tjenstepensjonsordningene. Departementet ber om høringsinstansenes syn på nivået og profilen på barnetillegget i de offentlige tjenstepensjonsordningene.

3.9 Alternative utforminger av barnetillegget i OfTP

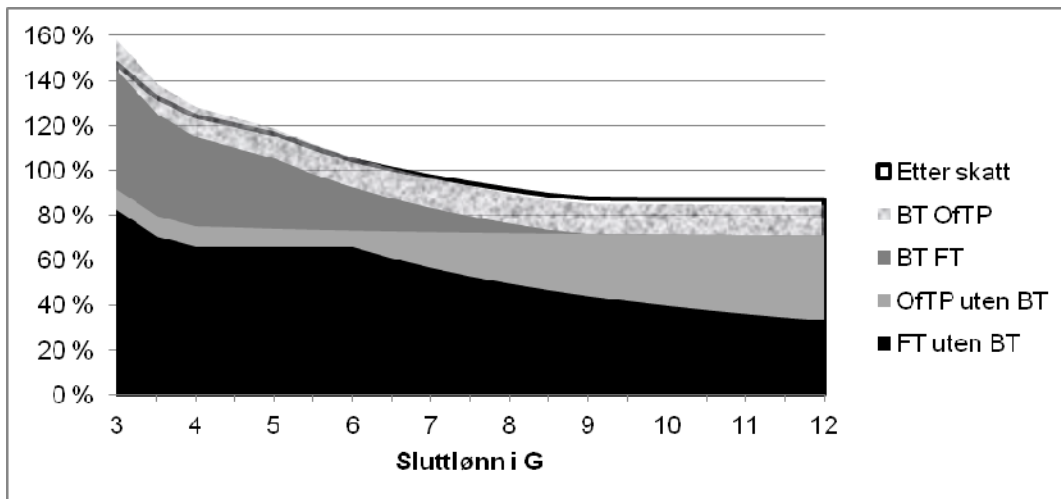
3.9.1 Begrensning på antall barn en kan motta barnetillegg for

Ett alternativ for å unngå de veldig høye kompensasjonsnivåene er å begrense barnetillegget i OfTP til maksimalt to barn. Det er det samme som å si at samlet barnetillegg bare kan utgjøre 13,2 prosent av pensjonsgrunnlaget ($2 * 6,6$ prosent). En slik endring vil ikke påvirke situasjonen for de med ett eller to barn.

Ved å begrense barnetillegget til to barn vil fortsatt barnetillegget fra OfTP utgjøre relativt sett like mye for alle inntekter. Dette alternativet vil likevel ha en annen fordelingsprofil enn dagens barnetillegg i OfTP. Grunnen er at når barnetillegget i OfTP begrenses til to barn, så vil barnetillegget i folketrygden øke for de med lave og middels inntekter som forsørger flere enn to barn.

Dette illustreres i figur 3.7 som viser situasjonen for en enslig med fire barn. En sammenlikning av figurene 3.7 og 3.6 viser at det samlede kompensasjonsnivået etter skatt reduseres på alle inntektsnivåer. Reduksjonen er minst for personer med middels inntekter fordi nedgangen i barnetillegget fra OfTP delvis kompenseres ved at det behovsprøvde barnetillegget fra folketrygden øker. Fortsatt er imidlertid kompensasjonsgraden over 100 prosent for inntekter godt over 6 G.

Figur 3.7 Kompensasjonsgrad før og etter skatt ved begrensning på barnetillegget i OfTP på maksimalt to barn. Enslig forsørger, fire barn

Skattesatser for 2013 og gjennomsnittlig grunnbeløp for 2013 (84 204 kroner) er lagt til grunn.

3.9.2 Standardisert barnetillegg

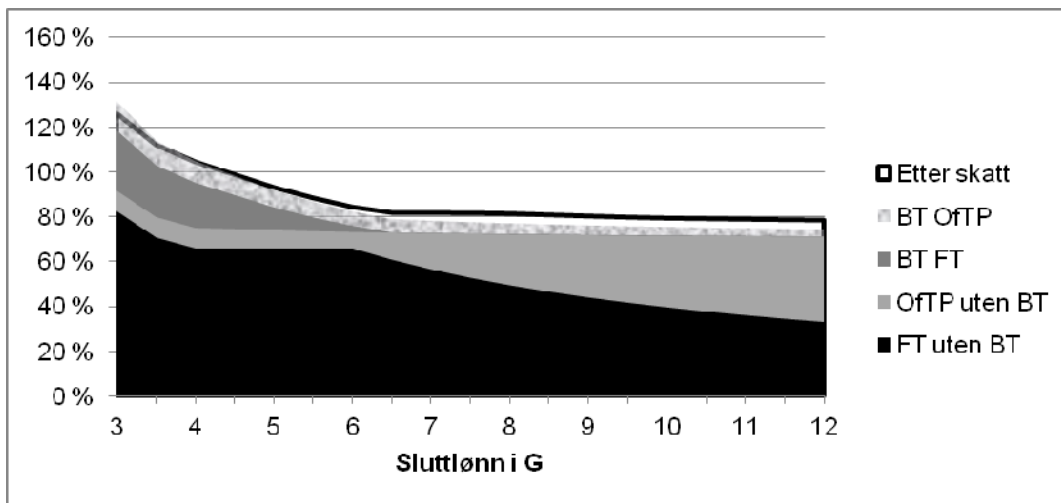
Et standardisert barnetillegg der barnetillegget er et fast beløp per barn uavhengig av pensjonsgrunnlaget, vil være mer målrettet mot personer med lavt pensjonsgrunnlag enn dagens ordning. For å unngå at et standardisert barnetillegg skal øke kompensa-

sjonsgraden til personer med lavt pensjonsgrunnlag ytterligere, bør det fortsatt være en begrensning på hvor mye samlet barnetillegg kan utgjøre av pensjonsgrunnlaget.

Barnetillegget per barn i OfTP ved dagens ordning er i størrelsesorden 0,3–0,4 G i det inntektsintervallet flertallet av medlemmene i SPK befinner seg i. Hensynet til å begrense samlet kompensasjonsgrad kan imidlertid tilsi at et standardisert barnetillegg legges noe lavere enn dette, for eksempel på 0,2 G (16 841 kroner med gjennomsnittlig G for 2013). For en person med inntekt som yrkesaktiv på 5 G tilsvarer 0,2 G 4 prosent av tidligere inntekt. Med barnetillegg for to barn vil barnetillegget dermed være på samme nivå som uførepensjonen fra tjenstepensjonen for denne personen.

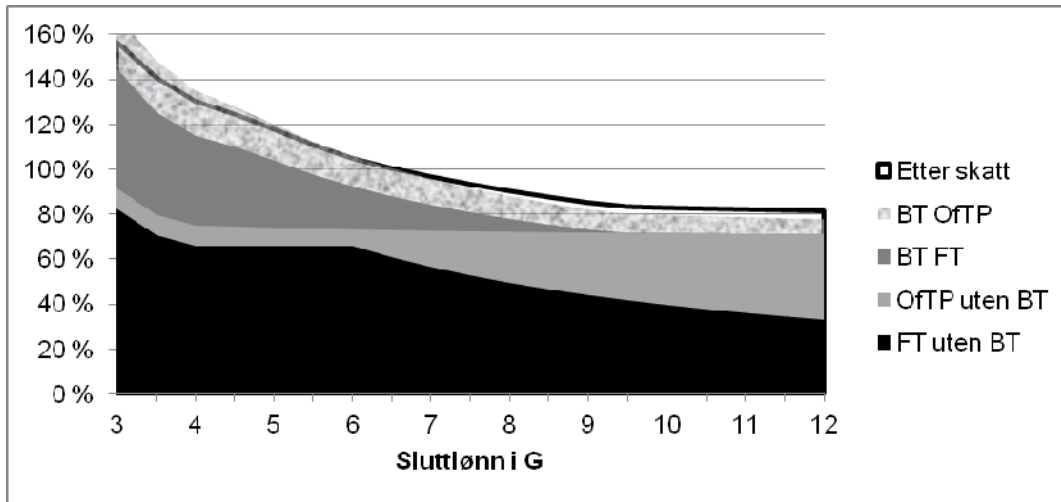
Figurene 3.8 og 3.9 viser hvordan et standardisert tillegg på 0,2 G vil kunne virke ved hhv. to og fire barn. Det er forutsatt at sum barnetillegg maksimalt kan utgjøre 24 prosent av pensjonsgrunnlaget. Figurene viser at kompensasjonsgraden etter skatt ligger rundt 80 prosent for de høyeste inntektene. For lavere inntekter er kompensasjonsgradene etter skatt høyere, og det er særlig barnetillegget i folketrygden og antall barn som bidrar til høye kompensasjonsgrader for disse gruppene. Med fire barn vil kompensasjonsgraden etter skatt være over 100 prosent for inntekter opp til 6,5 G selv med et standardisert barnetillegg i tjenstepensjonsordningen på 0,2 G per barn.

Figur 3.8 Kompensasjonsgrad før og etter skatt ved standardisert barnetillegg i OfTP på 0,2 G per barn. Enslig forsørger, to barn

Skattesatser for 2013 og gjennomsnittlig grunnbeløp for 2013 (84 204 kroner) er lagt til grunn.

Figur 3.9 Kompensasjonsgrad før og etter skatt ved standardisert barnetillegg i OfTP på 0,2 G per barn. Enslig forsørger, fire barn

Skattesatser for 2013 og gjennomsnittlig grunnbeløp for 2013 (84 204 kroner) er lagt til grunn.

4 Uføreordningen som en ren forsikringsordning

4.1 Innledning

Uførepensjon fra dagens offentlige tjenstepensjonsordninger beregnes som en pensjon og avhenger av tjenestetid; personer som ikke har full tjenestetid får redusert uførepensjon. Til gjengjeld får personer som meldes ut av tjenstepensjonsordningen med seg en «opsatt rett» til uførepensjon som kan sikre dem en pensjon fra den offentlige tjenstepensjonsordningen dersom de senere blir uføre.

Beregningen av ny uføretrygd i folketrygden er løsrevet fra pensjonssystemet og er målrettet mot å erstatte det inntektsbortfallet som uførheten leder til. Beregningsgrunnlaget er inntekten rett før uførhet. Antall poengår – år med inntekt over 1 G – skal ikke lenger påvirke størrelsen på uføreytelsen fra folketrygden.

På denne bakgrunnen mener departementet at det bør vurderes om uførepensjonsordningen i de offentlige tjenstepensjonsordningene skal utformes som en ren forsikringsordning, altså bli et rent risikoprodukt uten spareelement. En slik løsning vil innebære at tjenestetid ikke vil påvirke størrelsen på uførepensjonen, og at personer som meldes ut av tjenstepensjonsordningen ikke vil få med seg noen opsatt rett til uførepensjon.

I dette kapitlet presenteres en skisse til hvordan ny uførepensjonsordning i de offentlige tjenstepensjonsordningene kan utformes som en ren forsikringsordning. En slik utforming reiser mange spørsmål, og departementet har ikke tatt endelig stilling til om uføreytelsen skal utformes som en ren forsikringsordning, eller om tjenestetid fortsatt skal påvirke hvor høy uførepensjonen blir. Departementet ber om høringsinstansenes syn på spørsmålet. En særlig utfordring ved å utforme den offentlige uføreytelsen som en ren forsikringsdekning er å ha gode overgangsløsninger. Dette er nærmere omtalt i avsnitt 4.4. Merk at i lovutkastet blir uførepensjonen avkortet med tjenestetid; uføreordningen er altså ikke en ren forsikringsordning i lovutkastet.

4.2 Dagens uføreordning

Uførepensjonen fra offentlige tjenstepensjonsordninger avhenger av tjenestetid. For å få full uførepensjon kreves det full tjenestetid, normalt 30 år. De som blir uføre får medregnet tjenestetid fram til aldersgrensen for stillingen. Dette gjør at de fleste får full tjenestetid. De som ikke har full tjenestetid får avkortet uførepensjonen proporsjonalt med den manglende opptjeningstiden; halv opptjeningstid gir halv uførepensjon.

Medlemmer av en offentlig tjenstepensjonsordning som slutter i stillingen får en såkalt «opsatt rett» til uførepensjon. Den oppsatte pensjonsretten består av et pensjonsgrunnlag og en tjenestetid. I dette tilfellet regnes det bare med tjenestetid fram til fratreden. Dersom vedkommende har minst tre års tjenestetid og senere blir ufør, kan det utbetales uførepensjon med utgangspunkt i den oppsatte retten. I dette tilfellet er kravet til full tjenestetid inntil 40 år. De fleste som mottar uførepensjon med utgangs-

punkt i en oppsatt rett har derfor relativt lav tjenestetidsbrøk (tjenestetid delt på kravet til full tjenestetid).

Av de som mottar uførepensjon fra Statens pensjonskasse (SPK) i dag, mottar i underkant 20 prosent uførepensjon utløst av en oppsatt rett, mens vel 80 prosent mottar uførepensjon etter å ha vært i aktiv stilling i virksomhet tilknyttet SPK.

De fleste offentlige tjenstepensjonsordningene er tilsluttet Overføringsavtalen. Denne avtalen sikrer at arbeidstakere som har vært medlem av flere offentlige tjenstepensjonsordninger får beregnet pensjonen som om de hele tiden har vært medlem av én og samme pensjonsordning. Pensjonsutbetalingen skjer fra den siste pensjonsordningen som arbeidstakeren har vært medlem av, og det er ingen (direkte) utbetaling fra ordninger hos tidligere arbeidsgivere i offentlig sektor.

På grunn av Overføringsavtalen er det primært personer som går over fra offentlig til privat sektor som får utbetalt uførepensjon med utgangspunkt i en oppsatt rett. Også i privat sektor avhenger størrelsen på uførepensjon av tjenestetid, jf. § 6-3 i lov om foretakspensjon, og personer som meldes ut av pensjonsordningen kan få en oppsatt rett (fripolise) til uførepensjon. Reglene for privat og offentlig sektor er dermed tilpasset hverandre, slik at en person som har rettigheter både i privat og offentlig sektor kan få uførepensjon fra ordninger i begge sektorer. Samlet uførepensjon vil imidlertid være begrenset ved at pensjonene vil være avkortet på grunn av manglende tjenestetid.

4.3 Ny uførepensjonsordning som en ren forsikringsordning

I kapittel 3 foreslår departementet nye beregningsregler for uførepensjon fra offentlige tjenstepensjonsordninger hvor uførepensjonen beregnes uavhengig av uføretrygden fra folketrygden. Uførepensjonen kan enten avkortes med manglende tjenestetid, som i dag, eller utformes som en ren forsikringsordning.

Dagens uføreordning har både en forsikringsdel og en sparedel. Forsikringsdelen består i at medlemmene er forsikret mot uførhet så lenge de er medlem av ordningen. Sparedelen består i at medlemmene får med seg en oppsatt rett til uførepensjon dersom de meldes ut av ordningen.

En ren forsikringsordning vil innebære å fjerne tjenestetidsavkortingen av uførepensjonen og samtidig fjerne retten til oppsatt uførepensjon til personer som trer ut av ordningen. Dette vil bety at medlemmer av pensjonsordningen vil ha full uføredeknning så lenge de er medlemmer, mens personer som er meldt ut av ordningen ikke lenger vil ha noen rettigheter i den offentlige ordningen dersom de blir uføre. Sparedelen av ordningen er borte.

Forslaget til nye beregningsregler for uførepensjon fra de offentlige tjenstepensjonsordningene innebærer at utbetalingene fra tjenstepensjonsordningen for de fleste vil være vesentlig lavere enn med dagens regler. Grunnen til dette er at uføreytelsen fra folketrygden vil være høyere enn med dagens regler. For flertallet vil det derfor i praksis ha lite å si om de som meldes ut av ordningen mister den oppsatte retten, og om medlemmer i pensjonsordningen blir fullt dekket så lenge de er aktive medlemmer. Som nevnt har de med oppsatt rett gjennomgående lav tjenestetidsbrøk, og de vil derfor

miste en lav andel av en i utgangspunktet lav ytelse. De som får uførepensjon fra en offentlig tjenstepensjonsordning utløst fra en aktiv stilling har gjennomgående en høy tjenestetidsbrøk. De vil derfor tjene en liten andel av en i utgangspunktet lav ytelse.

Det vil likevel kunne være tilfeller hvor en omlegging til ren forsikringsordning kan få store økonomiske utslag både i positiv og negativ retning. Dette vil særlig være tilfellet for personer med høy inntekt, hvor uførepensjonen fra tjenstepensjonsordningen utgjør en stor andel av samlet uføreytelse, og som enten slutter i offentlig sektor og har lang tjenestetid, eller som begynner i offentlig sektor i høy alder.

4.4 Departementets vurderinger

4.4.1 Innledning

En uføreytelse utformet som en ren forsikringsordning vil gi alle offentlige ansatte en god uføredeknning. En ren forsikringsordning vil også gi et enklere og mer oversiktlig system. I dag er trolig en del ikke klar over hvor godt eller dårlig dekket de er mot uførhet gjennom nåværende og/eller tidligere medlemskap i tjenstepensjonsordninger. Med en ren forsikringsordning vil det ikke være noen tvil om hvor god uføredeknning den enkelte til enhver tid har.

Et sentralt spørsmål er hvordan og hvor raskt en ny uføreordning uten tjenestetidsavkortning eventuelt kan innføres. En omlegging av uførepensjonsordningen til en ren forsikringsordning i offentlig sektor skaper, etter departementets syn, få problemer for de som er medlem i en offentlig tjenstepensjonsordning. Imidlertid må konsekvensene for det samlede pensjonssystemet også tillegges vekt.

Departementet mener det er viktig med gode overgangsordninger for personer med løpende uførepensjon og for personer med oppsatt rett til offentlig uførepensjon. Overgangsordningene bør sikre at det ikke blir veldig store forskjeller mellom individer som blir eller har blitt uføre relativt nært i tid. Også forholdet mellom ordninger i offentlig og privat sektor må vurderes. Samtidig som det er viktig å få til gode løsninger, er det uheldig med for omfattende, langvarige og kostbare overgangsordninger.

En skisse til prinsipper som etter departementets oppfatning bør ligge til grunn for overgangsløsninger for ulike grupper med rett til uførepensjon fra offentlig tjenstepensjonsordning, er gitt i punkt 4.4.2, og forholdet til tjenstepensjonsordninger i privat sektor er omtalt i punkt 4.4.3. Departementet vil eventuelt komme tilbake med konkrete forslag til overgangsregler i lovproposisjonen.

4.4.2 Skisse til overgangsløsninger for ulike grupper

For å belyse hvilke prinsipper som bør ligge til grunn ved overgang til en ny uførepensjonsordning i offentlig sektor uten tjenestetidsavkortning, kan det være hensiktsmessig å ta utgangspunkt i tre hovedgrupper av rettighetshavere; ansatte i offentlig sektor, mottakere av uførepensjon fra en offentlig tjenstepensjonsordning og personer som ikke lenger er medlem av en offentlig ordning, men har en oppsatt rett til uførepensjon fra en slik ordning.

Ansatte i offentlig sektor

For ansatte i offentlig sektor legger departementet til grunn at en omlegging til en ren forsikringsordning kan gjennomføres uten kompliserte overgangsregler: Når den nye ordningen innføres, bør offentlig ansatte få ny uføreordning og miste retten til en oppsatt rett til uførepensjon. Medlemmer av offentlige tjenstepensjonsordninger vil da komme minst like godt ut dersom de blir uføre som de ville gjort med en ny uføreordning med avkorting for manglende tjenestetid.

Det kan likevel være hensiktsmessig med en overgangsperiode for å sikre likebehandling. Dersom ny uføreordning trer i kraft ved et årsskifte, kan det medføre at en person som slutter i sin stilling 31. desember året før får med seg en oppsatt rett, mens en person som slutter i offentlig sektor etter ikrafttreddelsen ikke får med seg noen rettigheter. Dette kan særlig være problematisk for personer med lang tjenestetid som har kort tid igjen til pensjonsalderen. Én mulig overgangsordning er at for eksempel personer som har fylt 50 år når den nye ordningen trer i kraft og som samtidig da har minst 20 års tjenestetid, får en oppsatt rett til uførepensjon dersom vedkommende meldes ut av ordningen i løpet av en treårsperiode etter at ny ordning har trådt i kraft. Utformingen av en eventuell overgangsordning må ses i lys av eventuelle regler for samordning av uføreytelser mellom privat og offentlig sektor.

Personer med løpende uførepensjon fra offentlig sektor

Arbeidsdepartementet legger til grunn at personer som mottar uførepensjon fra en offentlig tjenstepensjonsordning, enten uførepensjonen er utløst fra en aktiv stilling i offentlig sektor eller utløst av en oppsatt rett, ikke skal berøres av en omlegging så lenge uførepensjonen løper.

Det virker rimelig at en person som mottar uførepensjon fra en offentlig tjenstepensjonsordning og som kommer inn igjen i arbeid i offentlig sektor, skal omfattes av den nye uføreordningen, som altså vil være minst like god som en uføreordning med tjenestetidsavkorting.

Det virker også rimelig at en person som mottar uførepensjon fra en offentlig tjenstepensjonsordning og som kommer inn igjen i arbeid i privat sektor, får beholde de samme vilkårene som før uførheten, altså at vedkommende beholder sin oppsatte rett til uførepensjon fra den offentlige tjenstepensjonsordningen.

Personer med oppsatt rett til uførepensjon fra offentlig sektor

Det legges til grunn at personer som tidligere har vært ansatt i offentlig sektor og som har fått en oppsatt rett til uførepensjon fra den offentlige tjenstepensjonsordningen, skal beholde denne, uansett hvor lang tjenestetid de har eller hvor lang tid det er igjen til pensjonsalder.

Dersom disse igjen blir medlemmer av en offentlig tjenstepensjonsordning, vil de få rett til den nye uførepensjonsordningen. Det synes da rimelig at de mister den oppsatte retten til offentlig uførepensjon og ikke får noen slik rett dersom de igjen slutter i offentlig sektor.

4.4.3 Forholdet til pensjonsordninger i privat sektor

Grovt sett er det norske tjenstepensjonssystemet delt i to. På den ene siden har vi de offentlige tjenstepensjonsordningene som er forholdsvis like, og på den andre siden de svært uensartede ordningene for ansatte i privat sektor. Mange ordninger i privat sektor utsteder fripoliser (tilsvarende «oppsatt rett») med uføredekning til personer som meldes ut av ordningen. Mange pensjonsordninger i privat sektor har imidlertid ingen uføredekning, og det har vært en økende tendens til at uføretytelsene ikke lenger er en del av de ytelsesbaserte pensjonsordningene. Erstatning ved uførhet har i stedet blitt sikret ved at foretaket har tegnet risikoprodukter uten fripoliseopptjening.

Departementet ønsker å utforme en god uføreordning for offentlig ansatte. Samtidig må virkningene for det samlede pensjonssystemet vurderes, herunder hvordan de offentlige tjenstepensjonsordningene virker sammen med tjenstepensjonsordningene i privat sektor og påvirker, for eksempel, mobiliteten mellom sektorene.

Også i privat sektor er det nødvendig å tilpasse uførepensjonsordningene til den nye uføretrygden i folketrygden. Dersom uførepensjonsordningen i offentlig sektor utformes som en ren forsikringsordning, er det ønskelig at de nye ordningene i privat sektor utformes på tilsvarende måte. Hvis ikke, vil det bli mulig å få en full uførepensjon fra en offentlig tjenstepensjonsordning og i tillegg utbetaling på grunnlag av et tidligere arbeidsforhold i privat sektor.

Dersom reglene for offentlig og privat sektor ikke er harmoniserte, vil det være ønskelig å samordne ytelsene for eksempel slik at utbetalingen fra den offentlige ordningen avkortes mot eventuelle utbetalinger fra ordninger i privat sektor. En slik løsning vil kunne bli komplisert og administrativt krevende. Det er, som nevnt, i dag ingen samordning mellom uførerettigheter opptjent i offentlig sektor og rettigheter opptjent i privat sektor: rettighetene i én sektor påvirker ikke eventuelle rettigheter i den andre. Banklovkommisjonen vurderer nå nye regler for uføretytelsener fra private tjenstepensjonsordninger, og utformingen av uførepensjonsordningen i offentlige tjenstepensjonsordninger bør være i samsvar med ordningen i privat sektor.

Uansett hvordan reglene for de nye uføreordningene i privat sektor blir, vil det være mange som har en fripolise med rett til uførepensjon fra en privat ordning når den nye offentlige uføreordningen innføres. Det er da et spørsmål i hvilken grad utbetalinger fra slike fripoliser skal påvirke framtidige utbetalinger fra den nye offentlige ordningen.

Departementet mener det prinsipielt sett er uheldig dersom det samlede regelverket fører til at noen kan få «mer enn full uføredekning». Dette tilsier at en bør avkorte utbetalingene fra de offentlige ordningene mot eventuelle utbetalinger fra fripoliser fra privat sektor. På den andre siden vil en slik avkorting, som nevnt, trolig kreve et komplisert regelverk og være administrativt krevende. Det er antakelig relativt få som blir uføre i offentlig sektor som har fripoliser fra privat sektor med høy årlig utbetaling. Dette kan tilsi at en prioriterer å ha et enklest mulig regelverk og derfor ikke avkorter offentlig uførepensjon mot eventuelle utbetalinger fra privat sektor. Departementet vil komme tilbake til spørsmålet om avkorting i lovproposisjonen, blant annet på bakgrunn

av Banklovkommisjonens vurderinger av mulighetene for og ønskeligheten av samordning.

Ulik utforming av pensjonsordningene i offentlig og privat sektor, og innenfor privat sektor, kan påvirke mobiliteten i arbeidsmarkedet. Forskjeller kan være opphav til tjenstepensjonsmotiverte jobbskifter eller være barrierer for mobilitet. Dersom ansatte i offentlig sektor kan få full uførepensjon uavhengig av tjenestetid, kan det være en stimulans for personer i høy alder som har dårlig uføredekning i privat sektor og som vurderer sannsynligheten for å bli uføre som høy, til å søke seg over i offentlig sektor. Departementet vurderer effekten av dette til å være liten sammenliknet med de mobilitetshindrene som ligger i at AFP-ordningene er forskjellig utformet i offentlig og privat sektor og i at det ofte er svært ulønnsomt å gå ut av ytelsesbaserte tjenstepensjonsordninger sent i yrkeskarrieren.

5 Avkorting av uførepensjon mot arbeidsinntekt

5.1 Innledning

Uførepensjon fra offentlige tjenstepensjonsordninger (OfTP) kan bli redusert dersom mottakeren har arbeidsinntekt i tillegg til uførepensjonen. I dette kapitlet foreslår departementet nye regler for hvordan uførepensjon skal avkortes mot arbeidsinntekt. Forslagene innebærer en tilnærming til reglene som skal gjelde for den nye uføretrygden i folketrygden.

Departementet foreslår at personer som mottar uføretrygd fra folketrygden skal kunne ha en arbeidsinntekt på 0,4 G (fribeløp) uten at uførepensjonen fra tjenstepensjonsordningen reduseres. Dersom arbeidsinntekten overstiger fribeløpet, skal uførepensjonen reduseres med den overskytende inntekten multiplisert med kompensasjonsgraden i uføreordningen. Dagens skille mellom tilfeldige inntekter og inntekter fra et ordinært arbeidsforhold oppheves. Personer som mottar arbeidsavklaringspenger eller som ikke har noen ytelse fra folketrygden, skal ikke ha noe fribeløp.

5.2 Dagens regler for avkorting mot arbeidsinntekt

5.2.1 Avkorting i tjenstepensjonsordningene

Uførepensjon fra offentlige tjenstepensjonsordninger skal normalt avkortes mot arbeidsinntekt. Avkortingene skjer teknisk ved at uføregraden reduseres. For helt uføre blir uføregraden redusert med den andelen arbeidsinntekten utgjør av inntekt før uførhet. En person som tidligere tjente 350 000 kroner og som får en arbeidsinntekt på 35 000 kroner, får dermed redusert uføregraden til 90 prosent.

For personer som kombinerer uførepensjon fra offentlig tjenstepensjonsordning med uførepensjon fra folketrygden, skilles det mellom inntekter fra et ordinært arbeidsforhold og såkalt tilfeldige inntekter. For tilfeldige inntekter er det etter ett år en friinntekt på 1 G, som gjør at uføre kan ha arbeidsinntekt inntil 1 G uten at uførepensjonen avkortes. Dersom friinntektsgrensen på 1 G overstiges, blir uføregraden bare redusert med utgangspunkt i den delen av arbeidsinntekten som er over 1 G.

I Statens pensjonskasse reduseres friinntekten forholdsmessig når uføregraden er under 50 prosent. I KLP avkortes grensen for friinntekten forholdsmessig også når uføregraden er over 50 prosent. Oslo Pensjonsforsikring AS følger folketrygdens regler: ett år etter innvilget uførepensjon kan en ha en årlig inntekt tilsvarende 1 G uten at utbetalt uførepensjon endres.

Skillet mellom inntekter fra et ordinært arbeidsforhold og såkalt tilfeldige inntekter er uklart og praktiseres noe forskjellig i de ulike ordningene. Inntekten vil alltid bli vurdert å stamme fra et ordinært arbeidsforhold dersom den stammer fra samme arbeidsgiver som før, eller dersom den stammer fra en stilling som gir rett til medlemskap i en offentlig tjenstepensjonsordning. I kommunal sektor er minstegrensen for rett til medlemskap 168 timer per kvartal, også i tilfeller der vedkommende mottar uføre-

pensjon fra en offentlig tjenstepensjonsordning. I Statens pensjonskasse er det ingen minstegrense for rett til medlemskap når vedkommende mottar uførepensjon. Det betyr at inntekter fra en statlig stilling alltid vurderes å stamme fra et ordinært arbeidsforhold.

I andre tilfeller må det avgjøres skjønnsmessig om inntekten er tilfeldig eller ikke. Her vil både inntektens størrelse og regelmessighet kunne være av betydning.

Uføre som går tilbake i arbeid (arbeidsforsøk) etter en periode med hel eller delvis uførepensjon, kan i visse tilfeller få tilbake uførepensjonen dersom arbeidsforsøket ikke lykkes (hvilende pensjonsrett). I Statens pensjonskasse har en mulighet til å få tilbake uførepensjonen i inntil fem år. I KLP gis det en hvilende pensjonsrett i tre år dersom pensjonisten også har avtale med NAV om en slik hvilende rett. Er det ingen slik avtale med NAV under arbeidsforsøket, gir KLP hvilende pensjonsrett i inntil ett år. Uførepensjonen fra Oslo Pensjonsforsikring AS kan «fryses» i inntil tre år. Her følges folketrygdens vedtak om slik frysing konsekvent.

Som nevnt er dagens uførepensjonsordning i de offentlige tjenstepensjonsordningene en bruttoordning der ytelsen skal samordnes med uførepensjon fra folketrygden. Dette innebærer at samordningsreglene og avkortingsreglene i folketrygden påvirker hvordan inntekten til uføre med offentlig tjenstepensjonen påvirkes av at de har arbeidsinntekt i tillegg til uførepensjonen.

5.2.2 Avkorting i folketrygden

Når det innvilges uførepensjon fra folketrygden, skal det fastsettes en uføregrad. Uføregraden fastsettes ved å sammenlikne inntektsevnen etter uførhet med den inntekten en hadde rett før uførheten inntraff. Inntektsevnen må være nedsatt med minst halvparten for at uførepensjon kan innvilges, dvs. at uføregraden ikke kan være lavere enn 50 prosent ved innvilgelse.

Dersom arbeidsinntekten overstiger det som var forutsatt ved innvilgelse, skal uføregraden revurderes. Revurdering innebærer at uføregraden skal fastsettes på nytt basert på den arbeidsinntekten en faktisk har. Ett år etter at uførepensjon er innvilget kan uføre imidlertid ha en arbeidsinntekt på inntil 1 G høyere enn det som var forutsatt ved innvilgelse (friinntekt). Friinntekten justeres ikke for uføregrad. Friinntekten begrenses imidlertid av at summen av uførepensjon og arbeidsinntekt ikke kan overstige tidligere inntekt (inntekt før uførhet). Denne regelen fører hovedsakelig til at friinntekten i praksis blir lavere enn 1 G for personer med lav uføregrad og lav tidligere inntekt.

Dersom friinntekten overstiges, skal all inntekt regnes med når ny uføregrad fastsettes, også inntekt som opprinnelig var friinntekt. Dette kan føre til at uførepensjonen reduseres vesentlig mer enn økningen i arbeidsinntekt dersom arbeidsinntekten blir høyere enn friinntekten. Denne terskeeffekten kan dermed føre til at uføre taper økonomisk på å øke arbeidsinntekten. Friinntektsreglene kan dermed ha en innlåsnings effekt ved at uføre som har mulighet til å øke arbeidsinntekten vesentlig, likevel ikke gjør det.

Ved å melde fra til arbeids- og velferdsetaten om at arbeidsinntekten vil overstige friinntekten, får en innvilget en hvilende pensjonsrett. Det vil si at uføregraden (og utbetalt uførepensjon) på forhånd justeres ned etter den arbeidsinntekten en melder fra om, men at en beholder retten til den innvilgede uføregraden dersom arbeidsinntekten senere skulle falle bort. I slike tilfeller kan uføregraden settes helt ned til 20 prosent.

5.2.3 Samlet virkning av avkortingsreglene

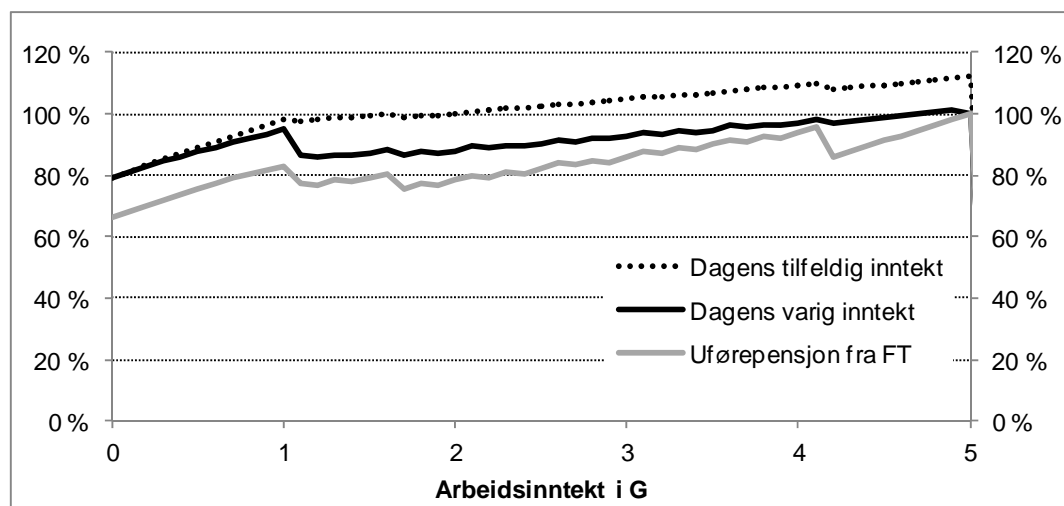
Det er et samspill mellom avkortingsreglene i folketrygden og de offentlige tjenstepensjonsordningene. Figur 5.1 viser hvordan kompensasjonsgraden etter skatt varierer med arbeidsinntekten for en enslig helt ufør med tidligere jevn inntekt på 5 G.

Den nederste linja viser kompensasjonsgraden fra folketrygden. Når arbeidsinntekten overstiger 1 G, blir uføregraden (og dermed uførepensjonen fra folketrygden) redusert.

Den øverste, stiplede linja viser situasjonen når inntekten blir regnet som tilfeldig i tjenstepensjonsordningen. Her er det ikke noe knekkpunkt når arbeidsinntekten passerer 1 G. Årsaken er dels at det bare er inntekt utover 1 G som gir avkorting av tjenstepensjonen, og dels at bruttoordningen gjør at reduksjonen i uførepensjonen fra folketrygden delvis motvirkes av at samordningsfradraget i tjenstepensjonen blir lavere.

Den stiplede linja er imidlertid bare et teoretisk utgangspunkt. I praksis vil størrelsen på arbeidsinntekten påvirke om inntekten regnes som tilfeldig eller ikke. Arbeidsinntekt over 1 G vil neppe bli vurdert som tilfeldig, og uføregraden vil settes ned.

Figur 5.1 Kompensasjonsgrad etter skatt for enslig helt ufør med uførepensjon fra folketrygden og offentlig tjenstepensjonsordning. Jevn tidligere inntekt på 5 G

Den heltrukne, mørke linja i figur 5.1 viser situasjonen når arbeidsinntekten blir ansett å være fra et ordinært arbeidsforhold. I dette tilfellet blir uføregraden i tjenstepensjonsordningen redusert fra første krone. Når inntekten øker opp til 1 G, er folketrygdens

uførepensjon uendret, mens brutto tjenstepensjon reduseres. I tillegg påvirkes samordningsfradraget.

Dersom uføregraden i folketrygden og tjenstepensjonsordningen er ulike, skal samordningsfradraget justeres med den laveste av de to uføregradene. Når arbeidsinntekten øker og uføregraden i tjenstepensjonsordningen settes ned, blir derfor også samordningsfradraget lavere. Dermed øker samordningsfordelene – forskjellen mellom faktisk folketrygd og samordningsfradraget for folketrygden. Brutto uførepensjon fra tjenstepensjonsordningen går ned, men dette motvirkes i stor grad av at samordningsfordelene øker. Tjenstepensjonen er som regel en relativt liten andel av samlet uførepensjon, og avkortingen av tjenstepensjonen har dermed liten effekt på samlet inntekt. Dette forklarer også hvorfor det er så liten forskjell på linjene for tilfeldig og varig inntekt i figuren for arbeidsinntekt under 1 G.

Når arbeidsinntekten overstiger 1 G, blir også uføregraden i folketrygden, og dermed også uførepensjonen, redusert. Samordningsfradraget er imidlertid allerede redusert fordi uføregraden i tjenstepensjonsordningen er redusert, og samordningsfradraget endres dermed ikke i samme grad som folketrygden. Selv om uførepensjonen fra folketrygden reduseres kraftig, fører det altså ikke til en økning i tjenstepensjon etter samordning. Det blir dermed en terskeeffekt også i samlet uførepensjon, selv om uføregraden i tjenstepensjonsordningen avkortes fra første krone.

Når arbeidsinntekten overstiger 80 prosent av tidligere inntekt, faller folketrygdens uførepensjon bort. I tjenstepensjonsordningen kan en imidlertid ha lavere uføregrader enn 20 prosent, og bruttomodellen gjør at den bortfalte folketrygden blir kompensert. Bortfalt folketrygd har bare betydning gjennom at samordningsfordelene da også faller bort. Samordningsfordelene har imidlertid liten betydning for samlet kompensasjonsgrad etter skatt når arbeidsinntekten er høy og samlet uføreytelse er lav.

Selv om det formelt sett ikke er noen terskeeffekt i regelverket for uførepensjon fra de offentlige tjenstepensjonsordningene, vil terskeeffekten ved 1 G i folketrygden også påvirke samlet uførepensjon for offentlig ansatte. Også ved tilfeldige inntekter vil det i realiteten oppstå en terskeeffekt: økende inntekt vil føre til at inntekten ikke lenger vurderes som tilfeldig, og friinntekten faller bort. Samlet sett har reglene for kombinasjon av arbeid og uførepensjon i de offentlige tjenstepensjonsordningene de samme uheldige virkningene som i folketrygden.

5.3 Nye regler i folketrygden

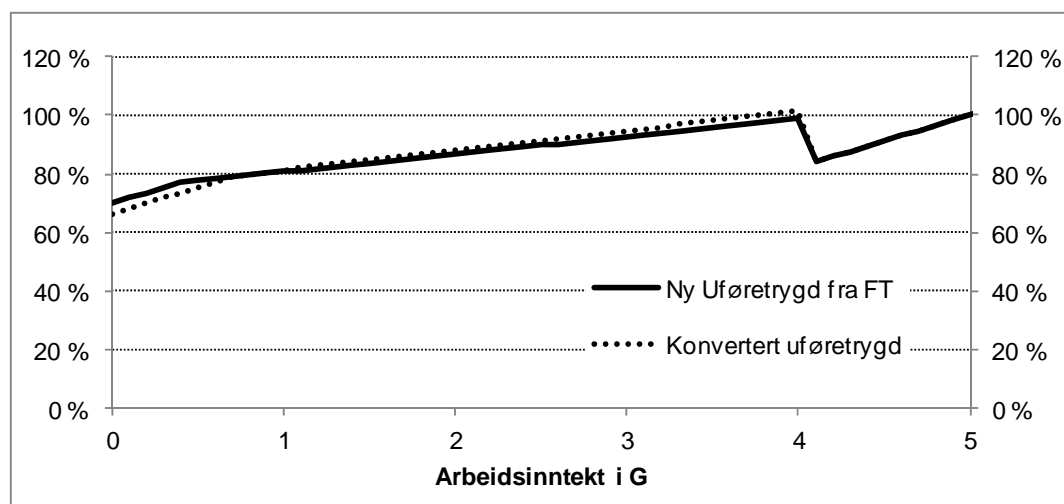
Når den nye uføretrygden i folketrygden blir innført, blir reglene for avkorting av uføretrygd mot arbeidsinntekt endret. Friinntekten på arbeidsinntekt på 1 G i dagens uførepensjonsordning erstattes av en beløpsgrense på 0,4 G. Uføretrygden skal reduseres dersom arbeidsinntekten overstiger beløpsgrensen, men inntekt opp til beløpsgrensen skal holdes utenom beregningen av hvor mye uføretrygden skal reduseres. Beløpsgrensen for personer som får uførepensjonen konvertert fra dagens ytelse skal, fram til 2019, være 60 000 kroner.

Mekanismen for hvordan uføreytelsen skal reduseres mot arbeidsinntekt legges også om. Dagens uførepensjon reduseres ved at uføregraden reduseres. I ny uføretrygd beholder en innvilget uføregrad selv når arbeidsinntekten overstiger beløpsgrensen. I stedet reduseres utbetalingen av uføretrygden direkte. Dersom arbeidsinntekten senere reduseres, økes utbetalingen igjen automatisk opp til den innvilgede uføregraden. Uføre har dermed en automatisk hvilende pensjonsrett. Uføretrygden reduseres dermed på en mer fleksibel måte, som gir den enkelte trygghet for å beholde innvilget uføretrygd etter kortvarige arbeidsforsøk.

Satsen for avkorting av uføretrygden mot arbeidsinntekt er lik den enkeltes kompensasjonsgrad. Dermed vil den enkelte få utbetalt en andel av en hel uføretrygd (utbetalingsgrad) som står i forhold til den andelen av tidligere inntekt som er bortfalt (uføregrad). Resultatet ville blitt det samme om uføregraden ble endret, men da måtte en i tillegg videreført et system for hvilende pensjonsrett. Å redusere selve utbetalingen vil dessuten gi en mye jevnere reduksjon enn det en får ved å fastsette ny uføregrad med 5 prosentpoengs intervaller, som i dag.

Figur 5.2 viser kompensasjonsgraden etter skatt for ulike nivåer på arbeidsinntekten. Figuren viser enslige uføre med ny uføretrygd og med konvertert uførepensjon og med tidligere jevn inntekt på 5 G. Ny uføretrygd er noe høyere etter skatt enn dagens uførepensjon for personer med tidligere inntekt på 5 G. Nye uføre uten arbeidsinntekt kommer derfor noe bedre ut i figuren enn konverterte. Konverterte har imidlertid en høyere beløpsgrense enn nye uføre fram til 2019. Dessuten gir den lavere kompensasjonsgraden til konverterte en lavere avkortingssats. Konverterte med mye arbeidsinntekt vil derfor komme bedre ut enn personer med ny uføretrygd. For begge grupper øker kompensasjonsgraden med stigende arbeidsinntekt fram til uføretrygden faller bort når arbeidsinntekten overstiger 80 prosent av tidligere inntekt. Terskel-effektene ved 1 G i dagens system er altså borte.

Figur 5.2 Kompensasjonsgrad etter skatt for enslig helt ufør med ny uføretrygd fra folketrygden og konvertert uførepensjon. Jevn tidligere inntekt på 5 G

5.4 Departementets vurderinger og forslag

Et viktig mål ved utformingen av nye avkortingsregler for uførepensjon fra de offentlige tjenestepensjonsordningene er å legge til rette for at flere uføre får utnyttet sin arbeidsevne. Reglene bør utformes slik at det i størst mulig grad lønner seg økonomisk å utnytte arbeidsevnen. Ettersom den nye uføreordningen er en nettoordning, vil den samlede reduksjonen i uføreytelsene fra offentlige tjenestepensjonsordninger og folketrygden være bestemt av avkortingsreglene i begge ordningene. For å ivareta hensynet til enkelhet bør avkortingsreglene i de offentlige tjenestepensjonsordningene så langt det er hensiktsmessig, tilpasses folketrygdens regler. Det vil da bli lettere for uføre å forstå hva virkningene av økt arbeidsinnsats vil bli samlet sett.

I dag fastsettes uføregraden i OfTP ved å sammenlikne inntektsmulighetene etter uførhet med inntektene fra den medlemspliktige stillingen før uførhet. Selv om hensynet til enkelhet klart taler for at avkortingsreglene i den nye uførepensjonsordningen i OfTP bør tilpasses folketrygdens regler, er det ikke naturlig at uføregraden i OfTP fastsettes på samme måte som i folketrygden. I folketrygden fastsettes uføregraden ved å sammenlikne årsinntekt *i full stilling* før uførhet med den inntekten en forutsettes å kunne skaffe seg ved å utnytte restinntektsevnen. I tjenestepensjonsordningen er det den *faktiske inntekten* fra den medlemspliktige stillingen som er dekket av uføreordningen, ikke inntekten i full stilling. For personer i deltidsstillinger vil den inntekten som benyttes til å fastsette uføregraden i folketrygden derfor være høyere enn inntekten i den medlemspliktige stillingen, og dette vil kunne føre til at uføregraden i folketrygden og den offentlige tjenestepensjonsordningen blir forskjellig. For eksempel vil en person som har jobbet i en 90-prosentstilling i offentlig sektor med en lønn i full stilling på 5 G ha en inntekt fra den medlemspliktige stillingen på 4,5 G. I folketrygden fastsettes uføregraden ved å se på årsinntekt i full stilling som er 5 G. Dersom uførheten gjør at vedkommende går ned fra en 90-prosentstilling til en 50-prosentstilling (med samme lønnstrinn) vil uføregraden i folketrygden settes til 50 prosent. Nedgangen i faktisk inntekt er imidlertid kun 44,44 prosent. Det vil være urimelig å sette uføregraden på samme måte i OfTP som i folketrygden. Uføregraden i OfTP må ta settes ved å sammenlikne inntektsmulighetene etter uførhet med de faktiske inntektene fra den medlemspliktige stillingen før uførhet.

Dersom arbeidsinntekten blir høyere enn det som ble forutsatt da uførepensjonen ble innvilget, skal pensjonen reduseres. I dag gjøres dette ved å redusere uføregraden. I ny uføretrygd fra folketrygden holdes uføregraden fast, og utbetalt ytelse reduseres med den enkeltes kompensasjonsgrad. Departementet forslår at avkortingsreglene for uførepensjon fra OfTP utformes på tilsvarende måte. Reduksjonen vil dermed svare til inntekt som overstiger det en er forutsatt å ha når uførepensjonen innvilges, eventuelt tillagt et fribeløp, multiplisert med den enkeltes kompensasjonsgrad. Med denne metoden er den uføre sikret å få tilbake sin opprinnelige uførepensjon også fra offentlige tjenestepensjonsordninger etter kortvarige arbeidsforsøk.

Reduksjonen i utbetalt ytelse fra OfTP påvirkes ikke av om en justerer uføregraden eller reduserer uførepensjonen med en sats lik kompensasjonsgraden. I begge tilfeller vil økt arbeidsinntekt føre til en reduksjon i uførepensjonen som er bestemt av hvor mye

ordningen gir i kompensasjon. Reduksjonen i uførepensjonen når avkortingen er bestemt av den enkeltes kompensasjonsgrad, vil være gitt ved følgende uttrykk:

$$(1) \quad R = \frac{U^H}{P}(y - RI - F) ; y \geq RI + F$$

R er her redusert uføreytelse, U^H er hel uførepensjon (100 prosent uføregrad), eventuelt justert for tjenestetid, P er pensjonsgrunnlag, y er arbeidsinntekt, RI er restinntektsevne ved uføretidspunktet og F er eventuelt fribeløp. U^H/P er den enkeltes kompensasjonsgrad i tjenstepensjonsordningen og måler andelen av den inntekten som er bortfalt på grunn av uførhet som kompenseres gjennom uførepensjon fra OfTP.

Om en avkorter med en sats lik kompensasjonsgraden eller reduserer uføregraden har ingen betydning for hvor mye uførepensjon som utbetales. Uføre som øker arbeidsinntekten, bør imidlertid kunne få den innvilgede uførepensjonen tilbake dersom arbeidsinntekten igjen reduseres. Dersom det er utbetalingen som reduseres, ikke uføregraden, vil en få en tilsvarende form for automatisk hvilende pensjonsrett i uførepensjonen fra OfTP som i ny uføretrygd fra folketrygden.

Det som har betydning for størrelsen på utbetalt uførepensjon, er om det er et fribeløp, om fribeløpet skal holdes helt utenfor avkortingen og om det skal skilles mellom tilfeldig inntekt og inntekt fra ordinært arbeidsforhold som i dagens regler.

Et høyt fribeløp vil føre til at blir stor forskjell på den utbetalte uførepensjonen etter avkorting og det uførepensjonen ville vært dersom uføregraden hadde vært fastsatt «riktig», altså i samsvar med den faktiske inntektsevnen. Fribelet bør derfor ikke være for høyt. Dersom fribelet utformes som dagens friinntekt i folketrygden, vil det skape en terskeeffekt når fribelet overskrides, som gjør at uføre kan tape økonomisk på å øke arbeidsinntekten. Departementet mener derfor at fribelet bør holdes helt utenfor avkortingen, slik som beløpsgrensen i ny uføretrygd fra folketrygden.

Skillet mellom tilfeldig og ikke tilfeldig inntekt er vanskelig å praktisere og tolkes i praksis noe ulikt i SPK og kommunale ordninger. Den skjønnsmessige vurderingen kan gjøre det vanskelig å praktisere regelverket konsekvent. Om inntekten blir vurdert som tilfeldig eller ikke, kan ha stor økonomisk betydning for uførepensjonisten på grunn av retten til friinntekt. Regelverket gjør at uføre fra offentlig sektor med arbeidsevne søker seg mot arbeidsinntekter fra privat sektor og til at det er viktig å passe på at inntekten ikke blir for høy. Departementet mener at det vil være en stor fordel hvis regelverket blir enklere å praktisere, blir mer forutsigbart for de uføre og likebehandler inntekter fra ulike typer virksomheter. Departementet forslår på denne bakgrunn at en ikke lenger skal skille mellom tilfeldig og ordinær inntekt.

I folketrygdens regelverk skilles det ikke mellom pensjongivende inntekt etter om den er tilfeldig eller ikke. Av administrative hensyn ser en bort fra inntekter som ikke overstiger 0,4 G. Departementet mener at et fribelet på 0,4 G er hensiktsmessig også ved avkortingen av uførepensjon fra offentlige tjenstepensjonsordninger. Et slikt system vil skape en nær sammenheng mellom utbetalt ytelse og den andelen av

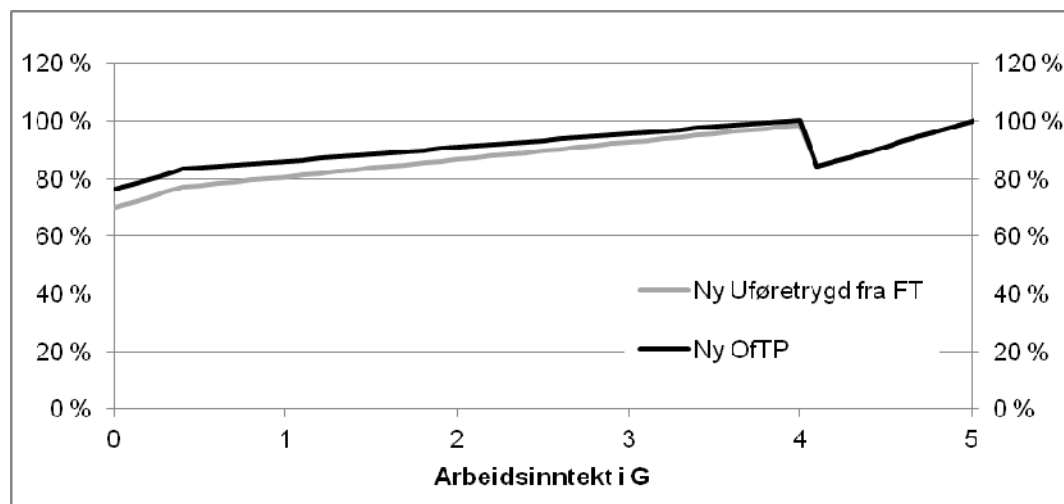
inntektsevnen som faktisk er bortfalt. Utbetalingsgraden vil, i de fleste tilfeller, bli den samme i OfTP som i folketrygden.

Departementet foreslår derfor at fribeløpet skal være det samme som i folketrygden, dvs. 0,4 G, og være uavhengig av uføregrad og stillingsprosent. Departementet foreslår at personer som kombinerer uførepensjonen fra OfTP med arbeidsavklaringspenger, eller ikke mottar noen ytelse fra folketrygden, ikke skal ha fribeløp, da det heller ikke er noe fribeløp for disse gruppene i folketrygden, se lovutkastet § 29 første ledd.

Departementet forslår videre at også uførepensjon fra OfTP skal falle bort dersom arbeidsinntekten blir høyere enn 80 prosent av den samlede inntekten en hadde før uførheten (dvs. inntekten fra medlemspliktig stilling pluss eventuelle inntekter fra ikke medlemspliktig stilling), se lovutkastet § 29 femte ledd.

Figur 5.3 viser kompensasjonsgraden etter skatt for ulike nivåer på arbeidsinntekten. Figuren viser uføre med ny uføretrygd fra folketrygden og ny uførepensjon fra OfTP med tidligere jevn inntekt på 5 G. Kompensasjonsgraden øker med stigende arbeidsinntekt, fram til uføretrygden faller bort når arbeidsinntekten overstiger 80 prosent av tidligere inntekt. Terskeeffektene ved 1 G i dagens system er altså borte.

Figur 5.3 Kompensasjonsgrad etter skatt for helt ufør med ny uføretrygd fra folketrygden og ny uførepensjon fra tjenstepensjonsordning. Jevn tidligere inntekt på 5 G

Når inntektsgrensen fastsettes, skal det tas hensyn til all inntekt, også eventuell inntekt fra en ikke medlemspliktig stilling. For personer som kombinerer en uførepensjon fra OfTP med uføretrygd fra folketrygden, vil inntektsgrensen være lik summen av forventet restinntekt i medlemspliktig stilling, forventet restinntekt fra ikke medlemspliktig stilling, og fribeløpet på 0,4 G. Inntekt som overstiger inntektsgrensen vil føre til at det overskytende beløpet avkortes med kompensasjonsgraden, evaluert ved 100 prosent uførhet.

For personer som mottar en uførepensjon fra OfTP i kombinasjon med AAP, eller som ikke har noen ytelse fra folketrygden, vil inntektsgrensen være lik forventet restinntekt i medlemspliktig stilling pluss forventet restinntekt fra ikke medlemspliktig stilling,

men uten noe fribeløp. Dersom inntekten overstiger inntektsgrensen, skal pensjonen reduseres.

Konkret betyr dette at inntekt som overstiger inntektsgrensen, reduseres med en sats som svarer til den overskytende inntekten multiplisert med vedkommendes uførepensjon ved 100 prosent uførhet og dividert med pensjonsgrunnlaget, se lovutkastet § 29 andre ledd.

For personer i deltidstillinger vil, som sagt, inntekt før uførhet som benyttes til å fastsette uføreggraden i OfTP, være lavere enn den inntekten før uførhet som fastsettes i folketrygden. Dersom reduksjonssatsen fastsettes med utgangspunkt i den faktiske inntekten i OfTP før uførhet, vil uførepensjonen gradvis reduseres når inntekten stiger opp mot den inntekten en hadde i OfTP før uførhet. Dette gir rimelige resultater i de fleste tilfeller. En slik reduksjonssats kan imidlertid gi en sterk reduksjon dersom deltidstillingen kombineres med inntekter fra annet arbeid i privat sektor. Dersom en kun tar hensyn til inntekter fra medlemspliktig stilling før uførhet når reduksjonssatsen fastsettes, vil dette bety at uførepensjonen fra OfTP reduseres kraftig selv om inntekten etter uførhet kun erstatter deler av tidligere samlet inntekt. I mange tilfeller vil dette virke rimelig. Dersom en kommer helt tilbake i stillingen en hadde i offentlig sektor før uførhet, vil det virke rimelig at uførepensjonen fra OfTP avkortes helt. I andre tilfeller vil det virke mindre rimelig. Dersom en kun kommer tilbake i stillingen en hadde i privat sektor før uførhet, vil det være mindre rimelig at store deler av uførepensjonen fra OfTP avkortes.

Alternativet, å ta hensyn til samlet inntekt fra privat og offentlig sektor før uførhet når avkortingssatsen fastsettes, vil imidlertid gi for lav avkorting i mange tilfeller. For eksempel dersom en har en restinntektsevne og fortsetter i en deltidstilling i privat sektor. Å ta hensyn til samlet inntekt når avkortingssatsen fastsettes vil da bety at de som er gradert uføre og har hatt deltidstilling i offentlig sektor, får en mye lavere avkortingssats enn de som er gradert ufør fra en fulltidstilling i offentlig sektor.

Departementet foreslår derfor at det ikke skal tas hensyn til inntektene fra privat sektor når avkortingssatsen fastsettes. For helt uføre vil uførepensjonen da gradvis reduseres mot null når inntekten nærmer seg det vedkommende hadde i inntekt fra arbeid i offentlig sektor før uførhet. For personer som er gradert uføre og som opprettholder inntekter fra privat sektor, vil uførepensjonen gradvis reduseres mot null når inntekten nærmer seg det vedkommende hadde i samlet inntekt fra arbeid i offentlig og privat sektor før uførhet.

5.5 Eksempler på hvordan avkortingene i praksis vil virke

Under vises noen eksempler på hvordan uføretrygden fra folketrygden og uførepensjonen fra OfTP skal avkortes. Alle eksemplene tar utgangspunkt i en person som har en samlet inntekt på 5 G før uførhet.

Eksempel 5.1 viser virkningen av avkortingsreglene for en person som blir helt ufør fra en full stilling i offentlig sektor. Vedkommende vil få en samlet uføreytelse på 3,7 G. Dersom vedkommende får en arbeidsinntekt på 1 G, skal uføreytelsene avkortes med

den delen av arbeidsinntekten som er over inntektsgrensen på 0,4 G. Avkortingssatsen er lik kompensasjonsgraden som er 3,3/5 (=0,66) i folketrygden og 0,4/5 (=0,08) i tjenestepensjonsordningen. Samlet uføreytelse etter avkorting blir 3,256 G, og samlet inntekt blir 4,256 G som er 85,1 prosent av tidligere inntekt.

Eksempel 5.1 Avkorting mot arbeidsinntekt. 100 prosent ufør fra en 100-prosentstilling i offentlig sektor. Arbeidsinntekt 1 G, tidligere jevn inntekt på 5 G

Uføretrygd fra folketrygden før avkorting	$0,66 \times 5 \text{ G} =$	3,300 G
+ Uførepensjon fra OfTP før avkorting	$0,25 \text{ G} + 0,03 \times 5 \text{ G} =$	0,400 G
= Samlet uføreytelse før avkorting		3,700 G
- Avkorting folketrygden	$\frac{3,3}{5} \times (1 \text{ G} - 0,4 \text{ G}) =$	0,396 G
- Avkorting OfTP	$\frac{0,4}{5} \times (1 \text{ G} - 0,4 \text{ G}) =$	0,048 G
= Samlet uføreytelse etter avkorting		3,256 G
+ Arbeidsinntekt		1,000 G
= Samlet inntekt etter avkorting		4,256 G

Eksempel 5.2 viser situasjonen dersom den samme personen i stedet blir 50 prosent ufør fra en full stilling i offentlig sektor. Vedkommende vil få en inntektsgrense både i folketrygden og tjenestepensjonsordningen som er lik restinntektsevnen i den offentlige stillingen (2,5 G) pluss fribeløpet (0,4 G), til sammen 2,9 G. Vedkommende vil være 50 prosent ufør både i folketrygden og OfTP og får derfor i utgangspunkt halv uføreytelse fra begge ordninger, til sammen 1,85 G. Vedkommende tjener 3,5 G som er 1 G mer enn restinntektsevnen og 0,6 G mer enn inntektsgrensen. Det er det samme som i eksempel 5.1, og avkortingene blir derfor også den samme. Samlet inntekt etter avkorting blir 4,906 G som er 98,1 prosent av tidligere inntekt.

Eksempel 5.2 Avkorting mot arbeidsinntekt. 50 prosent ufør fra en 100-prosentstilling i offentlig sektor. Arbeidsinntekt 3,5 G, tidligere jevn inntekt på 5 G

Uføretrygd fra folketrygden før avkorting	$0,66 \times 5 \text{ G} \times 0,5 =$	1,650 G
+ Uførepensjon fra OfTP før avkorting	$(0,25 \text{ G} + 0,03 \times 5 \text{ G}) \times 0,5 =$	0,200 G
= Samlet uføreytelse før avkorting		1,850 G
- Avkorting folketrygden	$\frac{3,3}{5} \times (3,5 \text{ G} - 2,9 \text{ G}) =$	0,396 G
- Avkorting OfTP	$\frac{0,4}{5} \times (3,5 \text{ G} - 2,9 \text{ G}) =$	0,048 G
= Samlet uføreytelse etter avkorting		1,406 G
+ Arbeidsinntekt		3,500 G
= Samlet inntekt etter avkorting		4,906 G

I eksempel 5.3 blir vedkommende 100 prosent ufør etter å ha jobbet 50 prosent i privat sektor og 50 prosent i offentlig sektor. Uføretrygden fra folketrygden blir den samme som i eksempel 5.1, og med en arbeidsinntekt på 1 G blir også avkorting av ytelsen fra folketrygden den samme. I den offentlige tjenstepensjonsordningen har vedkommende et pensjonsgrunnlag på 2,5 G pga. deltid, og kronebeløpet i uførepensjonen blir begrenset til 6 prosent av dette, dvs. 0,15 G. Kronebeløpet gjør at kompensasjonsgraden fra tjenstepensjonsordningen blir høyere enn i eksempel 5.1. og dermed blir også avkorting av uførepensjonen sterkere. Samlet inntekt etter avkorting blir 4,075 G som er 81,5 prosent av tidligere inntekt.

Eksempel 5.3 Avkorting mot arbeidsinntekt. 100 prosent ufør fra en 50-prosentstilling i offentlig sektor og 100 prosent ufør fra en 50-prosentstilling i privat sektor. Arbeidsinntekt på 1 G, tidligere jevn inntekt på 2,5 G i begge stillingene

Uføretrygd fra folketrygden før avkorting	$0,66 \times 5 \text{ G} =$	3,300 G
+ Uførepensjon fra OfTP før avkorting	$(0,15 \text{ G} + 0,03 \times 2,5 \text{ G}) =$	0,225 G
= Samlet uføreytelse før avkorting		3,525 G
– Avkorting folketrygden	$\frac{3,3}{5} \times (1 \text{ G} - 0,4 \text{ G}) =$	0,396 G
– Avkorting OfTP	$\frac{0,225}{2,5} \times (1 \text{ G} - 0,4 \text{ G}) =$	0,054 G
= Samlet uføreytelse etter avkorting		3,075 G
+ Arbeidsinntekt		1,000 G
= Samlet inntekt etter avkorting		4,075 G

Eksempel 5.4 er det samme som eksempel 5.3, bortsett fra at vedkommende fortsetter i jobben i privat sektor. Inntektsbortfallet fra stillingen i offentlig sektor er det samme som i eksempel 5.3 og uførepensjonen og avkorting pga. arbeidsinntekten blir derfor også den samme. I folketrygden blir vedkommende 50 prosent ufør, og han får dermed samme uføretrygd som i eksempel 5.2, og avkorting av folketrygden blir også den samme. Samlet inntekt etter avkorting blir 4,925 G som er 98,5 prosent av tidligere inntekt.

Eksempel 5.4 Avkorting mot arbeidsinntekt. 100 prosent ufør fra en 50-prosentstilling i offentlig sektor, fortsetter i en 50-prosentstilling i privat sektor. Arbeidsinntekt 3,5 G, tidligere jevn inntekt på 2,5 G i begge stillingene

Uføretrygd fra folketrygden før avkorting	$(0,66 \times 5 \text{ G}) \times 0,5 =$	1,650 G
+ Uførepensjon fra OfTP før avkorting	$(0,15 \text{ G} + 0,03 \times 2,5 \text{ G}) =$	0,225 G
= Samlet uføreytelse før avkorting		1,875 G
- Avkorting folketrygden	$\frac{3,3}{5} \times (3,5 \text{ G} - 2,9 \text{ G}) =$	0,396 G
- Avkorting OfTP	$\frac{0,225}{2,5} \times (3,5 \text{ G} - 2,9 \text{ G}) =$	0,054 G
= Samlet uføreytelse etter avkorting		1,425 G
+ Arbeidsinntekt		3,500 G
= Samlet inntekt etter avkorting		4,925 G

Eksempel 5.5 er det samme som eksempel 5.4, men arbeidsinntekten fra jobben i privat sektor er høyere, 5 G, altså like høy som tidligere samlet inntekt. Siden inntekten er høyere enn 80 prosent av tidligere samlet inntekt faller uføreytelsen bort både fra folketrygden og tjenestepensjonsordningen.

Eksempel 5.5 Avkorting mot arbeidsinntekt. 100 prosent ufør fra en 50-prosentstilling i OfTP, fortsetter i sin 50 prosent stilling i privat sektor. Arbeidsinntekt 5 G, tidligere jevn inntekt på 2,5 G i begge stillingene

Uføretrygd fra folketrygden før avkorting	$(0,66 \times 5 \text{ G}) \times 0,5 =$	1,650 G
+ Uførepensjon fra OfTP før avkorting	$(0,15 \text{ G} + 0,03 \times 2,5 \text{ G}) =$	0,225 G
= Samlet uføreytelse før avkorting		1,875 G
- Avkorting folketrygden	Arbeidsinntekten overstiger 80 prosent av tidligere samlet inntekt, og uføretrygden fra folketrygden faller bort	1,650 G
- Avkorting OfTP	Arbeidsinntekten overstiger 80 prosent av tidligere samlet inntekt, og uførepensjonen fra OfTP faller bort	0,225 G
= Samlet uføreytelse etter avkorting		0,000 G
+ Arbeidsinntekt		5,000 G
= Samlet inntekt etter avkorting		5,000 G

6 Alder for overgang til alderspensjon

6.1 Innledning

Uførepensjon fra offentlige tjenstepensjonsordninger (OfTP) ytes fram til aldersgrensen. Personer med aldersgrense 70 år, som gjelder de fleste i offentlig sektor, får dermed utbetalt uførepensjon fra OfTP fram til de går over på alderspensjon ved fylte 70 år. I folketrygden skjer overgangen fra uførepensjon til alderspensjon ved fylte 67 år. I alderen 67–70 år mottar uføre med offentlig tjenstepensjon dermed uførepensjon fra tjenstepensjonsordningen og alderspensjon fra folketrygden.

Den nye uføretrygden i folketrygden, som Stortinget har vedtatt, er frikoplet fra pensjonssystemet og skal skattlegges som lønn. Departementets forslag til ny uførepensjonsordning i de offentlige tjenstepensjonsordningene er tilpasset den nye uføretrygden i folketrygden og de nye skattereglene.

Det vil kunne gi urimelige utslag for den enkelte å kombinere ny uførepensjon fra tjenstepensjonsordningen med alderspensjon fra folketrygden i alderen 67–70 år. Departementet foreslår derfor at personer med aldersgrense 70 år skal gå over på alderspensjon ved fylte 67 år, altså ved samme alder som i folketrygden, se lovutkastet § 31 andre ledd.

For å sikre større grad av likebehandling av de som blir uføre med de som ikke blir uføre, foreslår departementet videre at uføre skal få medregnet tjenestetid fram til fylte 67 år når alderspensjonen beregnes, ikke til 70 år som i dag, se lovutkastet § 28 femte ledd.

Departementet foreslår ikke endringer i reglene for personer med lavere aldersgrense enn 70 år (særaldersgrense). Disse skal fortsatt gå over på alderspensjon i tjenstepensjonsordningen ved aldersgrensen og kombinere alderspensjonen med uføretrygd fra folketrygden fram til 67 år.

6.2 Dagens regelverk for personer med aldersgrense 70 år

Uførepensjon fra offentlige tjenstepensjonsordninger ytes fram til aldersgrensen. Personer med aldersgrense 70 år, som gjelder de fleste i offentlig sektor, får dermed utbetalt uførepensjon fra OfTP fram til de går over på alderspensjon ved fylte 70 år. I folketrygden skjer overgangen fra uførepensjon til alderspensjon ved fylte 67 år. I alderen 67–70 år mottar uføre med offentlig tjenstepensjon dermed uførepensjon fra tjenstepensjonsordningen og alderspensjon fra folketrygden.

I dag beregnes uførepensjonen som en alderspensjon, både i folketrygden og i OfTP. Pensjonen fra tjenstepensjonsordningen – både uføre- og alderspensjon – samordnes med ytelsene fra folketrygden. I de fleste tilfeller – både i folketrygden og OfTP – er det derfor liten forskjell mellom uførepensjonen og alderspensjonen. I tillegg er det normalt liten eller ingen forskjell på skatten om en mottar uførepensjon eller alderspensjon fra OfTP i alderen 67–70 år. Samlet har det derfor hatt liten betydning for samlet pensjon

etter skatt om uføre mottar uføre- eller alderspensjon fra offentlige tjenestepensjonsordninger i alderen 67–70 år.

Fra 2011 blir alderspensjonen levealdersjustert både i folketrygden og tjenestepensjonsordningen. I tillegg ble det fra 2011 en forskjell mellom skattereglene for uførepensjonister og alderspensjonister. Samlet gjør dette at det ikke lenger er likegyldig hvilken ytelse uføre mottar fra tjenestepensjonsordningen i alderen 67–70 år.

Uførepensjonen fra tjenestepensjonsordningen blir ikke levealdersjustert. I alderen 67–70 år mottar uføre med offentlig tjenestepensjon en (ikke levealdersjustert) uførepensjon fra tjenestepensjonsordningen som samordnes med en levealdersjustert alderspensjon fra folketrygden. Levealdersjusteringen har derfor begrenset betydning for samlet pensjon. Ved 70 år går uføre med offentlig tjenestepensjon over på en levealdersjustert alderspensjon. Alderspensjonen fra tjenestepensjonsordningen levealdersjusteres da som om pensjonen var tatt ut ved 67 år. Samlet betyr dette at de fleste uføre med offentlig tjenestepensjon får en noe høyere samlet ytelse i alderen 67–70 år med dagens regler enn de ville fått ved å motta en levealdersjustert alderspensjon fra tjenestepensjonsordningen fra fylte 67 år.

Spørsmålet om å senke alderen for overgang til alderspensjon til 67 år ble drøftet i høringsnotat om oppfølging av avtale om offentlig tjenestepensjon og AFP i offentlig sektor i 2009. Blant annet med henvisning til at departementet arbeidet med forslag om omlegging av uførepensjonsordningen i folketrygden, ble overgang fra uføre- til alderspensjon ved 70 år videreført inntil videre i de offentlige tjenestepensjonsordningene.

Siden uføre i OfTP mottar uførepensjon fram til 70 år, er det nødvendig å samordne uførepensjonen med skjermingstillegget i folketrygden til uføres alderspensjon, se Prop. 48 L (2011–2012). Årsaken er at uføre med offentlig tjenestepensjon ikke skal skjermes mot en ulempe (levealdersjustering) de ikke får før ved fylte 70 år.

6.3 Ny uføretrygd i folketrygden og ny uførepensjon i OfTP

Den nye uføretrygden i folketrygden skal ikke lenger beregnes som en avledet alderspensjon, men i stedet beregnes med utgangspunkt i inntekten i en relativt kort periode før uførheten oppstod. Departementet foreslår at den nye uførepensjonsordningen i de offentlige tjenestepensjonsordningene blir en nettoordning, se kapittel 3.

Uførepensjonen fra de offentlige tjenestepensjonsordningene vil være tilpasset nivået på den nye uføretrygden fra folketrygden som er frikoblet fra alderspensjonen i folketrygden. Dette betyr at dersom overgangen til alderspensjon i tjenestepensjonsordningen fortsatt skal skje ved fylte 70 år, vil medlemmer av OfTP få en uførepensjon som ikke er tilpasset nivået på den alderspensjonen de mottar fra folketrygden i alderen 67–70 år.

De fleste vil få en høyere samlet ytelse mellom 67 og 70 år dersom de mottar alderspensjon fra tjenestepensjonsordningen og ikke uførepensjon. Grunnen er at den nye uførepensjonen i OfTP normalt er høyere enn alderspensjonen, fordi uførepensjonen er tilpasset den nye uføretrygden i folketrygden som normalt er høyere enn alderspensjonen fra folketrygden etter skatt. For personer med høyt pensjonsgrunnlag kan

samlet ytelse bli høyere etter skatt i alderen 67–70 år ved å motta uførepensjon fram til 70 år, men denne gruppen er liten.

Tabell 6.1 illustrerer forskjellen mellom de to alternativene for overgang til alderspensjon for enslige med tidligere jevn inntekt på hhv. 4, 6 og 8 G og full opptjening i folketrygden og tjenstepensjonsordningen. Den midterste tallkolonnen viser situasjonen for en enslig med inntekt som yrkesaktiv på 6 G. Vedkommende vil før 67 år få en uføretrygd fra folketrygden på 3,96 G og en uførepensjon fra tjenstepensjonsordningen på 0,43 G. Samlet inntekt før 67 år er 4,39 G. Dersom vedkommende går over på alderspensjon ved 67 år både i folketrygden og i tjenstepensjonsordningen, blir samlet alderspensjon fra 67 år 4,21 G. Dersom vedkommende i stedet går over på alderspensjon ved 70 år i tjenstepensjonsordningen, blir samlet pensjon fra 67 år 3,53 G, altså lavere. Det er her sett bort fra levealdersjustering, men det er bare levealdersjusteringen av alderspensjonen fra tjenstepensjonsordningen som påvirker forskjellen mellom alternativene overgang ved 67 eller 70 år, så dette har liten betydning for sammenlikningen.

Tabell 6.1 Uføreytelse og alderspensjon for enslig. Overgang til alderspensjon i OfTP ved hhv 67 og 70 år. Beløp før skatt målt i G

Tidligere inntekt	4,0	6,0	8,0
Før 67 år			
Uføretrygd fra folketrygden	2,64	3,96	3,96
Ny uførepensjon fra OfTP	0,37	0,43	1,87
Sum	3,01	4,39	5,83
Fra 67 år, overgang til alderspensjon ved 67 år			
Alderspensjon fra folketrygden	2,26	3,10	3,38
Alderspensjon fra OfTP	0,63	1,11	2,15
Sum	2,89	4,21	5,53
Fra 67 år, overgang til alderspensjon ved 70 år			
Alderspensjon fra folketrygden	2,26	3,10	3,38
Ny uførepensjon fra OfTP	0,37	0,43	1,87
Sum	2,63	3,53	5,25

Forutsetninger: Gammel opptjeningsmodell i folketrygden, og full opptjening i OfTP og folketrygden. Jevn inntekt, enslig. Tabellen illustrerer alderspensjon før levealdersjustering.

Overgang til alderspensjon ved 67 år vil, med gammel opptjeningsmodell i folketrygden, gi en samlet kompensasjonsgrad fra 67 år som faller jevnt med inntekten, mens overgang ved 70 år ville gitt en sterkt fallende kompensasjonsgrad fram til inntekter på 6 G og en stigende kompensasjonsgrad mellom 6 og 12 G.

På denne bakgrunnen foreslår departementet at uføre med offentlig tjenstepensjon som har aldersgrense 70 år, skal gå over på alderspensjon ved fylte 67 år, se lovutkastet § 31 andre ledd. Alderspensjonen fra OfTP skal da levealdersjusteres som om pensjonen var tatt ut ved 67 år. Dette vil gi et mer logisk system som er klart enklere for den enkelte. I tillegg blir det ikke lenger nødvendig å samordne uførepensjonen fra OfTP med det skjermingstillegget til alderspensjonen fra folketrygden som uføre får fra 67 år.

Alderspensjonen fra offentlige tjenstepensjonsordninger avhenger av tjenestetid. Uføre får i dag medregnet tjenestetid fram til aldersgrensen som er 70 år for de fleste. I den nye uføreordningen i folketrygden tjener uføre opp pensjonsrettigheter i ny opptjeningsmodell til de fyller 62 år. Departementet foreslår at uføre som har hatt stilling med aldersgrense 70 år, får medregnet tjenestetid fram til de går over på alderspensjon, dvs. fram til 67 år, når alderspensjonen fra OfTP beregnes, se lovutkastet § 28 femte ledd. Departementets forslag betyr at uføre kan få inntil tre års kortere opptjeningstid når alderspensjonen beregnes enn de får med dagens regler. Forslaget må ses i lys av gjennomsnittlig alder for uttak av pensjon for personer som ikke blir uføre. Blant statsansatte med aldersgrense 70 år er snittalderen for uttak av pensjon (alderspensjon og AFP) 66 år, og det kan da synes urimelig at uføre får medregnet tjenestetid fram til 70 år. For et klart flertall vil endringen ikke ha betydning for pensjonsnivået ettersom de vil ha full opptjeningstid i tjenstepensjonsordningen allerede ved 67 år.

6.4 Personer med særaldersgrense

Også uføre med særaldersgrense har i dag rett til alderspensjon fra de offentlige tjenstepensjonsordningene fra stillingens aldersgrense. Alderspensjonen samordnes med uførepensjonen fra folketrygden fram til 67 år og blir levealdersjustert og samordnet med alderspensjon fra folketrygden fra 67 år.

Ettersom kompensasjonsgraden i uføreordningen og alderspensjonen fra OfTP er den samme, har overgangen til alderspensjon ved (sær)aldersgrensen normalt ikke hatt noen økonomisk betydning for personer som er fullt uføre. For personer med gradert uførepensjon er imidlertid bildet annerledes. Dette kommer av at disse, etter å ha passert aldersgrensen, vil gå fra å ha rett på en gradert uførepensjon til å ha rett på full alderspensjon fra OfTP.

Personer som mottar alderspensjon har etter dagens regler rett til inntekt fra arbeid i privat sektor og fra annet arbeid som ikke er medlemspliktig i de offentlige tjenstepensjonsordningene uten at ytelsen fra OfTP blir redusert. Medlemmet har i slike tilfeller altså fortsatt rett på en alderspensjon som utgjør 66 prosent av sluttlønn.

Departementet har vurdert om denne gruppen skal motta den samme uføreytelsen som øvrige medlemmer av OfTP fram til fylte 67 år for deretter å gå over til å motta alderspensjon fra OfTP. Dette ville innebære at de ville fått vesentlig strengere avkortingsregler enn personer med særaldersgrense som ikke har blitt uføre. En slik løsning ville

også vært problematisk for personer som bare har en gradert uførepensjon, fordi disse har plikt til å fratru stillingen ved aldersgrensen.

Departementet foreslår derfor at dagens ordning videreføres for denne gruppen, altså at personer med særaldersgrense skal gå over på alderspensjon fra OfTP ved aldersgrensen. Dette betyr at alderspensjonen fra OfTP for personer med særaldersgrense må samordnes med den nye uføretrygden fra folketrygden. Departementet foreslår at alderspensjonen samordnes med uføretrygden fra folketrygden på samme måte som uførepensjonen samordnes med arbeidsavklaringspenger i dag.

7 Andre spørsmål

7.1 Innledning

Departementet foreslår i dette kapitlet enkelte forenklinger og presiseringer i regelverket for uførepensjon i lov om Statens pensjonskasse. Forslagene gjelder blant annet å skille mellom en midlertidig og en varig uførepensjon samt enkelte justeringer i vilkårene for å få uførepensjon. Spørsmålet om nivået på uførepensjonen til dem som ikke fyller kravene til forutgående medlemskap i folketrygden for rett til uføretrygd omtales særskilt. I kapitlet foreslås det også enkelte bestemmelser om framsetting av krav, plikt til å underrette om endringer m.v. Videre drøfter departementet behovet for enkelte endringer i samordningsloven.

7.2 Midlertidig og varig uførepensjon

Lov om Statens pensjonskasse har i dag bare én uføreytelse, uførepensjon, som kan utbetales både som en varig eller en midlertidig pensjon. Uførepensjonen utbetales dermed både til personer som mottar uførepensjon fra folketrygden og til de som mottar arbeidsavklaringspenger fra folketrygden. Dersom uføregraden i Statens pensjonskasse er lavere enn det som kreves i folketrygden, vil uførepensjonen fra Statens pensjonskasse kunne være midlertidig eller varig. I KLP kalles ytelsen til de som mottar arbeidsavklaringspenger eller ikke har noen uføre ytelse fra folketrygden for attføringspensjon, mens Oslo Pensjonsforsikring AS har en tilsvarende ytelse som kalles midlertidig uførepensjon.

Selv om departementet foreslår at uførepensjonen fra SPK skal beregnes på samme måte for personer som mottar uføretrygd og arbeidsavklaringspenger, er regelverket på noen punkter ulikt. For eksempel er reglene for avkorting mot arbeidsinntekt forskjellig. Det kan også være ønskelig å markere at arbeidsavklaringspenger er en tidsbegrenset ytelse. Departementet foreslår derfor at det gjennomgående i loven skilles mellom uførepensjon og midlertidig uførepensjon, der midlertidig uførepensjon skal gis til de som mottar arbeidsavklaringspenger fra folketrygden. Ved lave uføregrader vil ytelsen, som i dag, kunne innvilges både som en midlertidig og som en varig pensjon.

7.3 Vilkår for uførepensjon

7.3.1 Sykdomsbegrep

I lov om Statens pensjonskasse er det åpning for at SPK kan benytte et annet sykdomsbegrep enn folketrygden. Personer som er minst 50 prosent uføre kan derfor få uførepensjon fra SPK selv om de ikke har uførepensjon fra folketrygden.

Ved utgangen av 2011 var det til sammen 958 personer med uførepensjon fra SPK som hadde uføregrad minst 50 prosent og som ikke hadde noen ytelse fra folketrygden. Av disse hadde vel 400 en uføregrad på 100 prosent.

I praksis er hovedregelen at det skal være innvilget uførepensjon fra folketrygden for at medlemmer av Statens pensjonskasse skal få uførepensjon med minst 50 prosent uføregrad fra SPK. Departementet mener dette bør presiseres i regelverket slik at det går klart fram av loven at sykdomsbegrepet i SPK skal være som i folketrygden, se lovutkastet § 27 første ledd andre punktum. SPK skal likevel fortsatt kunne gi uførepensjon til personer med lavere uføregrad enn det som gir rett til uføreytelse fra folketrygden.

I lov om Statens pensjonskasse er det i dag en bestemmelse om at uførepensjon kan gis til personer som «fratrer sin stilling på grunn av alderssvekkelse etter fylte 64 år». Dette vil være personer som ikke tilfredsstillende de ordinære inngangsvilkårene (sykdom mv.) i uførepensjonsordningen. Det var tidligere en tilsvarende bestemmelse i folketrygden, men denne ble opphevet etter at AFP ble innført i 1989. Det finnes ikke statistikk over hvor mange som har uførepensjon fra SPK etter denne bestemmelsen, men bruken er trolig beskjeden.

Offentlig ansatte har nå AFP, og bestemmelsen om uførepensjon ved alderssvekkelse er en særbestemmelse i SPK som i dag synes svakt begrunnet. Det har en uheldig signaleffekt at kravet til uførhet fra fylte 64 år er lavere i SPK enn i folketrygden. Departementet foreslår derfor at bestemmelsen ikke videreføres.

7.3.2 Minste uføregrad 20 prosent

I lov om Statens pensjonskasse er det ingen nedre grense for hvor lav uføregrad som gir rett til uførepensjon. Private tjenestepensjonsordninger kan ikke gi uførepensjon dersom uføregraden er under 20 prosent. I folketrygden er det en tilsvarende bestemmelse ved at uførepensjonen faller bort dersom arbeidsinnsatsen trappes opp slik at uføregraden blir lavere enn 20 prosent. Inngangskravet i folketrygden er en uføregrad på 50 prosent.

I praksis er det få tilfeller der uføregraden er under 20 prosent. Ved utgangen av 2011 gjaldt det færre enn 400 personer i SPK og 160 personer i fellesordningene i KLP for fylkekommuner, kommuner og bedrifter. Departementet mener det bør være en nedre grense for størrelsen på det inntektsbortfallet tjenestepensjonsordningen skal dekke og dermed også en nedre grense for uførhet i tjenestepensjonsordningene. Departementet foreslår å sette grensen til 20 prosent uførhet, se lovutkastet § 27 tredje ledd.

7.3.3 Uførepensjon som attføringsstøtte

Etter dagens regler kan SPK forhøye uførepensjonen til inntil 98 prosent av pensjonsgrunnlaget i inntil to år til personer som tar opplæring med sikte på å «få annet høvelig arbeid». Regelen skriver seg fra tiden før folketrygden da det ikke fantes generelle støtteordningen til personer med attføringsbehov. Regelen er i dag i bruk bare i helt spesielle tilfeller for personer som ikke får noen ytelse fra folketrygden.

Arbeids- og velferdsetaten har nå en rekke virkemidler gjennom arbeidsrettede tiltak og yter i den forbindelse arbeidsavklaringspenger. Behovet for særregelen om forhøyet uførepensjon er i realiteten falt bort, og departementet foreslår derfor at regelen ikke videreføres.

7.3.4 Uførepensjon til dem som ikke får uføretrygd fordi de ikke fyller kravet til forutgående medlemskap

Det vil være en mindre gruppe personer som fyller de medisinske vilkårene for rett til uføretrygd eller arbeidsavklaringspenger fra folketrygden, men som likevel ikke får noen ytelse på grunn av kravet om tre års forutgående medlemskap i folketrygden. Noen av disse vil heller ikke ha rett til uførepensjon fra offentlig tjenstepensjonsordning fordi de rammes av karenbestemmelsen. Det vil likevel forekomme at sykdommen oppstår kort tid etter at en blir medlem av tjenstepensjonsordningen, og at vilkårene for uførepensjon vil være oppfylt. I dag vil disse få en brutto tjenstepensjon (66 prosent av pensjonsgrunnlaget), mens den nye uføreordningen vil være en nettoytelse. Det kan reises spørsmål om tjenstepensjonsordningen bør dekke opp for at det ikke ytes folketrygd i slike tilfeller. På den annen side kan det hevdes at en pensjonsordning bør ha like regler for alle.

Departementet ber om høringsinstansenes syn.

7.4 Øvrige spørsmål

Departementet foreslår å videreføre en del bestemmelser i dagens lov om Statens pensjonskasse, blant annet om opplysningsplikt, se lovutkastet §§ 30 og 31. Departementet foreslår at det gis en generell bestemmelse om at det skal framsettes krav om uførepensjon og midlertidig uførepensjon. Regelen vil også omfatte tilfeller med oppsatte rettigheter. Videre foreslås det at pensjonisten blant annet skal opplyse om forventet inntekt og endringer i inntekten, og at det skal foretas et etteroppgjør dersom medlemmet har fått utbetalt for lite eller for mye pensjon. Dette svarer til ordningen i folketrygden. Nærmere regler vil bli fastsatt i forskrift i tråd med reglene som blir fastsatt i folketrygden.

Det foreslås videre at midlertidig uførepensjon kan stanses dersom arbeidsavklaringspengene fra folketrygden blir redusert eller stanset av andre grunner enn ved samtidig arbeid. Dette vil blant annet omfatte tilfeller der vedkommende ikke overholder meldepikten eller har fravær fra fastsatt aktivitet som ikke kan dokumenteres.

I folketrygden er det bestemt at en person beholder retten til uføretrygd i inntil fem år dersom pensjonen faller helt bort på grunn av for høy inntekt (hvilende rett). Departementet foreslår at vedkommende i disse tilfellene også beholder retten til uførepensjon fra tjenstepensjonsordningen. Det er et vilkår at det gis melding om at retten til opprinnelig uføregrad fra folketrygden er i behold.

7.5 Behov for endringer i samordningsloven mv.

I dag omfatter samordningsloven blant annet uførepensjon fra offentlige tjenstepensjonsordninger. Omleggingen av disse uførepensjonene til nettoytelser innebærer at bestemmelsene om samordning med uførepensjon fra folketrygden må oppheves.

Departementet vil også vise til at innføring av uføretrygd i folketrygden medfører at det må foretas tilpasninger i tilstøtende regelverk i og utenfor folketrygdloven, se Prop. 130

L (2010–2011) *Endringer i folketrygdeloven (ny uføretrygd og alderspensjon til uføre)*, punkt 1.3.1. Blant annet må det foretas endringer i bestemmelser i samordningsloven som bygger på at folketrygdens ytelse består av grunnpensjon og tilleggspensjon mv.

En konstellasjon dette gjelder for er samordning av *alderspensjon* fra tjenstepensjonsordning etter særaldersgrense med uføretrygd. Det vises til punkt 6.4 foran der det er foreslått at samordningen foretas etter samme prinsipp som for arbeidsavklaringspenger.

Departementet viser også til at det er regler i tjenstepensjonsordningene som regulerer forholdet mellom egenpensjon og behovsprøvd enke-/enkemannspensjon (60-prosentregelen). I disse tilfellene vil det også normalt foreligge pensjonsytelser fra folketrygden. Både innføring av netto uførepensjon i tjenstepensjonsordningene og uføretrygd i folketrygden innebærer at disse reglene må justeres. Departementet vil komme tilbake til disse spørsmålene.

8 Overgangsregler

8.1 Innledning

Uførepensjon fra Statens pensjonskasse (SPK) mottas i dag i kombinasjon med uførepensjon eller arbeidsavklaringspenger (AAP) fra folketrygden og av personer som ikke har noen ytelse fra folketrygden. Når de nye reglene for beregning av uførepensjon fra offentlig tjenstepensjonsordning trer i kraft, må uførepensjonen til de som er uføre på overgangstidspunktet konverteres til det nye regelverket. I dette kapitlet skisseres det overgangsregler for personer som mottar uførepensjon fra offentlig tjenstepensjonsordning når de nye reglene trer i kraft.

Departementet foreslår at de som mottar uførepensjon fra offentlig tjenstepensjonsordning når de nye reglene trer i kraft, skal beholde den samme uførepensjonen før skatt fra tjenstepensjonsordningen som de hadde med de gamle reglene. I de fleste tilfellene vil dette bety små endringer i samlet inntekt etter skatt. Konkret vil forslaget innebære at uførepensjonen omgjøres fra en brutto- til en nettoytelse, men slik at tjenstepensjonen før skatt (i hovedsak) blir den samme som tidligere. Forslag til detaljerte løsninger, blant annet om ny beregning av ytelsen ved endring i uføregrad vil bli beskrevet i proposisjonen.

Departementet foreslår i kapittel 6 at nye uføre med aldersgrense 70 år skal gå over på alderspensjon ved fylte 67 år. I kapitlet her foreslår departementet at dette også skal gjelde de som har blitt uføre før 2015, mens de som har fylt 67 år ved inngangen til 2015 skal gå over ved årsskiftet. Departementet foreslår videre at de som har blitt uføre før 2015, skal få opptjening til alderspensjon i tjenstepensjonsordningen fram til de går over på alderspensjon.

Uføre med særaldersgrense mottar alderspensjon fra tjenstepensjonsordningen fra aldersgrensen. Disse vil fra 2015 motta en konvertert uføretrygd fra folketrygden og få høyere skatt. Departementet foreslår at de som ved utgangen av 2014 kombinerer uførepensjon fra folketrygden med alderspensjon fra OfTP får beholde den samme nominelle alderspensjonen fra tjenstepensjonsordningen fram til de går over på alderspensjon fra folketrygden ved fylte 67 år, etter at nye regler trer i kraft.

8.2 Personer som mottar uførepensjon fra folketrygden

Ny uføretrygd i folketrygden skal innføres i 2015. Den skal skattlegges som lønn og ikke som pensjonsinntekt som i dag. De som mottar uførepensjon fra folketrygden ved inngangen til 2015 skal konverteres til det nye regelverket på en slik måte at ytelsen etter skatt for helt uføre blir på samme nivå som tidligere. Ytelsen fra folketrygden vil dermed kompensere for bortfallet av skattefordeler for de som ikke har andre inntekter enn uførepensjonen fra folketrygden og bare har standardfradrag.

Etter dagens regler, skattlegges også uførepensjon fra andre ordninger enn folketrygden som pensjonsinntekt med lav trygdeavgift og lavt minstefradrag. Også uførepensjon fra disse ordningene gir rett til skattebegrensning eller særfradrag dersom

erhvervsevnen er nedsatt med minst 2/3 og pensjonsinntekten er lav eller moderat. Selv om skattleggingen av samlede uføreytelser for offentlig ansatte (folketrygd og tjenstepensjon) i dag er gunstigere enn lønnsbeskatning, innebærer dagens skatteregler at tjenstepensjon fra andre ordninger (enn folketrygden) skattlegges med en skattesats på opp til 55 prosent. Når uføreytelser fra 2015 fullt ut skattlegges som lønn, betyr dette at skatten på tjenstepensjon fra andre ordninger (enn folketrygden) i mange tilfeller går ned sammenliknet med før skatteendringen.

Mange av dagens uføre med uførepensjon både fra folketrygden og supplerende ordninger vil derfor komme bedre ut når økt skatt på uføreytelsen fra folketrygden kompenseres gjennom økt ytelse fra folketrygden.

Personer med høyere inntektsnivå, og som i dag ikke omfattes av skattebegrensningsregelen, vil imidlertid komme dårligere ut, dels som følge av økt trygdeavgift, dels som følge av økt toppskatt.

Personer som mottar uførepensjon fra folketrygden eller andre lovfestede ordninger, har rett til halvt særfradrag dersom uføregraden er lavere enn 2/3. For denne gruppen vil avvikling av særfradraget kompenseres med økt uføretrygd siden disse mottar uføretrygd fra folketrygden.

Virkningene av nye skatteregler er nærmere beskrevet i skatteproposisjonen for 2013 (Prop. 1 LS (2012–2013)). Her anslås det at personer med tidligere inntekt under 590 000 kroner (2012-regler), vil få høyere nettoinntekt etter omleggingen, mens de med høyere tidligere inntekt kan få redusert nettoinntekt pga. økt trygdeavgift og økt toppskatt.

8.3 Personer som mottar arbeidsavklaringspenger fra folketrygden

Personer som mottar arbeidsavklaringspenger fra folketrygden har rett til en supplerende uførepensjon fra offentlige tjenstepensjonsordninger. Etter dagens skatteregler har ikke mottakere av arbeidsavklaringspenger rett til skattebegrensning eller særfradrag for uførhet.

Størrelsen på arbeidsavklaringspengene påvirkes ikke av omleggingen til ny uføretrygd i folketrygden. Når uførepensjon fra offentlig tjenstepensjonsordning skal skattlegges som lønn, innebærer det økt trygdeavgift, men også økt minstefradrag. For personer med tidligere inntekt under om lag 295 000 kroner (3,5 G) vil forslaget gi om lag uendret skatt, da virkningen av høyere trygdeavgift kompenseres av høyere minstefradrag. For inntekter fra om lag 295 000 kroner og opp til 505 000 kroner (6 G), vil forslaget gi en beskjedent innstramning (om lag 650 kroner). For inntekter over 6 G øker tapet gradvis med pensjonsgrunnlaget ettersom en større og større andel av samlet pensjon er fra OfTP. Ved tidligere inntekt over en million kroner (12 G) er tapet om lag 11 000 kroner.

Selv om ytelsen etter skatt blir lavere for noen inntektsintervaller, så er skatteøkningen beskjedent for de aller fleste, og arbeidsavklaringspenger utbetales som hovedregel ikke i mer enn fire år. Samlet er derfor utslagene på inntekt etter skatt relativt små.

8.4 Personer uten ytelse fra folketrygden

De som ikke mottar noen ytelse fra folketrygden vil få den samme uførepensjonen fra tjenestepensjonsordningen som tidligere, men skatten øker. De vil derfor få en lavere ytelse etter skatt. De aller fleste som mottar uførepensjon fra offentlig tjenestepensjonsordning uten å ha krav på noen ytelse fra folketrygden, har en uføregrad under 50 prosent. De har derfor lave uføregrader kombinert med arbeidsinntekt. Lovfestede ordninger gir rett til halvt særfradrag etter dagens skatteregler. Halvt særfradrag er 16 000 kroner i 2013, og har en skatteverdi på maksimalt 4480 kroner. For denne gruppen vil ikke avviklingen av særfradraget bli kompensert med økt uføretrygd siden disse ikke mottar uføretrygd fra folketrygden. I skatteproposisjonen for 2013 (Prop. 1 LS (2012–2013)) foreslås overgangsregler som reduserer skatteskjerpelsen for denne gruppen. Det tas sikte på at overgangsreglene utformes slik at fordelene av halvt særfradrag for uførhet fases ut gradvis over flere år.

En liten gruppe (om lag 400 personer som har gått av med 100 prosent uførepensjon på grunn av de særskilte reglene i SPK om alderssvekkelse) vil få en relativt stor reduksjon i ytelsen etter skatt. Uten særlige regler vil denne gruppen komme dårligere ut med nye skatteregler. For denne gruppen kan det være hensiktsmessig å tilpasse uførepensjonen før skatt fra SPK. Departementet vil komme tilbake med forslag til løsning for denne gruppen i proposisjonen.

8.5 Alder for overgang til alderspensjon

I kapittel 6 foreslår departementet at personer med aldersgrense 70 år skal gå over fra uførepensjon til alderspensjon fra OfTP ved 67 år, altså samtidig som de går over fra å motta uføretrygd til alderspensjon i folketrygden. Departementet foreslår at dette også skal gjelde for personer som har en konvertert uførepensjon, dvs. personer som er uføre ved inngangen til 2015. For denne gruppen vil det være liten forskjell på om de kombinerer en konvertert uføretrygd med alderspensjon fra folketrygden, eller om de kombinerer en bruttoberegnet alderspensjon fra OfTP med alderspensjon fra folketrygden. Årsaken er at den konverterte uførepensjonen fra OfTP langt på vei er beregnet på samme måte som alderspensjonen. Forskjellen er at alderspensjonen levealdersjusteres og at skatten på uførepensjonen er noe høyere. Samlet vil det derfor være liten forskjell på samlet ytelse etter skatt, og det enkleste vil være at denne gruppen følger samme regelverk som nye uføre. Departementet foreslår at dette også skal gjelde personer som ved inngangen til 2015 kombinerer alderspensjon fra folketrygden med uførepensjon fra OfTP.

Personer med særaldersgrense kombinerer i dag uførepensjon fra folketrygden med alderspensjon fra tjenestepensjonsordningen mellom aldersgrensen for stillingen og 67 år. For nye uføre etter 2015 foreslår departementet i kapittel 6 at overgangen til alders-

pensjon i OfTP forstst skal skje ved stillingens aldersgrense og at alderspensjonen i perioden fram til 67 år skal samordnes med den nye uføretrygden i folketrygden.

Det er naturleg at dette også skal gjelde eksisterende uføre med særaldersgrense. Uføre som er over aldersgrensen ved inngangen til 2015, mottar alderspensjon fra OfTP og skal derfor ikke ha noen konvertert ytelse fra tjenstepensjonsordningen. Disse får fra 2015 konvertert uførepensjonen fra folketrygden for å kompensere for skatteomleggingen. I og med at alderspensjonen fra OfTP er en bruttoytelse, innebærer dette at denne gruppen får økt skatt uten noen økning i samlet ytelse før skatt dersom alderspensjonen samordnes på vanlig måte. Departementet foreslår derfor at denne gruppen får beholde den nominelle ytelsen fra OfTP som en midlertidig alderspensjon fram til de går over på alderspensjon fra folketrygden ved 67 år. Virkningene for denne gruppen vil være tilsvarende som for de som mottar uførepensjon både fra folketrygden og tjenstepensjonsordningen før nye regler trer i kraft, se avsnitt 8.2.

8.6 Opptjening til alderspensjon

I kapittel 6 foreslår departementet at uføre med aldersgrense 70 år skal få opptjening til alderspensjon fram til de går over til alderspensjon i OfTP ved 67 år. Departementet foreslår at dette skal gjelde uavhengig om uførepensjonen er innvilget før eller etter 2015. Personer som ved inngangen til 2015 er mellom 67 og 70 år vil da gå over fra å motta en uførepensjon fra OfTP til å motta en alderspensjon fra OfTP. Departementet foreslår at disse får medregnet opptjening fram til de går over til alderspensjon, dvs. fram til 2015.

9 Typeeksempler

9.1 Innledning

I kapittel 3 foreslår departementet nye regler for beregning av uførepensjon fra offentlige tjenstepensjonsordninger. Forslaget er tilpasset nye regler for beregning av uføretrygd fra folketrygden og nye regler for skattlegging av uføreytelser, som er vedtatt med virkning fra 2015. I dette kapitlet illustreres økonomiske effekter av departementets forslag til ny uførepensjonsordning i OfTP ved hjelp av noen eksempler.

Generelt vil mange ulike forhold påvirke beregningen av uførepensjon fra OfTP og ytelsene fra folketrygden: uføregrad, tidligere inntektsnivå, stillingsprosent, inntektskarriere, arbeidsinntekt ved siden av uførepensjonen, trygdetid, osv. Typeeksemplene illustrerer noen av disse effektene. Eksemplene er valgt med sikte på at de skal være relevante for store grupper eller illustrere sentrale poeng ved lovforslaget, selv om det ikke nødvendigvis gjelder for store grupper.

Når ny modell i eksemplene sammenliknes med dagens modell, er dette kun hypotetiske sammenlikninger. Ny uføretrygd i folketrygden er vedtatt, og skattereglene for uføreytelser er vedtatt endret, slik at ny modell sammenliknes med en *hypotetisk* videreføring av dagens uførepensjon og en *hypotetisk* videreføring av dagens skatteregler.

Nye beregningsregler for uførepensjon fra offentlige tjenstepensjonsordninger skal bare gjelde fullt ut for nye uføre. Sammenlikningen av hva dagens ordning gir og hva ny ordning vil gi, er derfor ikke en sammenlikning av hva *samme person* får før og etter ordningen legges om. Eksisterende uføre skal beholde den uføreytelsen de hadde fra tjenstepensjonsordningen når ny ordning trer i kraft.

Når en vurderer nivået på den nye uførepensjonen sammenliknet med dagens ytelse, må det tas hensyn til at skattereglene endres. Eksemplene som viser ytelsesnivåer etter skatt, er basert på skattereglene for 2013. Gjennomsnittlig grunnbeløp for 2013 (84 204 kroner) er lagt til grunn ved beregning av ytelsen før skatt. Samme grunnbeløp er lagt til grunn for de øvrige beregningene. Alle eksemplene tar utgangspunkt i personer med full opptjening i tjenstepensjonsordningen, full opptjening i gammel uførepensjonsordning i folketrygden, og full trygdetid.

9.2 Ny uførepensjonsordning

I kapittel 3 foreslår departementet at den nye uførepensjonen fra OfTP skal utgjøre tre prosent av beregningsgrunnlaget i tjenstepensjonsordningen opp til 6 G og 69 prosent av beregningsgrunnlaget i tjenstepensjonsordningen mellom 6 og 12 G. I tillegg foreslås det at uførepensjonen skal ha et kronetillegg, som er uavhengig av tidligere inntekt, på 0,25 G, men begrenset til seks prosent av beregningsgrunnlaget.

9.2.1 Ny uførepensjon kombinert med ny uføretrygd fra folketrygden

Jevn inntekt

Eksempelet her tar utgangspunkt i eksempelpersonen Nora. Forutsetningene bak beregningene er gitt i boks 9.1.

Boks 9.1 Forutsetninger Nora – jevn inntekt

Sivilstand: Gift

Stillingsprosent: 100 prosent

Inntekt i folketrygden: 4,5 G (378 918 kroner) i minst fem år før uføretidspunktet

Sluttlønn i full stilling: 4,5 G (378 918 kroner)

Sluttpoengttall i folketrygden: 3,5

Uføregrad: 100 prosent

Tabell 9.1 gir en oversikt over hva Nora ville fått med ny uførepensjonsordning i OfTP og ny uføretrygd i folketrygden og med dagens uførepensjon fra OfTP og dagens uførepensjon fra folketrygden, før og etter skatt.

Ny uførepensjon fra OfTP for Nora utgjør 0,25 G pluss tre prosent av beregningsgrunnlaget i tjenstepensjonsordningen. Ny uføretrygd fra folketrygden utgjør 66 prosent av gjennomsnittlig inntekt i de tre beste av de fem siste kalenderårene før uføretidspunktet. I alle de fem siste årene før uføretidspunktet har Nora hatt en inntekt på 4,5 G, slik at gjennomsnittlig inntekt i de tre beste av disse årene også er 4,5 G.

Dagens uføreordning i OfTP garanterer et samlet nivå på uførepensjonen på 66 prosent av beregningsgrunnlaget i tjenstepensjonsordningen. Det gjøres et fradrag for uførepensjon fra folketrygden, men for Nora er 0,1 G av grunnpensjonen skjermert fra samordning (grunnpensjonsfordelen). Det betyr at med dagens regler er samlet uføreytelse for Nora 66 prosent av sluttlønnen, pluss 0,1 G. Tabell 9.1 viser at ny ordning vil gi noe lavere samlet uføreytelse etter skatt enn dagens ordning.

Tabell 9.1 Nora. Ny uføreordning og dagens uføreordning. Før og etter skatt. 2013-kroner

	Ny ordning	Dagens ordning
Folketrygd	250 086	195 353
+ Tjenstepensjon	32 419	63 153
= Samlet ytelse før skatt	282 504	258 506
– Skatt	65 171	35 362
= Samlet ytelse etter skatt	217 334	223 144
Kompensasjonsgrad etter skatt	77,8 %	79,9 %

Ulikt beregningsgrunnlag i folketrygden og tjenstepensjonsordningen

Dersom pensjonsgivende inntekt i folketrygden (snittet av de 20 beste poengårene) er høyere enn sluttlønn, for eksempel på grunn av tidligere høy inntekt eller arbeid ved siden av den offentlige stillingen, vil en i dag ha en fiktivfordel. Fiktivfordelen skjermer deler av tilleggspensjonen fra folketrygden fra samordning. Dersom beregningsgrunnlaget for ny uføretrygd i folketrygden (gjennomsnittlig inntekt i de tre beste av de fem siste årene) er høyere enn sluttlønn, for eksempel på grunn av svak inntektsutvikling før uførhet eller arbeid ved siden av den offentlige stillingen, vil dette bidra til å øke samlet ytelse også med den foreslåtte modellen for ny uførepensjon i OfTP. I avsnitt 3.7 går det fram at beregningsgrunnlaget for ny uføretrygd i folketrygden i gjennomsnitt er høyere enn sluttlønn både i SPK og KLP.

Eksempelet her tar utgangspunkt i eksempelpersonen Lukas (se boks 9.2). Lukas har jevnlig arbeidet i privat sektor ved siden av sin offentlige stilling og har derfor hatt en høyere pensjonsgivende inntekt i folketrygden enn i tjenstepensjonsordningen. Han har derfor et fiktivpoengtall som er lavere enn det faktiske poengtallet i folketrygden og et beregningsgrunnlag for ny uføretrygd i folketrygden som er høyere enn sluttlønnen. Dette vil øke samlet ytelse både i dagens og ny modell.

Boks 9.2 Forutsetninger Lukas – ulikt beregningsgrunnlag

Sivilstand: Enslig

Stillingsprosent: 100 prosent

Inntekt i folketrygden: 5,5 G (463 122 kroner) i minst fem år før uføretidspunktet

Sluttlønn i full stilling: 5 G (421 020 kroner)

Sluttpoengtall i folketrygden: 4,5

Uføregrad: 100 prosent

Tabell 9.2 viser hva Lukas ville fått med ny uførepensjon fra OfTP og ny uføretrygd i folketrygden og med dagens uførepensjon fra OfTP og folketrygden, før og etter skatt.

For Lukas utgjør ny uførepensjon fra OfTP 0,25 G pluss tre prosent av beregningsgrunnlaget i tjenstepensjonsordningen. Ny uføretrygd fra folketrygden utgjør 66 prosent av gjennomsnittlig inntekt i de tre beste av de fem siste kalenderårene før uføretidspunktet. I alle de fem siste årene før uføretidspunktet har Lukas hatt en inntekt på 5,5 G, slik at gjennomsnittlig inntekt i de tre beste av disse årene også er 5,5 G.

Dagens uføreordning i OfTP garanterer et samlet nivå på uførepensjonen på 66 prosent av beregningsgrunnlaget i tjenstepensjonsordningen. Det gjøres et fradrag for uførepensjon fra folketrygden, men for Lukas er 0,25 G av grunnpensjonen (grunnpensjonsfordelen) og 0,21 G av tilleggspensjonen (fiktivfordelen) skjermet fra samordning. Med dagens regler er derfor samlet uføreytelse for Lukas 66 prosent av sluttlønnen pluss 0,46 G. Tabell 9.2 viser at Lukas får om lag like høy samlet uføreytelse etter skatt med ny og gammel uføreordning.

Tabell 9.2 Lukas. Ny uføreordning og dagens uføreordning. Før og etter skatt. 2013-kroner

	Ny ordning	Dagens ordning
Folketrygd	305 661	243 350
+ Tjenestepensjon	33 682	73 257
+ Samlet ytelse før skatt	339 343	316 607
– Skatt	85 518	62 315
= Samlet ytelse etter skatt	253 825	254 292
Kompensasjonsgrad etter skatt	82,9 %	83,0 %

Minsteytelse fra folketrygden

Folketrygdens minsteytelse skal sikre en minste inntekt å leve av hvis inntektsevnen er redusert på grunn av uførhet. For personer med offentlig tjenestepensjon er det spesielt personer med lav lønn og/eller lave stillingsandeler som mottar minsteytelsen fra folketrygden.

Eksempelet her tar utgangspunkt i eksempelpersonen Emma, se boks 9.3. Emma har relativt lav lønn i full stilling og har i tillegg jobbet deltid. Hun vil derfor få minsteytelsen fra folketrygden.

Boks 9.3 Forutsetninger Emma – minsteytelse fra folketrygden

Sivilstand: Enslig

Stillingsprosent: 60 prosent

Inntekt i folketrygden: 2,4 G (202 090 kroner) i minst fem år før uføretidspunktet

Sluttlønn i full stilling: 4,0 G (336 816 kroner)

Sluttpoengttall i folketrygden: 1,4

Uføregrad: 100 prosent

Emma vil motta minsteytelsen fra folketrygden både i dagens og ny ordning. I dagens ordning vil Emma få utbetalt lite fra tjenestepensjonsordningen ettersom folketrygd-ytelsen er høyere enn bruttopensjonen før samordning. I ny ordning beregnes tjenestepensjonen uavhengig av folketrygden, og Emma vil derfor få en høyere tjenestepensjon med den nye modellen.

Tabell 9.3 viser hva Emma ville fått med ny uførepensjon fra OfTP og ny uføretrygd i folketrygden og med dagens uførepensjon fra OfTP og folketrygden, før og etter skatt. Det går fram at Emma ville fått en høyere samlet ytelse etter skatt med nye regler.

Tabell 9.3 Emma. Ny uføreordning og dagens uføreordning. Før og etter skatt. 2013-kroner

	Ny ordning	Dagens ordning
Folketrygd	208 826	168 408
+ Tjenestepensjon	18 188	11 283
= Samlet ytelse før skatt	227 014	179 691
– Skatt	45 305	3 284
= Samlet ytelse etter skatt	181 709	176 407
Kompensasjonsgrad etter skatt	109,7 %	106,5 %

Barnetillegg

Dersom en uførepensjonist i OfTP forsørger barn under 18 år, har vedkommende krav på barnetillegg fra tjenestepensjonsordningen. En kan i tillegg ha krav på forsørgingstillegg i folketrygden, men folketrygdens forsørgingstillegg er inntektsprøvd mot både uførepensjonen fra folketrygden og uførepensjonen i tjenestepensjonsordningen, inkludert barnetillegget. Selv om barnetillegget i OfTP videreføres på dagens nivå, vil samlet ytelse etter skatt likevel kunne bli forskjellig i dagens og ny ordning. Dette illustreres med eksempelpersonen Sofie, se boks 9.4. Sofie forsørger to barn under 18 år, og har derfor krav på barnetillegg for to barn.

Boks 9.4 Forutsetninger Sofie – barnetillegg

Sivilstand: Enslig, forsørger to barn under 18 år

Stillingsprosent: 100 prosent

Inntekt i folketrygden: 5,0 G (421 020 kroner) i minst fem år før uføretidspunktet

Sluttlønn i full stilling: 5,0 G (421 020 kroner)

Sluttpoengttall i folketrygden: 4,0

Uføregrad: 100 prosent

Sofie vil motta samme beløp i barnetillegg før skatt fra OfTP med dagens regler og med en teknisk tilpasning av barnetillegget. Forsørgingstillegget fra folketrygden behøvsprøves og vil derfor kunne slå forskjellig ut ved dagens og nye regler. Videre er fribeløpet ved behovsprøving av barnetillegget økt i ny uføretrygd for å ta hensyn til at ytelsen før skatt er høyere i ny uføretrygd enn ved dagens uførepensjon fra folketrygden. Tabell 9.4 gir en oversikt over hva Sofie ville fått med ny uførepensjon fra OfTP kombinert med ny uføretrygd i folketrygden og med dagens uførepensjon fra OfTP kombinert med dagens uførepensjon fra folketrygden, før og etter skatt. Tabellen viser at samlet ytelse etter skatt er marginalt lavere med ny ordning. I begge tilfeller er kompensasjonsgraden vel 95 prosent.

Tabell 9.4 Sofie. Ny uføreordning og dagens uføreordning. Før og etter skatt. 2013-kroner

	Ny ordning	Dagens ordning
Folketrygd u/barnetillegg	277 873	225 667
+ Barnetillegg folketrygden	31 155	18 242
+ Tjenestepensjon u/barnetillegg	33 682	73 257
+ Barnetillegg tjenestepensjon	55 575	55 575
= Samlet ytelse før skatt	398 285	372 741
– skatt	106 620	80 671
= Samlet ytelse etter skatt	291 665	292 070
Kompensasjonsgrad etter skatt	95,2 %	95,4 %

9.2.2 Ny uførepensjon i kombinasjon med arbeidsavklaringspenger fra folketrygden

Eksempelet her tar utgangspunkt i eksempelpersonen Matias. Forutsetningene bak beregningene er gitt i boks 9.5.

Boks 9.5 Forutsetninger Matias – arbeidsavklaringspenger fra folketrygden

Sivilstand: Gift

Stillingsprosent: 100 prosent

Inntekt i folketrygden: 6 G (505 224 kroner) i minst fem år før uføretidspunktet

Sluttlønn i full stilling: 6 G (505 224 kroner)

Uføregrad: 100 prosent

Matias mottar arbeidsavklaringspenger fra folketrygden og er 100 prosent ufør. I dag skattlegges ytelsen fra folketrygden som lønn, mens den supplerende ytelsen fra tjenestepensjonsordningen skattlegges med lav trygdeavgift.

Tabell 9.5 gir en oversikt over hva Matias ville fått med ny uførepensjon fra OfTP og arbeidsavklaringspenger fra folketrygden og med dagens uførepensjon fra OfTP og arbeidsavklaringspenger fra folketrygden, før og etter skatt.

Ny uførepensjon fra OfTP for Matias utgjør 0,25 G pluss tre prosent av beregningsgrunnlaget i tjenestepensjonsordningen. Arbeidsavklaringspengene utgjør 66 prosent av beregningsgrunnlaget i folketrygden, både i dag og fra 2015.

Dagens OfTP garanterer et samlet nivå på uførepensjonen på 66 prosent av beregningsgrunnlaget i tjenestepensjonsordningen. Det gjøres et fradrag for uførepensjon fra

folketrygden, men 0,25 G er skjermet fra samordning uavhengig av sivilstand. Med dagens regler er derfor samlet uføreytelse for Matias 66 prosent av sluttlønnen pluss 0,25 G. Tabell 9.5 viser at den nye ordningen gir noe høyere samlet uføreytelse etter skatt enn dagens ordning.

Tabell 9.5 Matias. Ny uføreordning og dagens uføreordning. Før og etter skatt. 2013-kroner

	Ny ordning	Dagens ordning
Folketrygd	333 448	333 448
+ Tjenestepensjon	36 208	21 051
= Samlet ytelse før skatt	369 656	354 499
– Skatt	96 371	90 292
= Samlet ytelse etter skatt	273 285	264 207
Kompensasjonsgrad etter skatt	75,8 %	73,3 %

9.2.3 Ny uførepensjon uten noen ytelse fra folketrygden

Eksempelet her tar utgangspunkt i eksempelpersonen Linea. Linea er 40 prosent ufør og har derfor ikke krav på noen uføreytelse fra folketrygden. Forutsetningene bak beregningene er gitt i boks 9.6.

Boks 9.6 Forutsetninger Linea – ingen ytelse fra folketrygden

Sivilstand: Enslig

Stillingsprosent: 100 prosent

Inntekt i folketrygden: 5 G (421 020 kroner) i minst fem år før uføretidspunktet

Sluttlønn i full stilling: 5 G (421 020 kroner)

Arbeidsinntekt: 252 612 kroner

Uføregrad: 40 prosent

Tabell 9.6 gir en oversikt over hva Linea ville fått med ny uførepensjon fra OfTP og med dagens uførepensjon fra OfTP.

Full ny uførepensjon fra OfTP for Linea utgjør 0,25 G pluss 69 prosent av beregningsgrunnlaget i tjenestepensjonsordningen. Full uføreytelse i dag er 66 prosent av beregningsgrunnlaget i tjenestepensjonsordningen. Ytelsene graderes med uføregraden (40 prosent) både i dag og fra 2015. Tabell 9.6 viser at den nye ordningen gir om lag samme ytelse etter skatt som dagens ordning.

Tabell 9.6 Linea. Ny uføreordning og dagens uføreordning. Før og etter skatt. 2013-kroner

	Ny ordning	Dagens ordning
Tjenestepensjon	124 622	111 149
+ Lønnsinntekt	252 612	252 612
= Samlet inntekt før skatt	377 234	363 761
– Skatt	99 084	86 335
= Samlet ytelse etter skatt	278 150	277 426
Kompensasjonsgrad etter skatt	90,8 %	90,6 %

9.3 Reduksjon av uførepensjon på grunn av arbeidsinntekt

I kapittel 5 er det foreslått at uførepensjonen skal avkortes mot arbeidsinntekt etter de samme prinsippene som i den nye uføretrygden.

Eksempelet her tar utgangspunkt i eksempelpersonen Emil, se boks 9.7.

Boks 9.7 Forutsetninger Emil – reduksjon mot arbeidsinntekt

Sivilstand: Gift

Stillingsprosent: 100 prosent

Inntekt i folketrygden: 4,5 G (378 918 kroner) i minst fem år før uføretidspunktet

Sluttlønn i full stilling: 4,5 G (378 918 kroner)

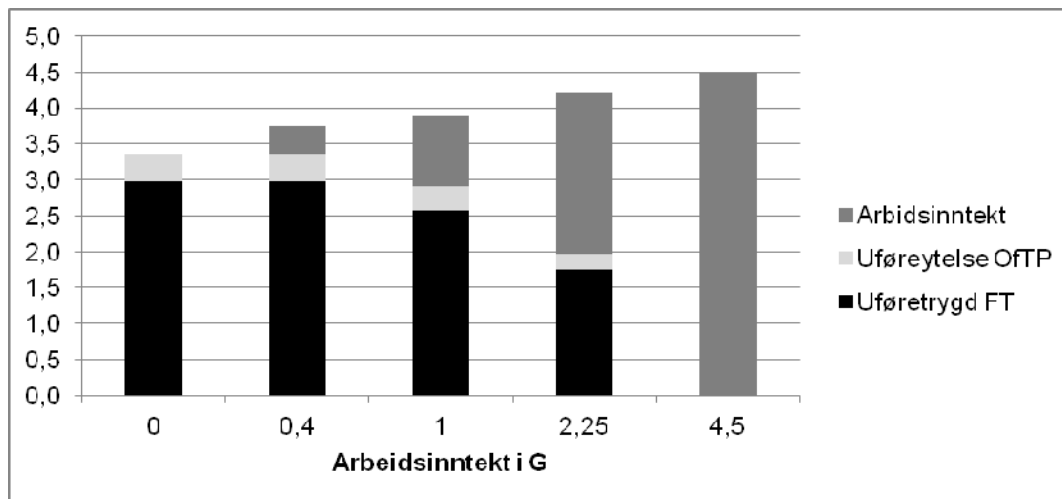
Sluttpoengttall i folketrygden: 3,5

Uføregrad: 100 prosent

Emil har hatt jevn inntekt på 4,5 G, men blir helt ufør på grunn av sykdom og får fastsatt uføregraden til 100 prosent. Hvis Emil senere skulle klare å få arbeidsinntekt, skal han ikke ha like mye uførepensjon som når han ikke har noen arbeidsinntekt. Figur 9.1 viser Emils samlede inntekt i fem ulike situasjoner:

- Som fullt arbeidsfør med en arbeidsinntekt på 4,5 G
- Uten arbeidsinntekt
- Med en arbeidsinntekt på 0,4 G
- Med en arbeidsinntekt på 1,0 G
- Med en arbeidsinntekt på 2,25 G

Figur 9.1 Arbeidsinntekt, uføretrygd fra folketrygden og uførepensjon fra OfTP før skatt i fem ulike situasjoner. Jevn inntekt på 4,5 G før uførhet. Innvilget uføregrad på 100 prosent

Uten andre inntekter enn uføreytelsene blir Emils samlede inntekt kun uføretrygd fra folketrygden (2,97 G) og uførepensjon fra tjenstepensjonsordningen (0,385 G). Til sammen blir inntekten 3,355 G.

Hvis Emil har en arbeidsinntekt på 0,4 G, beholder han hele uføretrygden fra folketrygden og hele uførepensjonen fra tjenstepensjonen, slik at Emils samlede inntekt øker med 0,4 G til 3,755 G.

Hvis Emil klarer å komme seg tilbake i arbeid med en inntekt på 1 G, skal uføretrygden fra folketrygden reduseres med 66 prosent av inntekten over beløpsgrensen på 0,4 G, og uførepensjonen fra tjenstepensjonsordningen skal reduseres med 8,56 prosent ($0,385/4,5 = 0,0856$) av inntekten over beløpsgrensen på 0,4 G. Dvs. at inntekten over beløpsgrensen, som utgjør 0,6 G, skal reduseres med til sammen 74,56 prosent. Emils uføreytelse blir nå ($3,355 \text{ G} - 0,7456 \times 0,6 \text{ G} =$) 2,908 G og samlet inntekt blir ($1 \text{ G} + 2,908 \text{ G} =$) 3,908 G. Når Emils arbeidsinntekt øker fra 0 til 1 G stiger altså samlet inntekt fra 3,355 til 3,908 G, dvs. fra 74,6 prosent til 86,8 prosent av inntekten før uførhet.

Hvis Emil klarer å komme seg tilbake i halv stilling slik at han får en inntekt på 2,25 G, skal 1,85 G av disse gi en reduksjon av uføreytelsen fra folketrygden og tjenstepensjonsordningen. Emils samlede uføreytelse blir da ($3,335 \text{ G} - 0,7456 \times 1,85 \text{ G} =$) 1,946 G. Samlet inntekt før skatt blir da ($2,25 \text{ G} + 1,976 \text{ G} =$) 4,226 G, 93,9 prosent av inntekten før uførhet.

Eksempelet viser at Emils samlede inntekt stiger jevnt når arbeidsinntekten øker. Slik er det ikke nødvendigvis med dagens regelverk. I dagens regelverk for OfTP skilles det mellom om arbeidsinntekten stammer fra tilfeldig arbeid eller fra ordinært arbeidsforhold. Inntekten blir alltid vurdert å stamme fra ordinært arbeidsforhold dersom den stammer fra samme arbeidsgiver som før, eller dersom den stammer fra en stilling som gir rett til medlemskap i OfTP. Dersom stillingen ikke gir rett til medlemskap i OfTP,

må det en konkret vurdering til for å avgjøre om inntekten stammer fra tilfeldig arbeid eller ikke. Her vil både inntektens størrelse og regelmessighet kunne være av betydning.

Dersom inntekten stammer fra tilfeldig arbeid, kan en som er 100 prosent ufør ha en arbeidsinntekt lik 1 G uten at utbetalt uførepensjon endres. Ved tilfeldig inntekt skal friinntekten holdes utenfor når ny uføregrad fastsettes. Dette er imidlertid et teoretisk utgangspunkt. Vurderingen av uføregrad kan hele tiden tas opp til ny vurdering på selvstendig grunnlag. Dersom inntekten ikke regnes som tilfeldig er det ikke noe fribeløp i OfTP.

Tabell 9.7 sammenlikner hva Emil hadde fått utbetalt i samlet inntekt før og etter skatt med dagens regler og med departementets forslag til nye regler. I tabellen skilles det mellom tilfeldig og varig inntekt. Det understrekes at dette er teoretiske illustrasjoner av regelverket. I praksis vil inntekter over 1 G i hovedsak føre til at inntekten ikke regnes som tilfeldig.

Tabell 9.7 Emil. Samlet inntekt før og etter skatt ved dagens og nye regler målt i G

Arbeids- inntekt	Dagens regler Varig inntekt		Dagens regler Tilfeldig inntekt		Nye regler	
	Samlet inntekt før skatt	Samlet inntekt etter skatt	Samlet inntekt før skatt	Samlet inntekt etter skatt	Samlet inntekt før skatt	Samlet inntekt etter skatt
0,0	3,07	2,65	3,07	2,65	3,36	2,58
0,2	3,24	2,76	3,27	2,78	3,56	2,61
0,4	3,40	2,87	3,47	2,91	3,76	2,65
0,6	3,57	2,97	3,67	3,01	3,81	2,68
0,8	3,74	3,04	3,87	3,11	3,86	2,71
1,0	3,91	3,13	4,07	3,24	3,91	2,74
1,2	3,49	2,93	4,13	3,27	3,96	2,78
1,5	3,55	2,88	4,21	3,27	4,03	2,83
2,25	3,79	2,96	4,44	3,40	4,23	2,94
4,5	4,50	3,32	5,15	3,76	4,50	3,32

10 Økonomiske og administrative konsekvenser

10.1 Innledning

Forslagene i dette høringsnotatet gjelder uførepensjonsordningen i de offentlige tjenstepensjonsordningene. De økonomiske konsekvensene av disse forslagene må imidlertid ses i sammenheng med omleggingen av uføreytelsen i folketrygden og endringene i skattereglene. Reglene for ny uføretrygd i folketrygden og nye skatteregler er vedtatt av Stortinget og trer etter planen i kraft fra 2015.

I kapittel 3 og kapittel 9 illustreres virkningene for den enkelte av forslagene i dette høringsnotatet, sammen med ny uføretrygd i folketrygden og nye skatteregler. Departementet anslår at den nye ordningen sikrer medlemmene av offentlige tjenstepensjonsordninger om lag like høy gjennomsnittlig kompensasjonsgrad etter skatt som en videreføring av dagens ordninger og skatteregler ville gjort, se avsnitt 3.7. I dette kapitlet omtales de langsiktige virkningene for arbeidsgivere som har offentlige tjenstepensjonsordninger og for staten.

Nye beregningsregler for uførepensjon fra offentlige tjenstepensjonsordninger skal gjelde for nye uføre fra 2015. Andelen uførepensjonister som mottar nye uføreytelser vil derfor være økende over tid, og virkningene av nye beregningsregler på pensjonsordningenes utbetalinger vil komme gradvis.

På kort sikt vil pensjonsordningenes utbetalinger i hovedsak være knyttet til personer som ble uføre før 2015. Departementet foreslår i kapittel 8 at de som mottar uførepensjon fra offentlig tjenstepensjonsordning når de nye reglene trer i kraft, skal beholde den samme uførepensjonen før skatt fra tjenstepensjonsordningen som de hadde med de gamle reglene. Virkningen av den nye uførepensjonsordningen på de løpende utbetalingene av uførepensjon fra de offentlige tjenstepensjonsordningene, vil derfor være beskjeden på kort sikt.

10.2 Nærmere om problemstillingen

Det er svært krevende å anslå de økonomiske konsekvensene av en omlegging av uførepensjonsordningene i folketrygden og de offentlige tjenstepensjonsordningene. Årsaken er at omleggingen av bruttoytelsene fra folketrygden og tjenstepensjonsordningene går sammen med endringer i skattesystemet, og det finnes ikke noe beregningsapparat som direkte kan benyttes til å anslå nettoeffektene for gruppen uførepensjonister, for staten, for kommunene eller for tjenstepensjonsordningene.

Det er helt sikkert at bruttostørrelsene – utbetalingen fra folketrygden, utbetalingen fra tjenstepensjonsordningene og skatteinnbetalingene – vil endres mye. Hvor mye er imidlertid svært usikkert. Noen kvalitative konklusjoner er likevel robuste:

- Folketrygdens utgifter til uføreytelse til personer med offentlig tjenstepensjon vil øke markert. I uføreproposisjonen (Prop. 130 L (2010–2011)) ble det anslått en gjennomsnittlig økning i uføreytelsen fra folketrygden for *alle* uføre på rundt 15 prosent på lang sikt. Beregninger på uførepensjonister i SPK med uførepensjon fra

folketrygden tyder på at den gjennomsnittlige økningen for disse er klart sterkere; i området 20–25 prosent.

- Skatteinnbetalingene fra uføre vil øke både pga. omleggingen av skattereglene og pga. økningen i bruttoytelsene. Målt i *prosent* vil økningen i skatteinnbetalingene være klart sterkere enn veksten i brutto uføreytelse. I uføreproposisjonen går det fram at når vi ser på folketrygden isolert, så vil imidlertid skatten i *kroner* øke noe mindre enn uføreytelsen. Utbetalingen av uføreytelse fra folketrygden øker derfor noe også etter skatt. Beregninger tyder på at uføreytelsen fra folketrygden til medlemmer i SPK øker klart mer enn for befolkningen totalt også etter skatt.
- Utbetalingene fra tjenstepensjonsordningene vil gå klart ned. Dette skyldes primært at uføreytelsen i folketrygden i gjennomsnitt øker mer enn det som er nødvendig for å kompensere for skatteøkningen.

Tabell 10.1 illustrerer de store endringene i bruttostørrelsene. Tabellen viser gjennomsnittlige utbetalinger før skatt til uførepensjonister i ordningen for statsansatte i SPK med dagens regler og med forslaget til nye regler. Det er skilt mellom de som mottar uførepensjon fra folketrygden, de som mottar arbeidsavklaringspenger fra folketrygden og de som ikke har noen ytelse fra folketrygden. Tabellen viser hvordan samlet utbetaling endres og hvordan endringen fordeler seg på utbetaling fra henholdsvis folketrygden og SPK.

Tabell 10.1 Gjennomsnittlige utbetalinger før skatt per uførepensjonist fra folketrygden og SPK. Ordningen for statsansatte i SPK. Kroner

	Dagens regler	Nye regler	Endring
Uførepensjon fra folketrygden			
Folketrygden	214 200	259 000	44 800
SPK	59 200	29 000	-30 200
<i>SUM</i>	<i>273 500</i>	<i>288 000</i>	<i>14 500</i>
Arbeidsavklaringspenger fra folketrygden			
Folketrygden	250 800	250 800	0
SPK	20 500	32 800	12 300
<i>SUM</i>	<i>271 400</i>	<i>283 700</i>	<i>12 300</i>
Ingen ytelse fra folketrygden			
Folketrygden	0	0	0
SPK	104 800	116 700	11 900
<i>SUM</i>	<i>104 800</i>	<i>116 700</i>	<i>11 900</i>

Gjennomsnittlig grunnbeløp for 2013 (84 204 kroner) er lagt til grunn.

De øverste linjene i tabellen viser situasjonen for de som mottar uførepensjon fra folketrygden. Det går fram at den gjennomsnittlige utbetalingen fra folketrygden øker med vel 20 prosent for uføre i denne ordningen, mens utbetalingen fra SPK blir om lag halvert.

De som mottar arbeidsavklaringspenger fra folketrygden vil ikke få noen endring i bruttoytelsen fra folketrygden. Tabell 10.1 viser at disse i gjennomsnitt får en klar økning i utbetalingen fra SPK og dermed en like stor økning i samlet uføreytelse. Tilsvarende gjelder de som ikke har noen uføreytelse fra folketrygden. Disse vil også i gjennomsnitt få en klart høyere ytelse fra tjenestepensjonsordningen.

10.3 Virkninger for staten

Departementet anslår, som nevnt, at den nye uføreordningen i de offentlige tjenestepensjonsordningene sikrer medlemmene om lag like høy gjennomsnittlig kompensasjonsgrad etter skatt som en videreføring av dagens ordninger og skatteregler ville gjort. Det er da tatt hensyn til omleggingen i folketrygden, i tjenestepensjonsordningene og nye skatteregler.

Hvis de uføre kommer om lag like godt ut med nye regler, må det bety at de som betaler uføreytelsene og mottar skatteinntektene til sammen kommer om lag likt ut. Direkte og indirekte er dette i stor grad staten: Staten finansierer folketrygden, finansierer pensjoner fra SPK, bidrar til finansieringen av kommunesektorens pensjonsordninger og mottar skatteinntektene. På et overordnet nivå kan vi derfor si at statens nettoutgifter i prinsippet ikke vil påvirkes i særlig grad av endringene i uføreytelsene og skatteomleggingen. Bruttostørrelsene og sammensetningen av utgiftene vil imidlertid endres, til dels betydelig.

Staten som arbeidsgiver vil få klart lavere utgifter til uførepensjon til statsansatte fra SPK. Det skyldes i hovedsak at folketrygden dekker en større del av samlet uføreytelse enn tidligere.

10.4 Virkninger for andre arbeidsgivere med offentlig tjenestepensjonsordning

De offentlige tjenestepensjonsordningene finansieres på ulike måter. Ordningen for statsansatte i Statens pensjonskasse finansieres i hovedsak løpende over statsbudsjettet (arbeidstakerne bidrar indirekte gjennom et medlemsinnskudd på to prosent av lønn og noen arbeidsgivere betaler premie). Det er da en tett kobling mellom utbetalingen av uførepensjon fra SPK og arbeidsgivers (statens) utgifter til uførepensjon til egne ansatte.

De kommunale tjenestepensjonsordningene er forhåndsfinansierte (fonderte). Det innebærer at kommunenes årlige premier til uføreordningen bygger på forsikrings-tekniske prinsipper, og det er på kort sikt ingen tett kobling mellom kommunenes betalte premier til uførepensjon og utbetalingen av uførepensjon fra kommunale

tjenestepensjonsordninger. Fordi premiefastsettingen og beregningen av pensjonskostnadene i fonderte ordninger er framoverskuende, kan de økonomiske virkningene av uførereformen bli større på kort sikt for kommunene enn for staten der uføreordningen er løpende finansiert. Departementet vil i proposisjonen komme tilbake til hvordan omleggingen av uførepensjonsordningen kan påvirke pensjonspremier og kostnader for kommunene i de fonderte ordningene.

Som nevnt, vil ny uførepensjonsordning medføre at utbetalingene fra tjenestepensjonsordningene går klart ned. Dette skyldes primært at folketrygden i gjennomsnitt øker mer enn det som er nødvendig for å kompensere for skatteøkningen. Departementet har gjort et grovt anslag på hvor mye omleggingen vil kunne påvirke den løpende utbetalingen av uførepensjon fra SPK og KLP, gitt dagens antall uføre. Beregningene indikerer at de løpende (årlige) utbetalingene av uførepensjon vil reduseres med anslagsvis 1,35 mrd. kroner i SPK og 900 millioner kroner i KLP. Reduksjonen i løpende utbetalinger vil skje gradvis over tid ettersom eksisterende uføre ved inngangen til 2015 vil få samme utbetalinger som før 2015, så lenge de mottar uførepensjon. Over tid vil dette medføre tilsvarende lavere utbetalinger for staten som arbeidsgiver.

Tallene i forrige avsnitt gjelder samlet for SPK og KLP. Merk at ikke alle kommuner har pensjonsordningen sin i KLP, og KLP forsikrer også andre enn ansatte i kommunene, blant andre sykepleiere og ansatte i helseforetakene. Tilsvarende er en stor del av medlemmene i SPK ikke statsansatte, for eksempel undervisningspersonell i kommunene.

10.5 Administrative virkninger

Forslaget til nye beregningsregler for uførepensjon fra de offentlige tjenestepensjonsordningene vil innebære en vesentlig forenkling både for leverandørene av offentlig tjenestepensjon og for medlemmene av offentlige tjenestepensjonsordninger. Årsaken er at den nye uførepensjonen skal beregnes som et tillegg til uføretrygden fra folketrygden som ikke skal samordnes med folketrygden. Beregningsreglene blir derfor enklere og behovet for utveksling av informasjon med arbeids- og velferdsetaten blir mindre.

Endringene i beregningsreglene vil nødvendigvis kreve tilpasninger i IKT-systemene til leverandørene samt kostnader knyttet til opplæring av ansatte og informasjon til medlemmene.

11 Utkast til lovendringer

11.1 Innledning

I dette kapitlet legger departementet fram utkast til endringer i lov om Statens pensjonskasse i samsvar med forslagene i notatet her. Departementet legger også fram utkast til endringer i lov om pensjonsordning for apotekvirksomhet mv. og lov om pensjonsordning for sykepleiere som svarer til de foreslåtte endringene i lov om Statens pensjonskasse.

Det foreslås også endringer i lov om pensjonsordning for stortingsrepresentanter og regjeringsmedlemmer (stortings- og regjeringpensjonsloven). Uførepensjon etter denne loven følger i hovedsak reglene i lov om Statens pensjonskasse. De foreslåtte endringene i lov om Statens pensjonskasse i notatet her vil dermed få virkning for stortings- og regjeringpensjonsordningen. Det er nødvendig med enkelte mindre justeringer i loven, blant annet å skille mellom midlertidig uførepensjon og uførepensjon. Bestemmelsen om barnetillegg foreslås opphevet som overflødig. Reglene om barnetillegg i lov om Statens pensjonskasse vil gjelde også ved beregning av pensjon etter stortings- og regjeringpensjonsloven.

11.2 Utkast til lov om endringer i lov 28. juli 1949 nr. 26 om Statens pensjonskasse

I

Kapittel 6 skal lyde:

Kapittel 6 Midlertidig uførepensjon og uførepensjon

§ 27

Det er et vilkår for rett til midlertidig uførepensjon og uførepensjon at medlemmet har fått evnen til å utføre inntektsgivende arbeid (inntektsevnen) nedsatt på grunn av sykdom, skade eller lyte i en slik grad at vedkommende ikke kan fortsette i sin vanlige stilling og ikke kan skaffe seg annet høvelig arbeid. Ved vurdering av om det foreligger sykdom gjelder det samme sykdomsbegrepet som i lov om folketrygd kapitlene 11 og 12.

Det er et vilkår for uførepensjon at inntektsevnen er varig nedsatt, se folketrygdloven § 12-7 første ledd. Midlertidig uførepensjon gis når det ikke er avklart om inntektsevnen er varig nedsatt. Et medlem som er innvilget arbeidsavklaringspenger fra folketrygden, får midlertidig uførepensjon. Et medlem som er innvilget uføretrygd fra folketrygden får uførepensjon.

Dersom medlemmet ikke har tapt hele inntektsevnen i stillingen som gir rett til medlemskap i Pensjonskassen, ytes det redusert (gradert) pensjon svarende til den del

av inntektsevnen som er tapt. Ved denne vurderingen tas det hensyn til ethvert arbeid medlemmet kan utføre. Dersom pensjonisten har rett til arbeidsavklaringspenger eller uføretrygd fra folketrygden, ytes pensjonen normalt etter samme grad som i folketrygden. Dersom medlemmet ikke hadde full stilling da uførheten inntrådte, fastsettes graden i forhold til inntekten i den reduserte stillingen. Det gis ikke pensjon ved lavere uføregrad enn 20 prosent.

Retten til midlertidig uførepensjon og uførepensjon inntreer ikke når inntektsevnen blir nedsatt innen to år etter at medlemmet tiltrådte stillingen og nedsettelsen skyldes en sykdom eller et lyte som medlemmet led av eller hadde symptomer på ved tiltredelsen, og som det må antas at han eller hun da kjente til. Det samme gjelder dersom et medlem som har deltidsstilling får økt stillingsprosenten. Det kan likevel gis hel eller delvis pensjon etter første og andre punktum når særlige grunner taler for det.

Rett til uførepensjon etter kapitlet her har også den som har fratrudd stillingen etter 1. januar 1967 med rett til oppsatt alderspensjon og senere blir innvilget uføretrygd fra folketrygden. Uførepensjonen gis fra samme tidspunkt og med samme uføregrad som ytelsen fra folketrygden.

§ 28

Ved beregning av midlertidig uførepensjon og uførepensjon tas det hensyn til hvor stor del av inntektsevnen som er tapt (uføregraden) og medlemmets tjenestetid. Har medlemmet tapt hele inntektsevnen, utgjør full pensjon summen av

- a) 25 prosent av folketrygdens grunnbeløp, likevel ikke mer enn 6 prosent av pensjonsgrunnlaget,
- b) 3 prosent av pensjonsgrunnlaget opp til seks ganger grunnbeløpet og
- c) 69 prosent av den delen av pensjonsgrunnlaget som er mellom seks og tolv ganger grunnbeløpet.

Dersom inntektsevnen er nedsatt, men ikke i en slik grad at medlemmet har rett til arbeidsavklaringspenger eller uføretrygd fra folketrygden, beregnes pensjonen etter første ledd og tillegges 66 prosent av pensjonsgrunnlaget opp til seks ganger grunnbeløpet.

Det pensjonsgrunnlaget medlemmet har på det tidspunktet uførepensjonen skal begynne å løpe benyttes ved beregningen. Pensjonsgrunnlaget fastsettes etter kapittel 3, unntatt bestemmelsene i § 15 om beregning av gjennomsnittsgrunnlag. Dersom sykdommen, skaden eller lytet har redusert inntektsevnen gradvis, kan det ved beregning av pensjonen tas utgangspunkt i det pensjonsgrunnlaget medlemmet hadde før sykdommen, skaden eller lytet oppstod. Den stillingsprosenten medlemmet hadde før sykdommen, skaden eller lytet oppstod skal legges til grunn ved beregningen.

Dersom uføregraden er lavere enn 100 prosent, fastsettes pensjonen til en forholdsmessig andel av beløpet beregnet etter første og andre ledd.

Er tjenestetiden kortere enn 30 år, avkortes pensjonen forholdsmessig. Det skal medregnes tjenestetid medlemmet ville ha fått om han eller hun var blitt stående i stillingen til aldersgrensen (framtidig tjenestetid), men ikke utover 67 år.

Det medregnes ikke framtidig tjenestetid dersom pensjonen er innvilget etter § 27 femte ledd. Uførepensjonen skal da avkortes etter forholdet mellom tjenestetiden og den tjenestetid vedkommende ville hatt fra den dag han eller hun ble medlem av Pensjonskassen og fram til aldersgrensen, likevel ikke mer enn 40 år og ikke mindre enn 30 år.

Skyldes uførheten en skade eller sykdom som er en umiddelbar følge av usedvanlig påkjenning eller ulykkestilfelle i tjenesten, skal pensjonen beregnes med full tjenestetid.

§ 28a

Forsørger medlemmet barn under 18 år, skal det for hvert barn ytes et barnetillegg på 6,6 prosent av pensjonsgrunnlaget. Barnetillegget reduseres forholdsmessig hvis pensjonen er beregnet etter redusert tjenestetid. Det samme gjelder ved redusert uføregrad.

Samlet barnetillegg kan likevel ikke overstige et beløp tilsvarende 24 prosent av pensjonsgrunnlaget. Er barnetillegget redusert etter første ledd annet og tredje punktum, reduseres beløpsgrensen tilsvarende.

Barnetillegg betales ut den måned barnet fyller 18 år eller i tilfelle måneden etter barnets død.

§ 29

Pensjonen reduseres dersom pensjonisten har inntekt som overstiger en inntektsgrense som beregnes når uførepensjonen innvilges og oppjusteres i samsvar med senere reguleringer av grunnbeløpet. Inntektsgrensen tilsvarer den inntekt pensjonisten er forutsatt å kunne skaffe seg etter uførheten. Mottar pensjonisten uføretrygd fra folketrygden, tillegges inntektsgrensen 40 prosent av folketrygdens grunnbeløp per kalenderår.

Reduksjonen skal svare til den overskytende inntekten multiplisert med vedkommendes uførepensjon ved 100 prosent uførhet og dividert med pensjonsgrunnlaget.

Som inntekt etter første og andre ledd regnes pensjonsgivende inntekt etter folketrygdloven § 3-15 eller inntekt av samme art fra utlandet. Det kan gjøres unntak for inntekt som skriver seg fra en avsluttet aktivitet.

Den fastsatte uføregraden endres ikke selv om pensjonen reduseres på grunn av inntekt.

Det utbetales ikke pensjon når inntekten utgjør mer enn 80 prosent av samlet inntekt før uførhet.

Barnetillegg etter § 28 a reduseres i samme forhold som pensjonen er redusert etter første og andre ledd.

Departementet kan gi forskrift med nærmere regler om reduksjon av pensjon på grunn av inntekt.

§ 30

Det er et vilkår for å få rett til midlertidig uførepensjon og uførepensjon at medlemmet setter fram krav om det. Kravet skal settes fram innen ett år etter at medlemmet fratradte med rett til hel eller delvis pensjon eller har fått permisjon fra sin stilling uten lønn eller med avkortet lønn. Krav om uførepensjon etter § 27 femte ledd skal settes fram innen ett år etter at uføretrygd fra folketrygden er innvilget. Når særlige grunner gjør det rimelig, kan Pensjonskassen etter søknad fra medlemmet gi pensjon selv om krav ikke er satt fram innen fristens utløp.

Et medlem som gjør krav på midlertidig uførepensjon eller uførepensjon plikter å gi de opplysninger og levere de dokumenter som er nødvendig for at Pensjonskassen skal kunne vurdere om vedkommende har rett til pensjon. Dersom Statens pensjonskasse finner det nødvendig, kan den som søker pensjon pålegges å la seg undersøke av en lege etter Pensjonskassens bestemmelse. Pensjonskassen dekker utgiftene ved undersøkelsen.

Et medlem som mottar pensjon, plikter å underrette Pensjonskassen om endringer i forhold som kan være avgjørende for om medlemmet fortsatt har rett til ytelsen. Medlemmet skal opplyse om forventet inntekt og om endringer i inntekten. Dersom medlemmet har fått utbetalt for lite eller for mye pensjon, skal det foretas et etteroppgjør. Departementet kan gi forskrift med nærmere regler om etteroppgjør.

§ 31

Midlertidig uførepensjon og uførepensjon skal utbetales fra og med den måneden medlemmet fyller vilkårene. Pensjonen faller bort i den utstrekning det utbetales lønn under sykdom, eller sykepengene fra folketrygden. Etterbetaling av pensjon til medlem som mottar arbeidsavklaringspenger etter folketrygdloven kapittel 11 eller uføretrygd etter folketrygdloven kapittel 12 skal skje med samme virkningstidspunktet som for folketrygdens ytelser.

Retten til midlertidig uførepensjon og uførepensjon faller bort fra og med måneden etter at medlemmet når aldersgrensen for stillingen, men senest fra måneden etter fylte 67 år. Ved dødsfall betales pensjonen ut måneden etter døds måneden. Dersom avdøde etterlater seg ektefelle, løper pensjonen ytterligere en måned.

Dersom arbeidsavklaringspenger etter folketrygdloven kapittel 11 er redusert eller stanset av andre grunner enn ved samtidig arbeid etter folketrygdloven § 11-18, skal midlertidig uførepensjon reduseres eller stanses tilsvarende.

Et medlem som forsettlig er skyld i at inntektsevnen er nedsatt, har ikke rett til midlertidig uførepensjon og uførepensjon. Medlemmet har heller ikke rett til pensjon dersom han eller hun uten rimelig grunn nekter å ta imot tilbud om behandling, rehabilitering eller arbeidsrettede tiltak. Det samme gjelder dersom medlemmet opptrer på en måte som vedkommende bør forstå kan forverre helsetilstanden eller forlenge arbeidsuførheten.

Dersom medlemmet beholder retten til opprinnelig uføregrad etter folketrygdloven § 12-9 tredje ledd (hvilende rett), beholder medlemmet også retten til opprinnelig uføregrad etter loven her i samme tidsrom. Medlemmet må gi Pensjonskassen melding om at retten til opprinnelig uføregrad fra folketrygden er i behold.

§ 31a

Spørsmålet om rett til midlertidig uførepensjon og uførepensjon kan til enhver tid tas opp til ny behandling.

II

Ikrafttredelse og overgangsbestemmelser.

Loven trer i kraft fra den tid Kongen bestemmer.

Uførepensjon som er innvilget eller innvilges med virkning fra et tidspunkt før lovens ikrafttredelse skal omregnes til midlertidig uførepensjon eller uførepensjon etter de nye reglene med virkning fra lovens ikrafttredelse.

Departementet gir forskrifter med nærmere regler om omregning av uførepensjon til nye regler, herunder overgangsregler om reduksjon av uførepensjon for medlemmer som har inntekt.

11.3 Utkast til endringer i lov 26. juni 1953 nr. 11 om pensjonsordning for apotekvirksomhet mv.

I

Kapitel IV skal lyde:

Kapitel IV Midlertidig uførepensjon og uførepensjon

§ 10

Det er et vilkår for rett til midlertidig uførepensjon og uførepensjon at medlemmet har fått evnen til å utføre inntektsgivende arbeid (inntektsevnen) nedsatt på grunn av sykdom, skade eller lyte i en slik grad at vedkommende ikke kan fortsette i sin vanlige stilling og ikke kan skaffe seg annet høvelig arbeid. Ved vurdering av om det foreligger sykdom gjelder det samme sykdomsbegrepet som i lov om folketrygd kapitlene 11 og 12.

Det er et vilkår for uførepensjon at inntektsevnen er varig nedsatt, se folketrygdloven § 12-7 første ledd. Midlertidig uførepensjon gis når det ikke er avklart om inntektsevnen er varig nedsatt. Et medlem som er innvilget arbeidsavklaringspenger fra folketrygden, får midlertidig uførepensjon. Et medlem som er innvilget uføretrygd fra folketrygden får uførepensjon.

Dersom medlemmet ikke har tapt hele inntektsevnen i stillingen som gir rett til medlemskap i pensjonsordningen, ytes det redusert (gradert) pensjon svarende til den del av inntektsevnen som er tapt. Ved denne vurderingen tas det hensyn til ethvert arbeid medlemmet kan utføre. Dersom pensjonisten har rett til arbeidsavklaringspenger eller uføretrygd fra folketrygden, ytes pensjonen normalt etter samme grad som i folketrygden. Dersom medlemmet ikke hadde full stilling da uførheten inntrådte, fastsettes graden i forhold til inntekten i den reduserte stillingen. Det gis ikke pensjon ved lavere uføregrad enn 20 prosent.

Retten til midlertidig uførepensjon og uførepensjon inntreffer ikke når inntektsevnen blir nedsatt innen to år etter at medlemmet tiltrådte stillingen og nedsettelsen skyldes en sykdom eller et lyte som medlemmet led av eller hadde symptomer på ved tiltredelsen, og som det må antas at han eller hun da kjente til. Det samme gjelder dersom et medlem som har deltidsstilling får økt stillingsprosenten. Det kan likevel gis hel eller delvis pensjon etter første og andre punktum når særlige grunner taler for det.

Rett til uførepensjon etter kapitlet her har også den som har fratrudd stillingen etter 1. januar 1967 med rett til oppsatt alderspensjon og senere blir innvilget uføretrygd fra folketrygden. Uførepensjonen gis fra samme tidspunkt og med samme uføregrad som ytelsen fra folketrygden.

§ 11

Ved beregning av midlertidig uførepensjon og uførepensjon tas det hensyn til hvor stor del av inntektsevnen som er tapt (uføregraden) og medlemmets tjenestetid. Har medlemmet tapt hele inntekstevnen, utgjør full pensjon summen av

- a) 25 prosent av folketrygdens grunnbeløp, likevel ikke mer enn 6 prosent av pensjonsgrunnlaget,
- b) 3 prosent av pensjonsgrunnlaget opp til seks ganger grunnbeløpet og
- c) 69 prosent av den delen av pensjonsgrunnlaget som er mellom seks og tolv ganger grunnbeløpet.

Dersom inntektsevnen er nedsatt, men ikke i en slik grad at medlemmet har rett til arbeidsavklaringspenger eller uføretrygd fra folketrygden, beregnes pensjonen etter første ledd og tillegges 66 prosent av pensjonsgrunnlaget opp til seks ganger grunnbeløpet.

Det pensjonsgrunnlaget medlemmet har på det tidspunktet uførepensjonen skal begynne å løpe benyttes ved beregningen. Pensjonsgrunnlaget fastsettes etter kapittel 3, unntatt bestemmelsene i § 8 nr. 2 om beregning av gjennomsnittsgrunnlag. Dersom sykdommen, skaden eller lytet har redusert inntektsevnen gradvis, kan det ved beregning av pensjonen tas utgangspunkt i det pensjonsgrunnlaget medlemmet hadde før sykdommen, skaden eller lytet oppstod. Den stillingsprosenten medlemmet hadde før sykdommen, skaden eller lytet oppstod skal legges til grunn ved beregningen.

Dersom uføregraden er lavere enn 100 prosent, fastsettes pensjonen til en forholdsmessig andel av beløpet beregnet etter første og andre ledd.

Er tjenestetiden kortere enn 30 år, avkortes pensjonen forholdsmessig. Det skal medregnes tjenestetid medlemmet ville ha fått om han eller hun var blitt stående i stillingen til aldersgrensen (framtidig tjenestetid), men ikke utover 67 år.

Det medregnes ikke framtidig tjenestetid dersom pensjonen er innvilget etter § 10 femte ledd. Uførepensjonen skal da avkortes etter forholdet mellom tjenestetiden og den tjenestetid vedkommende ville hatt fra den dag han eller hun ble medlem av pensjonsordningen og fram til aldersgrensen, likevel ikke mer enn 40 år og ikke mindre enn 30 år.

Skyldes uførheten en skade eller sykdom som er en umiddelbar følge av usedvanlig påkjenning eller ulykkestilfelle i tjenesten, skal pensjonen beregnes med full tjenestetid.

§ 11a

Forsørger medlemmet barn under 18 år, skal det for hvert barn ytes et barnetillegg på 6,6 prosent av pensjonsgrunnlaget. Barnetillegget reduseres forholdsmessig hvis pensjonen er beregnet etter redusert tjenestetid. Det samme gjelder ved redusert uføregrad.

Samlet barnetillegg kan likevel ikke overstige et beløp tilsvarende 24 prosent av pensjonsgrunnlaget. Er barnetillegget redusert etter første ledd annet og tredje punktum, reduseres beløpsgrensen tilsvarende.

Barnetillegg betales ut den måned barnet fyller 18 år eller i tilfelle måneden etter barnets død.

§ 12

Pensjonen reduseres dersom pensjonisten har inntekt som overstiger en inntektsgrense som beregnes når uførepensjonen innvilges og oppjusteres i samsvar

med senere reguleringer av grunnbeløpet. Inntektsgrensen tilsvarer den inntekt pensjonisten er forutsatt å kunne skaffe seg etter uførheten. Mottar pensjonisten uføretrygd fra folketrygden, tillegges inntektsgrensen 40 prosent av folketrygdens grunnbeløp per kalenderår.

Reduksjonen skal svare til den overskytende inntekten multiplisert med vedkommendes uførepensjon ved 100 prosent uførhet og dividert med pensjonsgrunnlaget.

Som inntekt etter første og andre ledd regnes pensjonsgivende inntekt etter folketrygdloven § 3-15 eller inntekt av samme art fra utlandet. Det kan gjøres unntak for inntekt som skriver seg fra en avsluttet aktivitet.

Den fastsatte uføregraden endres ikke selv om pensjonen reduseres på grunn av inntekt.

Det utbetales ikke pensjon når inntekten utgjør mer enn 80 prosent av samlet inntekt før uførhet.

Barnetillegg etter § 11 a reduseres i samme forhold som pensjonen er redusert etter første og andre ledd.

Departementet kan gi forskrift med nærmere regler om reduksjon av pensjon på grunn av inntekt.

§ 13

Det er et vilkår for å få rett til midlertidig uførepensjon og uførepensjon at medlemmet setter fram krav om det. Kravet skal settes fram innen ett år etter at medlemmet fratrådte med rett til hel eller delvis pensjon eller har fått permisjon fra sin stilling uten lønn eller med avkortet lønn. Krav om uførepensjon etter § 10 femte ledd skal settes fram innen ett år etter at uføretrygd fra folketrygden er innvilget. Når særlige grunner gjør det rimelig, kan pensjonsordningen etter søknad fra medlemmet gi pensjon selv om krav ikke er satt fram innen fristens utløp.

Et medlem som gjør krav på midlertidig uførepensjon eller uførepensjon plikter å gi de opplysninger og levere de dokumenter som er nødvendig for at pensjonsordningen skal kunne vurdere om vedkommende har rett til pensjon. Dersom pensjonsordningen finner det nødvendig, kan den som søker pensjon pålegges å la seg undersøke av en lege etter pensjonsordningens bestemmelse. Pensjonsordningen dekker utgiftene ved undersøkelsen.

Et medlem som mottar pensjon, plikter å underrette pensjonsordningen om endringer i forhold som kan være avgjørende for om medlemmet fortsatt har rett til ytelsen. Medlemmet skal opplyse om forventet inntekt og om endringer i inntekten. Dersom

medlemmet har fått utbetalt for lite eller for mye pensjon, skal det foretas et etteroppgjør. Departementet kan gi forskrift med nærmere regler om etteroppgjør.

§ 14

Midlertidig uførepensjon og uførepensjon skal utbetales fra og med den måneden medlemmet fyller vilkårene. Pensjonen faller bort i den utstrekning det utbetales lønn under sykdom, eller sykepenges fra folketrygden. Etterbetaling av pensjon til medlem som mottar arbeidsavklaringspenger etter folketrygdloven kapittel 11 eller uføretrygd etter folketrygdloven kapittel 12 skal skje med samme virkningstidspunktet som for folketrygdens ytelser.

Retten til midlertidig uførepensjon og uførepensjon faller bort fra og med måneden etter at medlemmet når aldersgrensen for stillingen, men senest fra måneden etter fylte 67 år. Ved dødsfall betales pensjonen ut måneden etter døds måneden. Dersom avdøde etterlater seg ektefelle, løper pensjonen ytterligere en måned.

Dersom arbeidsavklaringspenger etter folketrygdloven kapittel 11 er redusert eller stanset av andre grunner enn ved samtidig arbeid etter folketrygdloven § 11-18, skal midlertidig uførepensjon reduseres eller stanses tilsvarende.

Et medlem som forsettlig er skyld i at inntektsevnen er nedsatt, har ikke rett til midlertidig uførepensjon og uførepensjon. Medlemmet har heller ikke rett til pensjon dersom han eller hun uten rimelig grunn nekter å ta imot tilbud om behandling, rehabilitering eller arbeidsrettede tiltak. Det samme gjelder dersom medlemmet opptrer på en måte som vedkommende bør forstå kan forverre helsetilstanden eller forlenge arbeidsuførheten.

Dersom medlemmet beholder retten til opprinnelig uføregrad etter folketrygdloven § 12-9 tredje ledd (hvilende rett), beholder medlemmet også retten til opprinnelig uføregrad etter loven her i samme tidsrom. Medlemmet må gi pensjonsordningen melding om at retten til opprinnelig uføregrad fra folketrygden er i behold.

§ 14a

Spørsmålet om rett til midlertidig uførepensjon og uførepensjon kan til enhver tid tas opp til ny behandling.

II

Ikrafttredelse og overgangsbestemmelser.

Loven trer i kraft fra den tid Kongen bestemmer.

Uførepensjon som er innvilget eller innvilges med virkning fra et tidspunkt før lovens ikrafttredelse skal omregnes til midlertidig uførepensjon eller uførepensjon etter de nye reglene med virkning fra lovens ikrafttredelse.

Departementet gir forskrifter med nærmere regler om omregning av uførepensjon til nye regler, herunder overgangsregler om reduksjon av uførepensjon for medlemmer som har inntekt.

11.4 Utkast til lov om endringer i lov 22. juni 1952 nr. 12 om pensjonsordning for sykepleiere

I

Kapittel V skal lyde:

Kapittel V Midlertidig uførepensjon og uførepensjon

§ 12

Det er et vilkår for rett til midlertidig uførepensjon og uførepensjon at medlemmet har fått evnen til å utføre inntektsgivende arbeid (inntektsevnen) nedsatt på grunn av sykdom, skade eller lyte i en slik grad at vedkommende ikke kan fortsette i sin vanlige stilling og ikke kan skaffe seg annet høvelig arbeid. Ved vurdering av om det foreligger sykdom gjelder det samme sykdomsbegrepet som i lov om folketrygd kapitlene 11 og 12.

Det er et vilkår for uførepensjon at inntektsevnen er varig nedsatt, se folketrygdloven § 12-7 første ledd. Midlertidig uførepensjon gis når det ikke er avklart om inntektsevnen er varig nedsatt. Et medlem som er innvilget arbeidsavklaringspenger fra folketrygden, får midlertidig uførepensjon. Et medlem som er innvilget uføretrygd fra folketrygden får uførepensjon.

Dersom medlemmet ikke har tapt hele inntektsevnen i stillingen som gir rett til medlemskap i pensjonsordningen, ytes det redusert (gradert) pensjon svarende til den del av inntektsevnen som er tapt. Ved denne vurderingen tas det hensyn til ethvert arbeid medlemmet kan utføre. Dersom pensjonisten har rett til arbeidsavklaringspenger eller uføretrygd fra folketrygden, ytes pensjonen normalt etter samme grad som i folketrygden. Dersom medlemmet ikke hadde full stilling da uførheten inntrådte, fastsettes graden i forhold til inntekten i den reduserte stillingen. Det gis ikke pensjon ved lavere uføregrad enn 20 prosent.

Retten til midlertidig uførepensjon og uførepensjon inntreer ikke når inntektsevnen blir nedsatt innen to år etter at medlemmet tiltrådte stillingen og nedsettelsen skyldes en sykdom eller et lyte som medlemmet led av eller hadde symptomer på ved tiltredelsen, og som det må antas at han eller hun da kjente til. Det samme gjelder dersom et medlem som har deltidsstilling får økt stillingsprosenten. Det kan likevel gis hel eller delvis pensjon etter første og andre punktum når særlige grunner taler for det.

Rett til uførepensjon etter kapitlet her har også den som har fratrudd stillingen etter 1. januar 1967 med rett til oppsatt alderspensjon og senere blir innvilget uføretrygd fra folketrygden. Uførepensjonen gis fra samme tidspunkt og med samme uføregrad som ytelsen fra folketrygden.

§ 13

Ved beregning av midlertidig uførepensjon og uførepensjon tas det hensyn til hvor stor del av inntektsevnen som er tapt (uføregraden) og medlemmets tjenestetid. Har medlemmet tapt hele inntekstevnen, utgjør full pensjon summen av

- a) 25 prosent av folketrygdens grunnbeløp, likevel ikke mer enn 6 prosent av pensjonsgrunnlaget,
- b) 3 prosent av pensjonsgrunnlaget opp til seks ganger grunnbeløpet og
- c) 69 prosent av den delen av pensjonsgrunnlaget som er mellom seks og tolv ganger grunnbeløpet.

Dersom inntektsevnen er nedsatt, men ikke i en slik grad at medlemmet har rett til arbeidsavklaringspenger eller uføretrygd fra folketrygden, beregnes pensjonen etter første ledd og tillegges 66 prosent av pensjonsgrunnlaget opp til seks ganger grunnbeløpet.

Det pensjonsgrunnlaget medlemmet har på det tidspunktet uførepensjonen skal begynne å løpe benyttes ved beregningen. Pensjonsgrunnlaget fastsettes etter kapittel IV, unntatt bestemmelsene i § 8 femte til syvende ledd om beregning av gjennomsnittsgrunnlag. Dersom sykdommen, skaden eller lytet har redusert inntektsevnen gradvis, kan det ved beregning av pensjonen tas utgangspunkt i det pensjonsgrunnlaget medlemmet hadde før sykdommen, skaden eller lytet oppstod. Den stillingsprosenten medlemmet hadde før sykdommen, skaden eller lytet oppstod skal legges til grunn ved beregningen.

Dersom uføregraden er lavere enn 100 prosent, fastsettes pensjonen til en forholdsmessig andel av beløpet beregnet etter første og andre ledd.

Er tjenestetiden kortere enn 30 år, avkortes pensjonen forholdsmessig. Det skal medregnes tjenestetid medlemmet ville ha fått om han eller hun var blitt stående i stillingen til aldersgrensen (framtidig tjenestetid), men ikke utover 67 år.

Det medregnes ikke framtidig tjenestetid dersom pensjonen er innvilget etter § 27 femte ledd. Uførepensjonen skal da avkortes etter forholdet mellom tjenestetiden og den tjenestetid vedkommende ville hatt fra den dag han eller hun ble medlem av pensjonsordningen og fram til aldersgrensen, likevel ikke mer enn 40 år og ikke mindre enn 30 år.

Skyldes uforhøyet en skade eller sykdom som er en umiddelbar følge av usedvanlig påkjenning eller ulykkestilfelle i tjenesten, skal pensjonen beregnes med full tjenestetid.

§ 14

Forsørger medlemmet barn under 18 år, skal det for hvert barn ytes et barnetillegg på 6,6 prosent av pensjonsgrunnlaget. Barnetillegget reduseres forholdsmessig hvis pensjonen er beregnet etter redusert tjenestetid. Det samme gjelder ved redusert uføregrad.

Samlet barnetillegg kan likevel ikke overstige et beløp tilsvarende 24 prosent av pensjonsgrunnlaget. Er barnetillegget redusert etter første ledd annet og tredje punktum, reduseres beløpsgrensen tilsvarende.

Barnetillegg betales ut den måned barnet fyller 18 år eller i tilfelle måneden etter barnets død.

§ 15

Pensjonen reduseres dersom pensjonisten har inntekt som overstiger en inntektsgrense som beregnes når uførepensjonen innvilges og oppjusteres i samsvar med senere reguleringer av grunnbeløpet. Inntektsgrensen tilsvarer den inntekt pensjonisten er forutsatt å kunne skaffe seg etter uførheten. Mottar pensjonisten uføretrygd fra folketrygden, tillegges inntektsgrensen 40 prosent av folketrygdens grunnbeløp per kalenderår.

Reduksjonen skal svare til den overskytende inntekten multiplisert med vedkommendes uførepensjon ved 100 prosent uførhet og dividert med pensjonsgrunnlaget.

Som inntekt etter første og andre ledd regnes pensjonsgivende inntekt etter folketrygdloven § 3-15 eller inntekt av samme art fra utlandet. Det kan gjøres unntak for inntekt som skriver seg fra en avsluttet aktivitet.

Den fastsatte uføregraden endres ikke selv om pensjonen reduseres på grunn av inntekt.

Det utbetales ikke pensjon når inntekten utgjør mer enn 80 prosent av samlet inntekt før uførhet.

Barnetillegg etter § 14 reduseres i samme forhold som pensjonen er redusert etter første og andre ledd.

Departementet kan gi forskrift med nærmere regler om reduksjon av pensjon på grunn av inntekt.

§ 16

Det er et vilkår for å få rett til midlertidig uførepensjon og uførepensjon at medlemmet setter fram krav om det. Kravet skal settes fram innen ett år etter at medlemmet fratradte med rett til hel eller delvis pensjon eller har fått permisjon fra sin stilling uten

lønn eller med avkortet lønn. Krav om uførepensjon etter § 12 femte ledd skal settes fram innen ett år etter at uføretrygd fra folketrygden er innvilget. Når særlige grunner gjør det rimelig, kan pensjonsordningen etter søknad fra medlemmet gi pensjon selv om krav ikke er satt fram innen fristens utløp.

Et medlem som gjør krav på midlertidig uførepensjon eller uførepensjon plikter å gi de opplysninger og levere de dokumenter som er nødvendig for at pensjonsordningen skal kunne vurdere om vedkommende har rett til pensjon. Dersom pensjonsordningen finner det nødvendig, kan den som søker pensjon pålegges å la seg undersøke av en lege etter pensjonsordningens bestemmelse. Pensjonsordningen dekker utgiftene ved undersøkelsen.

Et medlem som mottar pensjon, plikter å underrette pensjonsordningen om endringer i forhold som kan være avgjørende for om medlemmet fortsatt har rett til ytelsen. Medlemmet skal opplyse om forventet inntekt og om endringer i inntekten. Dersom medlemmet har fått utbetalt for lite eller for mye pensjon, skal det foretas et etteroppgjør. Departementet kan gi forskrift med nærmere regler om etteroppgjør.

§ 17

Midlertidig uførepensjon og uførepensjon skal utbetales fra og med den måneden medlemmet fyller vilkårene. Pensjonen faller bort i den utstrekning det utbetales lønn under sykdom, eller sykepengar fra folketrygden. Etterbetaling av pensjon til medlem som mottar arbeidsavklaringspenger etter folketrygdloven kapittel 11 eller uføretrygd etter folketrygdloven kapittel 12 skal skje med samme virkningstidspunktet som for folketrygdens ytelser.

Retten til midlertidig uførepensjon og uførepensjon faller bort fra og med måneden etter at medlemmet når aldersgrensen for stillingen, men senest fra måneden etter fylte 67 år. Ved dødsfall betales pensjonen ut måneden etter døds måneden. Dersom avdøde etterlater seg ektefelle, løper pensjonen ytterligere en måned.

Dersom arbeidsavklaringspenger etter folketrygdloven kapittel 11 er redusert eller stanset av andre grunner enn ved samtidig arbeid etter folketrygdloven § 11-18, skal midlertidig uførepensjon reduseres eller stanses tilsvarende.

Et medlem som forsettlig er skyld i at inntektsevnen er nedsatt, har ikke rett til midlertidig uførepensjon og uførepensjon. Medlemmet har heller ikke rett til pensjon dersom han eller hun uten rimelig grunn nekter å ta imot tilbud om behandling, rehabilitering eller arbeidsrettede tiltak. Det samme gjelder dersom medlemmet opptrer på en måte som vedkommende bør forstå kan forverre helsetilstanden eller forlenge arbeidsuførheten.

Dersom medlemmet beholder retten til opprinnelig uføregrad etter folketrygdloven § 12-9 tredje ledd (hvilende rett), beholder medlemmet også retten til opprinnelig

uføregrad etter loven her i samme tidsrom. Medlemmet må gi pensjonsordningen melding om at retten til opprinnelig uføregrad fra folketrygden er i behold.

§ 18

Spørsmålet om rett til midlertidig uførepensjon og uførepensjon kan til enhver tid tas opp til ny behandling.

II

Ikrafttredelse og overgangsbestemmelser.

Loven trer i kraft fra den tid Kongen bestemmer.

Uførepensjon som er innvilget eller innvilges med virkning fra et tidspunkt før lovens ikrafttredelse skal omregnes til midlertidig uførepensjon eller uførepensjon etter de nye reglene med virkning fra lovens ikrafttredelse.

Departementet gir forskrifter med nærmere regler om omregning av uførepensjon til nye regler, herunder overgangsregler om reduksjon av uførepensjon for medlemmer som har inntekt.

11.5 Utkast til lov om endringer i lov 16. desember nr. 12 2011 om pensjonsordning for stortingsrepresentanter og regjeringsmedlemmer (stortings- og regjeringspensjonsloven)

Overskriften til kapittel 5 skal lyde:

Kapittel 5 Midlertidig uførepensjon og uførepensjon

§ 5-1 skal lyde:

§ 5-1 Virkeområde

Kapitlet gjelder *midlertidig uførepensjon og uførepensjon* for den som er eller har vært stortingsrepresentant eller regjeringsmedlem.

§ 5-2 skal lyde:

§ 5-2 Forholdet til lov om Statens pensjonskasse

Reglene om *midlertidig uførepensjon og uførepensjon* i lov 28. juli 1949 nr. 26 om Statens pensjonskasse kapittel 6 gjelder så langt ikke annet følger av loven her.

Overskriften til § 5-3 skal lyde:

§ 5-3 Rett til midlertidig uførepensjon og uførepensjon

§ 5-3 første ledd skal lyde:

Midlertidig uførepensjon og uførepensjon gis når et medlem må fratre vervet som stortingsrepresentant eller stilling som regjeringsmedlem på grunn av *sykdom, skade eller lyte*, og vedkommende er under 65 år.

§ 5-4 første ledd skal lyde:

Pensjonsgrunnlaget for den som omfattes av § 5-3 første ledd, er det opptjeningsgrunnlaget som stortingsrepresentanten eller regjeringsmedlemmet har på tidspunktet *den midlertidige uførepensjonen eller* uførepensjonen gis virkning fra, se § 2-2 andre ledd.

§ 5-6 skal lyde:

§ 5-6 Pensjonsberegning

Når midlertidig uførepensjon og uførepensjonen gis etter § 5-3 første ledd er full opptjeningsstid 30 år. Det samme gjelder for den som omfattes av § 5-3 andre ledd og som har opptjeningsstid etter de tidligere lovene om pensjonsordninger for stortingsrepresentanter og statsråder.

Når uførepensjonen gis etter § 5-3 andre ledd og pensjonisten ikke hadde opptjeningsstid etter de tidligere lovene om pensjonsordninger for stortingsrepresentanter og statsråder, regnes full opptjeningsstid som perioden fra vedkommende ble medlem og fram til 65 år, likevel ikke mer enn 40 år og ikke mindre enn 30 år.

Beregningen av midlertidig uførepensjon og uførepensjon skjer for øvrig i samsvar med lov 28. juli 1949 nr. 26 om Statens pensjonskasse, men med de særskilte beregningsfaktorene som framgår av kapitlet her.

§ 5-7 Barnetillegg oppheves.

Någjeldende § 5-8 blir § 5-7.

II

Ikrafttredelse og overgangsbestemmelser.

Loven trer i kraft fra den tid Kongen bestemmer.

Uførepensjon som er innvilget eller innvilges med virkning fra et tidspunkt før lovens ikrafttredelse skal omregnes til midlertidig uførepensjon eller uførepensjon etter de nye reglene med virkning fra lovens ikrafttredelse.

Departementet gir forskrifter med nærmere regler om omregning av uførepensjon til nye regler, herunder overgangsregler om reduksjon av uførepensjon for medlemmer som har inntekt.